

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

Διπλωματική Εργασία

**«ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΚΠΟΝΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1981 ΜΕΧΡΙ
ΣΗΜΕΡΑ»**

της

ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΗΛΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής
Αθανάσιος Γκούνας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2019

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2019

Η Δηλούσα: Σωτηρία Παπαδοπούλου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει τις εκπαιδευτικές πολιτικές που ακολούθησε η Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1981 μέχρι σήμερα, τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές αυτές επηρέασαν τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν στη χώρα μας, με απώτερο σκοπό να δοθεί έμφαση στις αξίες και τα ιδεώδη της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής όπως αυτά προωθήθηκαν μέσα από τα Ευρωπαϊκά προγράμματα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και κυρίως στα δύο σημαντικότερα που εκπονήθηκαν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στη χώρα μας.

Δίνεται έμφαση στο πώς, από το 1981 μέχρι σήμερα, διαμορφώνεται η εξέλιξη της εκπαίδευσης μέσα από προγράμματα ανταλλαγής και επιμόρφωσης, και τελικά συνδέεται σταδιακά – ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε εποχής - με την οικονομία, την κοινωνία, την ποιότητα, την καινοτομία, την έρευνα και την Δια βίου μάθηση ώστε να μπορεί μέσα από τα προγράμματα αυτά να επιτευχθεί η ανάπτυξη μιας ενιαίας ευρωπαϊκής ταυτότητας, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η πίστη στις πανανθρώπινες αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης. Μεταξύ όλων, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ζωτικής σημασίας στην προαγωγή των παραπάνω αξιών.

ABSTRACT

The aim of this study is to focus on the educational policies the European Union has pursued from 1981 until today, the way these policies affected the educational reforms which took place in our country, with an ultimate purpose to emphasize on the values and ideals of the European educational policies as they have been promoted through European programs in all levels of education and mainly, through the two most significant programs which have been carried out in Primary Education in Greece.

Emphasis is placed on how the evolution of education has been shaped, since 1981, through exchange and educational programs and eventually, how education has been connected - depending on the demands of the eras – to the economy, the society, the quality, the research and lifelong learning so as to succeed in accomplishing the development of a single, common European identity, of respect towards “the different”, of faith in the human values of freedom, democracy, equality and solidarity. Among all these, the role of the teacher is of vital importance in promoting the abovementioned values.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 1981 – 1992	9
Η περίοδος 1981 - 1985.....	9
Η περίοδος 1985 – 1992.....	11
Ενεργός ευρωπαίος πολίτης.....	11
Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη 1986	12
Το ψήφισμα της Κοπεγχάγης 1988	13
Η διάσκεψη της Βαρκελώνης 1991.....	14
Η Συνθήκη του Μάαστριχτ 1992	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 1993 – 2000	17
Η Λευκή Βίβλος, η Πράσινη Βίβλος και η Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης 1993.....	17
Η Ευρωπαϊκή Διάσταση στην εκπαίδευση	19
Η «Διακήρυξη της Σορβόνης» 1998	21
Η «Διακήρυξη της Μπολόνια» 1999	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 2000 – σήμερα.....	23
Η Στρατηγική της Λισσαβόνας 2000, 2007	24
Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1981 – ΣΗΜΕΡΑ.....	29
Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1981 - 1990	29
Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1990 - 1993	33
Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1995 – 2000	35
Έκθεση ΟΟΣΑ 1995 για αξιολόγηση Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος.....	35
Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2000 – σήμερα.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1987 – 2000	43
A) Περίοδος 1987 – 1994.....	43
1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Erasmus: φάση Α΄ (1987 – 1989) - φάση Β΄ (1990 – 1994).....	44
2. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Lingua (1990 – 1994) – εκμάθηση ξένων γλωσσών.....	45
3. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Commet (1986 - 1989) – επαγγελματική κατάρτιση	46
4. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Petra – επαγγελματική κατάρτιση	47
5. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Force - επαγγελματική κατάρτιση.....	48
B) Περίοδος 1995 – 2000	49
1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Socrates I (1995 – 1999).....	49

2. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Leonardo Da Vinci – Επαγγελματική Εκπαίδευση	50
3. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Νεολαία για την Ευρώπη» - YES.....	52
4. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Νεολαία	52
5. Το πρόγραμμα Lingua+ για μετανάστες.....	54
Περίοδος 2000 – σήμερα	55
1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Socrates II.....	55
2. Erasmus Mundus.....	59
3. Το Jean Monnet.....	61
4. Αθλητικές συμπράξεις.....	61
Το Πρόγραμμα e-Learning (2004 – 2006).....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	64
1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Comenius – Σχολική εκπαίδευση	64
2. Το πρόγραμμα Erasmus+.....	68
Φορείς Εμπλεκόμενοι Στο Πρόγραμμα ERASMUS+.....	83
Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (I.K.Y.)	83
Η πλατφόρμα E-twinning.....	84
School Education Gateway	85
ΕΥΡΥΔΙΚΗ - Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις πολιτικές στην Ευρώπη	87
EPALE.....	88
Κέντρα πόρων SALTO.....	89
Εθνικά Κέντρα Europass.....	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΡΘΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ (ΟΟΣΑ), ΤΗ ΔΙΑ	
ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ (ΟΟΣΑ), ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	92
1. Ο ΟΟΣΑ – για το ρόλο του εκπαιδευτικού	92
2. Προσδιορισμός και Επιλογή Ικανοτήτων (ΟΟΣΑ)	97
3. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27.05.2015) – για την καινοτομία και τα ψηφιακά μέσα στην εκπαίδευση.....	97
4. Ανακοίνωση της Επιτροπής (Βρυξέλλες, 2017) – για την ανάπτυξη των σχολείων και άριστη διδασκαλία για μια καλή αρχή στη ζωή.....	99
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	102
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	108

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Αθανάσιο Γκούνα, για την στήριξη, την επιστημονική του καθοδήγηση, την υπομονή και την εμπιστοσύνη του σε όλο το διάστημα της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Επίσης, ευχαριστώ την οικογένειά μου και ιδιαίτερα τους 4 γιους μου - Αναστάσιο, Ηλία, Άγγελο και Θωδωρή - για την υπομονή και την κατανόησή τους, για την υποστήριξη και τη θετική ενέργεια που μετέφεραν όλο το διάστημα των μεταπτυχιακών σπουδών μου.

... στον πατέρα μου, Ηλία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση... Η εκπαίδευση κατά τον Banks (2009), πρέπει να είναι πολυπολιτισμική. Ο στόχος της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να ελαχιστοποιήσουν τυχόν προβλήματα που σχετίζονται με τη διαφορετικότητα και να μεγιστοποιήσουν τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που προκύπτουν από τις αξίες της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης, ώστε να ενσωματώσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία μαθητές από διαφορετικά / έτερα πολιτιστικά, φυλετικά, θρησκευτικά, γλωσσικά, κοινωνικά και εθνικά περιβάλλοντα. Πόσο μάλλον, όταν πρόκειται για εκπαιδευτικές πολιτικές στο ευρωπαϊκό μωσαϊκό.

Το θέμα που εξετάζεται στην παρούσα εργασία είναι τα ευρωπαϊκά προγράμματα τα οποία εκπονήθηκαν στη χώρα μας από το 1981 μέχρι σήμερα. Πρόκειται για μια θεωρητική μελέτη, μια επισκόπηση, το περιεχόμενο της οποίας αναφέρεται σε ηλεκτρονικές πηγές, ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, άρθρα, επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρα και αξιολογήσεις του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό βλέπουμε τα ευρωπαϊκά προγράμματα όπως διαμορφώθηκαν μέσα από συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης – αρχικά, Κοινότητας – αλλά και ως απόρροια εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων και πολιτικών του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας, μέσα στο πλαίσιο κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με όλες τις επιρροές που δέχτηκε από τις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές. Ουσιαστικά, η παρούσα εργασία εστιάζει στην ευρωπαϊκή ταυτότητα της εκπαίδευσης με αναλυτική αναφορά στις σημαντικότερες στρατηγικές που διαμόρφωσαν την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική της περιόδου που μελετάται, τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται και επηρεάζει την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα και κατά συνέπεια με την εκπόνηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

Η διάρθρωση της μελέτης έχει την ακόλουθη δομή: στα πρώτα τρία κεφάλαια, γίνεται εκτενής αναφορά στις σημαντικότερες Συνθήκες, Διακηρύξεις, Διασκέψεις και Έγγραφα, τα οποία διαμόρφωσαν ζωτικής σημασίας εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ευρώπη αρχικά, αλλά και στα κράτη – μέλη της αργότερα, χωρισμένες σε τρεις χρονικές περιόδους: από το 1981 μέχρι το 1992, από το 1993 μέχρι το 2000 και από το 2000 μέχρι σήμερα, μία χρονική περίοδος σε κάθε ένα από τα τρία κεφάλαια. Σε αυτά τα κεφάλαια, προσδιορίζονται και οι έννοιες του «Ενεργού Ευρωπαίου Πολίτη» αλλά και της «Ευρωπαϊκής Διάστασης στην εκπαίδευση». Στο 4^ο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, όπως αυτές διαμορφώθηκαν σε τέσσερις χρονικές περιόδους οι οποίες ακολουθούν τις εξελίξεις στις ευρωπαϊκές πολιτικές της εκπαίδευσης, από το 1981 μέχρι το 1990, από το 1991 μέχρι το 1993, από το 1995 μέχρι το 2000 και από το 2000 μέχρι σήμερα.

Στο 5^ο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά γενικότερα, στα Ευρωπαϊκά προγράμματα που εκπονήθηκαν σε όλες τις βαθμίδες στη χώρα μας, χωρισμένα σε περιόδους από το 1987 μέχρι το 1994, από το 1995 μέχρι το 2000 και από το 2000 μέχρι σήμερα, ακολουθώντας κατά βήμα τις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές των ίδιων περιόδων. Στο 6^ο κεφάλαιο, μελετώνται τα δύο μεγάλα ευρωπαϊκά προγράμματα που εκπονήθηκαν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της χώρας μας και γίνεται εκτενής αναφορά και σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην εκπόνηση προγραμμάτων Erasmus+. Τέλος, στο 7^ο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά σε τρία άρθρα, για το ρόλο του εκπαιδευτικού, την

καινοτομία στην εκπαίδευση και την άριστη διδασκαλία, τα οποία προάγουν τη φιλοσοφία και τους στόχους των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, καθώς και την κουλτούρα που αναπτύσσεται μέσω της εκπόνησης προγραμμάτων στην εκπαίδευση. Η εργασία κλείνει με συμπεράσματα σχετικά με το αν τελικά οι ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές επηρέασαν την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, κατά πόσο τα ευρωπαϊκά προγράμματα που εκπονούνται στηρίζουν τα ιδεώδη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πώς ενσωματώνονται στην ελληνική σχολική εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 1981 – 1992

Η περίοδος 1981 - 1985

Η Ελλάδα έγινε πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (το δέκατο μέλος) την 1^η Ιανουαρίου 1981. Στις 22 Ιουνίου του ίδιου έτους, κατά τη Σύνοδο του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας, εξετάζονται τα προβλήματα των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των κρατών -- μελών καθώς και η δυνατότητα προσαρμογής τους στα δεδομένα της δεκαετίας του 1980. Αυτήν την περίοδο επιδιώκονται εκπαιδευτικές πολιτικές οι οποίες στηρίζονται στη συνεργασία με γονείς, τοπικές αρχές και κοινωνικούς εταίρους και *«υπογραμμίζεται η ανάγκη της υιοθέτησης μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της εκπαίδευσης»*. Για την περίοδο αυτή θεωρείται αξιοσημείωτο το γεγονός πως η Ένωση, με έντονα οικονομικό προσανατολισμό, φαίνεται να στοχεύει στη διαμόρφωση πολιτικών οι οποίες να *«καθορίζονται από τους όρους της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της προσαρμοστικότητας στις διεθνείς συνθήκες»* (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008). Η σημαντικότερη αλλαγή στην εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η έγκριση εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Erasmus, Comet, Lingua) τα οποία υλοποιούνταν σε συνεργασία με ιδρύματα των χωρών - μελών με στόχο την ενίσχυση σχέσης εκπαίδευσης και οικονομίας, την συμβολή της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση κοινής αγοράς και συνοχής της Κοινότητας, καθώς και την ενίσχυση της διδασκαλίας ευρωπαϊκών γλωσσών σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τη διεθνή συνεργασία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ανταλλαγή στοιχείων σε επίπεδο πολιτικής, εκπαίδευσης και πολιτισμού μεταξύ των κρατών μελών (<https://europa.eu>).

Στις 12 Ιουλίου 1982, εγκρίνεται ψήφισμα από το Συμβούλιο και τους Υπουργούς Παιδείας που αφορά τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να διευκολυνθεί η μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση στην ενεργό ζωή και για να βελτιωθεί η προετοιμασία των νέων στις επαγγελματικές δραστηριότητες. Συνδέεται

λοιπόν, η εκπαίδευση με την αγορά εργασίας.¹ Με άλλα δύο ψηφίσματα, ένα στις 2 Ιουνίου 1983 κι ένα στις 19 Σεπτεμβρίου 1983, εντάσσεται και ο τομέας των Νέων Τεχνολογιών πληροφόρησης στην εκπαίδευση.²

Στις 18 Ιουνίου 1983 στη Στουτγάρδη, οι αρχηγοί κρατών και οι Υπουργοί Εξωτερικών υπογράφουν την Πανηγυρική Διακήρυξη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με την οποία αναγνωρίζεται η ποικιλομορφία των εθνικών ιδιαιτεροτήτων, προάγεται η Ευρωπαϊκή συνείδηση και επανέρχεται το θέμα της Ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση. Στις 26 Ιουνίου 1985, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μιλάνου, ενέκρινε την έκθεση της Επιτροπής για την Ευρώπη των Πολιτών, στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά στους νέους, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τον πολιτισμό και ενισχύεται ακόμη περισσότερο η συνεργασία και η κινητικότητα μεταξύ των πανεπιστημίων, η προώθηση της Ευρωπαϊκής Διάστασης στην εκπαίδευση και η διδασκαλία των ξένων γλωσσών³.

Αναφορικά με τα πανεπιστήμια προτείνεται η δημιουργία διαπανεπιστημιακού προγράμματος ανταλλαγών, ώστε οι φοιτητές να ολοκληρώνουν μέρος των σπουδών τους σε πανεπιστημιακό ίδρυμα άλλου κράτους – μέλους καθώς και η δυνατότητα μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων σε ιδρύματα όλων των κρατών – μελών της κοινότητας (ECTS, European Academic Credit Transfer System). Κι έτσι μπαίνουν οι βάσεις για τα προγράμματα δράσης της κοινότητας τα επόμενα χρόνια – 1987 το Erasmus, με τη θέσπιση μεταφοράς εκπαιδευτικών μονάδων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το 1990 το πρόγραμμα **Lingua**, για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών και την κινητικότητα σπουδαστών και διδακτικού προσωπικού, τα προγράμματα **Commet**, **Petra**, **Force**, **Helios**, **Iris** και **Eurotecnet**, για την επαγγελματική κατάρτιση και **Commenius** για τις κινητικότητες μεταξύ σχολείων (Πασσιάς, 2006).

Αναφορικά με την επαγγελματική κατάρτιση, προτείνεται να διευκολύνονται οι νέοι οι οποίοι επιθυμούν να έχουν επιπλέον επαγγελματική κατάρτιση και μετά το

¹ Συμβούλιο των ΕΚ, Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας στα πλαίσια του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 1982. Κείμενα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, 1987 σ. 85 - 88

² Συμβούλιο ΕΚ, Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Παιδείας στα πλαίσια του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου σχετικά με τα μέτρα για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης στην παιδεία. Κείμενα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, 1987, σ. 121 - 123

³ Συμβούλιο των ΕΚ, Έκθεση της Επιτροπής για την Ευρώπη των πολιτών στο Μιλάνο στις 28 Ιουνίου 1985. Κείμενα για την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική, 1987, σ. 151 - 154

πέρας της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης. Αναφορικά με την εκπαίδευση γενικότερα, επισημαίνεται η αναγκαιότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών και προτείνεται η ανταλλαγή μεταξύ σχολείων των κρατών – μελών της κοινότητας.

Η περίοδος 1985 – 1992

Την περίοδο αυτή στην ευρωπαϊκή κοινότητα συντελούνται ριζικές αλλαγές στα εκπαιδευτικά συστήματα, τις εκπαιδευτικές πολιτικές αλλά και ιστορικές αλλαγές στην Ευρώπη, οι οποίες καθιστούν αναγκαία την διαμόρφωση μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που να υποστηρίζει την συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων, την κινητικότητα σπουδαστών και τη συνεργασία στην εκπαίδευση με στόχο την επίτευξη των πολιτικών και οικονομικών στόχων της Κοινότητας. Προωθούνται κοινοτικά προγράμματα εντός των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων με στόχο «*την ενδυνάμωση των σχέσεων παιδείας και οικονομίας σε εθνικό επίπεδο για την αποτελεσματικότερη συμβολή των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και κοινοτικής συνοχής*» (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008). Τα προγράμματα που εκπονήθηκαν στην εκπαίδευση συνέβαλαν και στην ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των κρατών – μελών της Κοινότητας. Ιδιαίτερη επιτυχία την περίοδο αυτή γνώρισε το πρόγραμμα **Erasmus** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Γενικότερα, διευρύνεται η δράση της Κοινότητας στην εκπαίδευση με την Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση και την ενίσχυση του όρου του *Ενεργού πολίτη*.

Ενεργός ευρωπαίος πολίτης

Σύμφωνα με τους Besson και Utzinger (2008), η ιδιότητα του ενεργού πολίτη περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την τυπική, την ουσιαστική και τη συναισθηματική. Η *τυπική διάσταση* συνδέεται με το νομικό καθεστώς που έχει απονεμηθεί στα άτομα από την πολιτική κοινότητα. Υποστηρίζουν ότι η ιδιότητα του ενεργού πολίτη (citizenship) αποτελεί ένα προνόμιο των πολιτών – μελών της πολιτείας και διαμορφώνει την σχέση του κάθε πολίτη ξεχωριστά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Η *ουσιαστική διάσταση* της ιδιότητας του πολίτη συνδέεται με το περιεχόμενο αυτών των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων τα οποία μπορεί να

αφορούν από την πληρωμή φόρων μέχρι την υπεράσπιση της πατρίδας. Η *συναισθηματική διάσταση* συνδέεται με την κοινωνικο-ψυχολογική έννοια της αναγνώρισης. Δίνοντας δικαιώματα στους πολίτες, αυτόματα τους αναγνωρίζουμε ως πλήρη μέλη της κοινωνίας. Επομένως, η ταυτότητα των ανθρώπων πρέπει να εκλαμβάνεται ως απόρροια της ιδιότητας του πολίτη (Besson & Utzinger, 2008).

Η ιδιότητα του πολίτη αφορά στα ατομικά δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες του καθενός και από την άλλη στην ιδιότητα του πολίτη η οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με αξίες οικουμενικές και συλλογικές όπως το περιβάλλον, η ειρήνη και η διεθνής συνεργασία για το καλό της ανθρωπότητας. Συνεπώς, η έννοια της εθνικότητας είναι ατελής στο βαθμό που οι κοινωνίες έχουν γίνει πολυπολιτισμικές και διαπολιτισμικές (Besson & Utzinger, 2008).

Η έκθεση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την εκπαίδευση και την ενεργή πολιτειότητα επισημαίνει πως μία ολιστική προσέγγιση στην έννοια της ιδιότητας του ενεργού πολίτη δεν αφορά μόνο τα νομικά και πολιτικά δικαιώματα αλλά προωθεί την ενεργό πολιτειότητα μέσα σε μια ευρωπαϊκή διάσταση (European Communities, 1998). Επίσης, το σχολείο θα πρέπει να προωθεί την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων καθώς και σε διαδικασίες αξιολόγησης και βελτίωσης του σχολείου. Μέσα από τον διαπολιτισμικό διάλογο, την προώθηση επαφών μεταξύ των πολιτών, τη ανάπτυξη μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής ταυτότητας και τη στήριξη προγραμμάτων ανταλλαγής μπορεί να διαμορφωθεί και η ταυτότητα του ενεργού πολίτη (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη 1986

Με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, στις 28 Φεβρουαρίου 1986 στις Βρυξέλλες, θεσπίστηκε η **αρχή της επικουρικότητας**, που περιλαμβάνεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και που ορίζει τις προϋποθέσεις που δίνουν στην Ένωση προτεραιότητα δράσης έναντι των κρατών μελών. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη καθιέρωσε την ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία.

Κατοχυρώθηκε επίσημα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, που ενσωμάτωσε σχετική αναφορά. Η νομική βάση της βρίσκεται στο άρθρο 38 της Συνθήκης του

Μάαστριχτ: «Η Κοινότητα δρα μέσα στα όρια των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει και των στόχων που της ορίζει η παρούσα συνθήκη. Στους τομείς που δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Κοινότητα δρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, μόνο εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατο να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη-μέλη και δύνανται συνεπώς, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Η δράση της Κοινότητας δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της παρούσας συνθήκης»⁴. Η ΕΕΠ εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1987.

Το ψήφισμα της Κοπεγχάγης 1988

Στις 24 Μαΐου 1988 στην Κοπεγχάγη, για πρώτη φορά γίνεται αναφορά στην έννοια της ενίσχυσης της **Ευρωπαϊκής κουλτούρας**. Το ψήφισμα καλούσε τα 12 μέλη της Κοινότητας να εισάγουν την Ευρωπαϊκή διάσταση στα σχολεία καθώς και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Με το ψήφισμα της Κοπεγχάγης έγινε το πρώτο βήμα για διεθνικές σχολικές συμπράξεις και άρχισαν να υποστηρίζονται σχολικά προγράμματα όπως τα RES (Reseau d'Echanges Scolaires).

Από το 1989 έως το 1994 χρηματοδοτήθηκε η επιμόρφωση εκπαιδευτικών μέσω θερινών πανεπιστημίων με αποτέλεσμα την καθιέρωση του RIF (Reseau d'Institutions de Formation), ενός δικτύου ιδρυμάτων για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Αργότερα προωθήθηκε ένα σχέδιο ανταλλαγής εκπαιδευτικών με την ονομασία TEX. Το 1989, το Lingua ήταν το πρώτο ευρωπαϊκό πρόγραμμα συνεργασίας το οποίο εστίαζε στην κινητικότητα μαθητών. Από το 1995 και μετά οι δραστηριότητες του Lingua ενσωματώθηκαν στο Socrates και το Leonardo da Vinci (Tulasiewicz and Brock 2000). Όπως γίνεται αναφορά και στο 5^ο κεφάλαιο, αυτή την περίοδο, αμέσως μετά το Ψήφισμα, υιοθετούνται πολλά κοινοτικά προγράμματα για την επαγγελματική κατάρτιση, την καινοτομία, την γλωσσομάθεια, τις συνεργασίες (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11986U/TXT&from=EL>
(ανακτήθηκε στις 14/05/2019)

Η διάσκεψη της Βαρκελώνης 1991

Η πρώτη διάσκεψη που αφορούσε σχολικές ανταλλαγές ήταν αυτή της Βαρκελώνης τον Μάρτιο του 1991, με θέμα «**Σχολικές Ανταλλαγές: Παρόν και Μέλλον**». Δόθηκε έμφαση στην Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης, στην έννοια του ενεργού Ευρωπαίου πολίτη και στις σχολικές συμπράξεις (multilateral school partnerships).

Μετά την διάσκεψη της Βαρκελώνης, το Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας ενέκρινε ένα πιλοτικό σχέδιο σχολικών συνεργασιών (Multilateral School Partnerships) από το 1992 έως το 1994 και δημιουργήθηκαν 40 συμπράξεις για περίπου 160 σχολεία δευτεροβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης. Δημιουργήθηκαν για το λόγο αυτό, Εθνικοί Φορείς Υποστήριξης στα 12 κράτη-μέλη της Κοινότητας που συμμετείχαν. Μέχρι το 1995 είχε δοθεί συμπληρωματική χρηματοδότηση στα πλαίσια των σχολικών συμπράξεων αλλά δεν δόθηκε χρηματοδότηση για μετακίνηση μαθητών. Παράλληλα διοργανώθηκαν σεμινάρια τα οποία αφορούσαν τη συνεργασία μεταξύ σχολείων: α) τον Ιούνιο του 1993 στο Δουβλίνο για το ρόλο των διευθυντών σχολείων για την ανάπτυξη και προώθηση της Ευρωπαϊκής διάστασης στα σχολεία, β) τον Ιούνιο του 1993 στην Ολλανδία για τις πολύπλευρες σχολικές συμπράξεις (MSP) και γ) τον Μάιο του 1994 στην Αθήνα για τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής των πολύπλευρων σχολικών συμπράξεων (Tulasiewicz and Brock 2000). Η ουσιαστική προώθηση προγραμμάτων εκπαιδευτικής συνεργασίας ωστόσο, έγινε με τη συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ 1992

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), επισήμως γνωστή ως η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεσμοθετήθηκε το νομικό πλαίσιο για την εκπαίδευση και κατάρτιση με το κεφάλαιο 3, «Εκπαίδευση, κατάρτιση και νεολαία». Στα άρθρα 126 και 127, αντίστοιχα, της συνθήκης του Μάαστριχτ, για πρώτη φορά διαχωρίζεται η γενική εκπαίδευση από την επαγγελματική κατάρτιση και η παιδεία αποτελεί στόχο

της Κοινότητας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης κι όχι μόνο της τριτοβάθμιας⁵. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αποτελεί σταθμό στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αφού η εκπαίδευση αναγνωρίζεται επίσημα ως τομέας άσκησης πολιτικής (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Με το άρθρο 126 (National Foundation for Educational Research 1994: 130) αναφέρεται πως «η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου μεταξύ κρατών - μελών και εάν είναι απαραίτητο με την υποστήριξη και τη συμπλήρωση της δράσης τους, σεβόμενη πλήρως την ευθύνη των κρατών-μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση εκπαιδευτικών συστημάτων καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία (κεφάλαιο 3, παράγραφος 1).

Το άρθρο 126 αναφέρεται σε 6 τομείς στους οποίους μπορούν να οργανωθούν οι κοινοτικές δράσεις, από τους οποίους οι πρώτοι τρεις αφορούν άμεσα τη σχολική εκπαίδευση και τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων:

- Την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών,
- την ενθάρρυνση της κινητικότητας φοιτητών και εκπαιδευτικών, μεταξύ άλλων και μέσω της ακαδημαϊκής αναγνώρισης διπλωμάτων και περιόδων σπουδών,
- την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων,
- την ανάπτυξη της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών,
- την ανάπτυξη των ανταλλαγών νέων, καθώς και οργανωτών κοινωνικο-μορφωτικών δραστηριοτήτων,
- την ενθάρρυνση της ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (<https://europa.eu>)

Με το άρθρο 127 (National Foundation for Educational Research 1994: 131) αναφέρεται πως «η Κοινότητα θα υλοποιήσει μια πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης η οποία στηρίζει και συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών-μελών, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την ευθύνη των κρατών-μελών για το περιεχόμενο και την

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=EL>
(ανακτήθηκε στις 14/05/2019)

οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης» (κεφάλαιο 3, παράγραφος 1). Αναγνωρίζεται και η σχέση μεταξύ γενικής παιδείας και απασχόλησης – κατάρτισης.

Η δράση της Κοινότητας έχει ως στόχο:

- τη βελτίωση της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και της συνεχούς κατάρτισης,
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και την ενίσχυση της κινητικότητας των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων - ιδίως των νέων,
- την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στον τομέα της κατάρτισης,
- την ανάπτυξη της ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών για τα κοινά προβλήματα των συστημάτων κατάρτισης των κρατών μελών

(<https://europa.eu/>)

Η συνθήκη του Μάαστριχτ σηματοδότησε την προώθηση της εκπαιδευτικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αλλά ουσιαστικά η ενεργοποίηση του άρθρου 126 προωθήθηκε από την Πράσινη Βίβλο (Green Paper on the European Dimension In Education). Υπογράφηκε στις 7 Οκτωβρίου 1992 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993⁶.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0026&from=EL>
(ανακτήθηκε 14.05.2019)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 1993 – 2000

Οι στόχοι της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής κατά τη δεκαετία του 1990 ήταν:

- η καταπολέμηση του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού
- η προσπάθεια συγκρότησης ευρωπαϊκής ιθαγένειας
- η συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων,
- η σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνία και την παραγωγή,
- η ένταξη των νέων στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας,
- η ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση για επαγγελματικούς λόγους των πολιτών των κρατών μελών σε άλλα κράτη της Ένωσης,
- η εξασφάλιση εργατικού δυναμικού εκπαιδευμένου στις νέες τεχνολογίες
- η εξασφάλιση της τεχνολογίας που θα είναι ικανή να ανταπεξέλθει στον διεθνή οικονομικό ανταγωνισμό

Η Λευκή Βίβλος, η Πράσινη Βίβλος και η Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης 1993

Λίγους μήνες μετά την έγκριση της Συνθήκης του Μάαστριχτ, στις 29 Σεπτεμβρίου 1993, δημοσιεύονται από την Επιτροπή έγγραφα/κείμενα τα οποία χωρίζονται σε Λευκά και Πράσινα. Η Λευκή Βίβλος (White Papers) αποτελεί τη συνέχεια της Πράσινης Βίβλου και περιλαμβάνει προτάσεις δράσης της κοινότητας σε συγκεκριμένο τομέα. Η Πράσινη Βίβλος υποστηρίζει πως η εκπαιδευτική διαδικασία πρέπει να εναρμονιστεί με το νέο οικονομικό, πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο της Κοινότητας και έτσι η εκπαιδευτική πολιτική συνδέεται και επηρεάζεται από το ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Η Λευκή Βίβλος

υπογραμμίζει την ανάγκη για συνεχή κατάρτιση, δια βίου εκπαίδευσης, απόκτηση νέας γνώσης, τη γνώση τριών κοινοτικών γλωσσών και την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Η διαφορά των δύο βρίσκεται στο ότι η Πράσινη Βίβλος εκθέτει ιδέες για διάλογο ενώ η Λευκή ένα σύνολο προτάσεων ως μέσο διαμόρφωσης πολιτικής.

Ένα από τα πιο σημαντικά έγγραφα για τη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής της Κοινότητας αποτελεί η Λευκή Βίβλος «*Διδασκαλία και Μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης*»⁷. Στο έγγραφο αυτό συσχετίζεται η εκπαίδευση και η κατάρτιση με την ικανότητα του πολίτη να εργαστεί σε ένα περιβάλλον συνεχώς μεταβαλλόμενο, οπότε η εκπαιδευτική στρατηγική θα πρέπει να στοχεύει στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας. Επίσης, προτείνεται η συνεργασία μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής και κινητικότητας, παιδαγωγικής καινοτομίας, διδασκαλίας ξένων γλωσσών, προώθησης ευρωπαϊκών σχολείων (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Η Πράσινη Βίβλος (Green Papers), είναι ένα εικοσασέλιδο έγγραφο με το οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει την ενεργοποίηση του άρθρου 126 της Συνθήκης του Μάαστριχτ για την γενική εκπαίδευση. Σημαντικό έγγραφο της Πράσινης Βίβλου είναι το «*Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης*»⁸. Προτείνεται η ανάπτυξη σχεδίων δράσης σε επτά άξονες: 1) συνεργασία μέσω ανταλλαγής και κινητικότητας, 2) κατάρτιση δασκάλων και όσων εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, 3) διδασκαλία ξένων γλωσσών, 4) εξ αποστάσεως εκπαίδευση, 5) καινοτομία στην εκπαίδευση, 6) ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών και 7) αξιοποίηση της εμπειρίας των ευρωπαϊκών σχολείων.

Με την Πράσινη Βίβλο, η σχολική εκπαίδευση αναγνωρίστηκε ως τομέας ευρωπαϊκής δράσης και με τον τρόπο αυτό αργότερα εισήχθη το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Σωκράτης (Socrates) και το Comenius, ένα από τα 8 προγράμματα του Σωκράτη.

⁷ Επιτροπή ΕΚ, Λευκή Βίβλος για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση – Διδασκαλία και Μάθηση – Προς την κοινωνία της γνώσης Νοέμβριος 1995

⁸ Επιτροπή ΕΚ, Πράσινη Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης, 29 Σεπτεμβρίου 1993

Η Ευρωπαϊκή Διάσταση στην εκπαίδευση

Την περίοδο 1985 – 1992 η Κοινότητα προσανατολίζεται προς την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση (ΕΔΕ), ένα θέμα το οποίο πρώτη φορά τέθηκε προς συζήτηση το 1976 στα πλαίσια του Συμβουλίου των τότε Υπουργών Παιδείας της 9^{ης} Φεβρουαρίου. Στις 25 Μαΐου 1988 το Συμβούλιο και οι Υπουργοί Παιδείας εξέδωσαν ψήφισμα σχετικό με την Ευρωπαϊκή Διάσταση στην εκπαίδευση και την λήψη μέτρων για την περίοδο 1988 – 1992⁹, με στόχο την ενίσχυση στους νέους της αίσθησης της ευρωπαϊκής ταυτότητας, την προετοιμασία τους για την συμμετοχή τους στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας. Οι δράσεις αφορούν και τα κράτη – μέλη και την Κοινότητα.

1. Τα κράτη –μέλη στα πλαίσια των εκπαιδευτικών τους πολιτικών και δομών οφείλουν να ενσωματώσουν στα εκπαιδευτικά τους συστήματα την Ευρωπαϊκή Διάσταση με τη διαμόρφωση κατάλληλου εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού υλικού, την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, να ενθαρρύνουν τις επαφές μαθητών και εκπαιδευτικών από διάφορα κράτη – μέλη, να προωθήσουν δραστηριότητες εντός κι εκτός σχολείου και τη συμμετοχή των σχολείων σε αδελφοποιήσεις.
2. Η κοινότητα από την άλλη, οφείλει να προωθήσει τη δημιουργία παιδαγωγικού υλικού, να προωθήσει την ανταλλαγή πληροφοριών, τη συμμετοχή στο πρόγραμμα Erasmus για φοιτητές οι οποίοι θα γίνουν φοιτητές και την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων.

Η υλοποίηση των μέτρων βρίσκεται στην διάθεση κάθε κράτους – μέλους. Με τον τρόπο αυτό η κοινότητα διακριτικά επεμβαίνει στα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών – μελών, ωστόσο δεν αλλοιώνει τον κυρίαρχο ρόλο του κάθε κράτους – μέλους (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008). Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης υπήρξε κυρίαρχος στόχος της κοινότητας και στη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 αλλά και το 1993 στην Πράσινη Βίβλο.

⁹ Συμβούλιο ΕΚ, ψήφισμα Συμβουλίου και Υπουργών Παιδείας στα πλαίσια του Συμβουλίου της 24^{ης} Μαΐου 1988 για την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση. Κείμενα για την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική (1987 – 1989) σ. 19 -21

- Η σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση – αξιολόγηση

Η σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης, όπως έχει διατυπωθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, στηρίζεται στην ευρωπαϊκή ταυτότητα, ενεργό πολιτότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Η ευρωπαϊκή διάσταση προωθείται ως προοπτική διείσδυσης σε ολόκληρο το εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, μια διεπιστημονική προσέγγιση η οποία αναμένεται να επιτύχει αξίες, γνώσεις και δεξιότητες διαθεματικά (Philippou, 2005). Ο όρος ευρωπαϊκή διάσταση χρησιμοποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να υποδηλώσει τις έννοιες της κοινής, υπερεθνικής, ευρωπαϊκής ‘ύλης’. Η Φιλίππου (2005) επισημαίνει πως η επίγνωση της Ευρωπαϊκής κουλτούρας επιτυγχάνεται μέσα από τη γνώση άλλων πολιτισμών οι οποίοι μας παρέχουν νέες οπτικές πέρα από τις προσωπικές μας εθνικές ταυτότητες. Η ταυτότητα δεν είναι σταθερή ούτε ενιαία ούτε οριοθετημένη ούτε στατική, αλλά ενεργή, ρευστή, διαπερατή και διαρκώς μεταβαλλόμενη (Grosvenor, 1997). Συνεπώς, οι Ευρωπαίοι ανήκουν ταυτόχρονα σε μια τοπική, εθνική και παγκόσμια κοινότητα η οποία είναι αλληλεξαρτώμενη και όχι διχοτομημένη (Philippou, 2005).

Σε ένα περιβάλλον το οποίο μεταβάλλεται διεθνικά, απαιτείται μια πολιτισμική κατανόηση και διαπροσωπικές δεξιότητες οι οποίες υπερβαίνουν μια παραδοσιακή εκπαίδευση και απαιτούν μία διεθνή, παγκόσμια και πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση προωθεί τα παιδαγωγικά ιδεώδη της μαθητοκεντρικής μάθησης, της κριτικής πολιτότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός δεν είναι η αδιαμφισβήτητη εξουσία, αλλά ο συνεργάτης των μαθητών, ο οποίος ενθαρρύνει την κριτική σκέψη και η εκπαίδευση, διαπολιτισμική.

Σύμφωνα με τον Bell (1991), η Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης, αφορά την ενεργό μάθηση, την συνεργατική μάθηση η οποία προκύπτει μέσα από την ομιλία, τις πράξεις, τη διάδραση και την βιωματική εκπαίδευση, την αποτίμηση της συνεισφοράς όλων των μαθητών ανεξαιρέτως. Ο εκπαιδευτικός έχει τις στάσεις και τις γνώσεις να εργάζεται πέρα από το αναλυτικό πρόγραμμα και να συνδυάζει αρμονικά την εθνική με την ευρωπαϊκή ταυτότητα, να είναι ανοικτός απέναντι στις άλλες κουλτούρες, με σεβασμό στη δημοκρατία, την ελευθερία και τα δικαιώματα.

Συνεπώς, η γνώση οικοδομείται μέσα από τη διάδραση με το έτερο – όταν οι μαθητές μιλούν, ανακαλύπτουν ότι οι προσωπικές τους αξίες, αλήθειες και αντιλήψεις διαφέρουν λίγο – πολύ από αυτές των άλλων, με τους οποίους αλληλεπιδρούν. Η συνεργατική μάθηση ενθαρρύνει τον προβληματισμό, την αξιολόγηση και την κριτική. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύονται οι κοινωνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες, η ανάπτυξη κριτικού πνεύματος και αποδοχής της πολυμορφίας και συνεπώς της διατήρησης του πολιτισμικού πλουραλισμού στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση (Johnson & Johnson, 1989).

Η «Διακήρυξη της Σορβόνης» 1998

Στις 25 Μαΐου 1998, στο Παρίσι, υπογράφεται η «Διακήρυξη της Σορβόνης» μεταξύ των αρμόδιων υπουργών για θέματα ανώτατης εκπαίδευσης 4 χωρών, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι υπουργοί τονίζουν πως *«Η Ευρώπη δεν είναι μόνο αυτή του Ευρώ, των τραπεζών και της οικονομίας, πρέπει να είναι και η Ευρώπη της γνώσης»*. Κεντρικό ρόλο στη διευκόλυνση της κινητικότητας σπουδαστών και καθηγητών, στη δημιουργία ανοιχτού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη ευρωπαϊκού πολιτισμού έχουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Για πρώτη φορά, πραγματοποιούνται σημαντικές και συντονισμένες αλλαγές στο χώρο της Ανώτατης εκπαίδευσης (Ασδεράκη, 2008). Σύμφωνα με τη Διακήρυξη αντικειμενικοί στόχοι ήταν:

- η συνεργασία μεταξύ των χωρών και των πανεπιστημίων,
- η κινητικότητα,
- η διεθνής και ευρωπαϊκή αναγνώριση των πτυχίων,
- η απασχολησιμότητα και
- η ελκυστικότητα (Ασδεράκη, 2008).

Η Διακήρυξη της Σορβόνης έθεσε τις βάσεις για την Διάσκεψη της Μπολόνια, ένα χρόνο μετά.

Η «Διακήρυξη της Μπολόνια» 1999

Στις 19 Ιουνίου 1999 στην Μπολόνια της Ιταλίας, 29 Υπουργοί Παιδείας υπογράφουν τη Διακήρυξη της Μπολόνια η οποία είχε στόχο τη δημιουργία του **Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης** μέχρι το 2010.¹⁰ Η Διακήρυξη της Μπολόνια επιχειρεί την ουσιαστική σύνδεση των πτυχίων σε ένα σύστημα «μετάφρασης» πτυχίων και βαθμών. Η αποδοχή, των κοινών αξιών, πολιτιστικών και κοινωνικών στοιχείων ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης, αίρει τις διαφοροποιήσεις στο χώρο της παιδείας. Επισημαίνεται επίσης, η συμβολή της εκπαίδευσης ως σταθεροποιητικού και ειρηνικού παράγοντα, η ανάγκη για αύξηση της ανταγωνιστικότητας του ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού συστήματος της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Αποφασίζονται έξι αντικειμενικοί στόχοι που θα αποτελέσουν τους άξονες-δράσης των κρατών – μελών:

- Υιοθέτηση ενός συστήματος ευανάγνωστων και συγκρίσιμων τίτλων σπουδών, καθώς και εφαρμογή του Παραρτήματος Διπλώματος
- Υιοθέτηση ενός συστήματος που θα βασίζεται σε δύο κύκλους σπουδών, προπτυχιακό και μεταπτυχιακό.
- Καθιέρωση ενός συστήματος πιστωτικών μονάδων – όπως το ECTS
- Προώθηση της κινητικότητας με την άρση των εμποδίων για την αποτελεσματική άσκηση της ελεύθερης μετακίνησης φοιτητών και καθηγητών
- Προώθηση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στη Διασφάλιση Ποιότητας
- Προώθηση των απαραίτητων ευρωπαϊκών διαστάσεων στην Ανώτατη Εκπαίδευση

Βασικοί στόχοι της Κοινότητας αποτελούν η ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Διάστασης στην εκπαίδευση, η κινητικότητα των φοιτητών και των εκπαιδευτικών, η ανταλλαγή πληροφοριών και η ενθάρρυνση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

¹⁰ Bologna Declaration 1999, The European Higher Education Area. Joint Declaration of European Ministers of Education Convened in Bologna on the 19th June 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική την περίοδο 2000 – σήμερα

Η Επιτροπή την περίοδο αυτή, παρουσιάζει τις κατευθυντήριες γραμμές μελλοντικών κοινοτικών προγραμμάτων στους τομείς της εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας ενισχύοντας την «Ευρώπη της Γνώσης» και προωθεί πολιτικές που ενσωματώνουν την καινοτομία και την έρευνα ενώ παράλληλα προσανατολίζεται προς τη δημιουργία ενός *«ανοιχτού εκπαιδευτικού χώρου ο οποίος θα στοχεύει στη διαβίου εκπαίδευση και κατάρτιση»*.

Έμφαση δίνεται σε τρεις διαστάσεις: στη **γνώση**, η οποία πρέπει συνεχώς να εμπλουτίζεται, στην έννοια του **ενεργού πολίτη** και στην ανάπτυξη της απασχολησιμότητας μέσω της **απόκτησης ικανοτήτων**. Η γνώση και η καινοτομία θεωρούνται σημαντικές οπότε προωθείται η ποιότητα στην εκπαίδευση, η έρευνα και η ανύψωση του επιπέδου εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα. Συνοπτικά, η Ευρώπη της γνώσης α) ως προς τον εκπαιδευτικό χώρο, έχει 3 βασικές διαστάσεις, τη Γνώση, τον Πολίτη και την Απασχόληση β) ως προς τη γνώση περιλαμβάνει 4 βασικές περιοχές, την Καινοτομία, την Έρευνα, την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση.

Με το κείμενο “Education and active citizenship in the European Union”, επισημαίνεται πως *«Η Κοινότητα επιδιώκει να διαμορφώσει έναν ευρωπαϊκό χώρο διαβίου εκπαίδευσης, στη συγκρότηση του οποίου θεωρείται καθοριστική η ενεργός συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών»* και ότι *«η οικοδόμηση της ‘Ευρώπης της γνώσης’ συνδέεται με τις εσωτερικές πολιτικές της Κοινότητας καθώς και με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και την ιδιότητα του ευρωπαίου πολίτη»*.

Στην ανακοίνωση της επιτροπής «Για μια Ευρώπη της Γνώσης» (1997) αναφέρεται ότι *«Ο εκπαιδευτικός χώρος θα καταστήσει δυνατή την ενίσχυση της ιδιότητας του πολίτη μέσα από την αποδοχή κοινών αξιών και την ανάπτυξη της αίσθησης συμμετοχής σε ένα κοινό κοινωνικοοικονομικό χώρο. Θα πρέπει επίσης να ευνοήσει την εμφάνιση της ιδιότητας του πολίτη με την ευρύτερη έννοια, με βάση την ενεργή αλληλεγγύη και την αμοιβαία κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμών που συνιστούν τη μοναδικότητα και τον πλούτο της Ευρώπης»*.

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας 2000, 2007

Το 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, τίθεται ως κύριος στόχος να γίνει η Ένωση μέχρι το 2010, μια δυναμική οικονομία της γνώσης με κοινωνική συνοχή και καλύτερες θέσεις εργασίας. Επιπλέον, δίνεται μεγάλη βαρύτητα στην κινητικότητα φοιτητών, εκπαιδευτικών και υπευθύνων κατάρτισης. Για το λόγο αυτό το 2004 η Επιτροπή όρισε δύο βασικούς στόχους:

α) τη στήριξη της κινητικότητας σε επίπεδο ατόμων – φοιτητές, εκπαιδευτικοί, ακαδημαϊκοί και

β) την προώθηση συμπράξεων μεταξύ σχολείων, πανεπιστημίων.

Στις 13 Δεκεμβρίου 2007 υπογράφηκε η Συνθήκη της Λισσαβόνας. Δίνεται έμφαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για *«να γίνει η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική, και βασισμένη στη γνώση, οικονομία του κόσμου, ικανή να διατηρήσει την οικονομική της ανάπτυξη»*.

Με την έννοια «Κοινωνία της Γνώσης» περιγράφεται ο ρόλος της γνώσης στον τομέα της παραγωγής και η γνώση πια, αποτελεί μαζί με το κεφάλαιο, την εργασία και τη φύση τον τέταρτο σημαντικότερο παράγοντα εξέλιξης της παραγωγής. Η γνώση παράγεται μέσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα προσανατολισμένο στη Δια Βίου Μάθηση (Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008). Ο όρος «Ευρώπη της γνώσης» περιλαμβάνει 5 βασικούς στόχους:

- Την ανάπτυξη της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Τη διατήρηση του κοινωνικού προτύπου της Ε.Ε.
- Τη διασφάλιση της ευρωπαϊκής ταυτότητας
- Την αποφυγή του κοινωνικού ρήγματος
- Την αύξηση της δυνατότητας απασχόλησης

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας αποσαφηνίζει τη σχέση των κρατών – μελών με την Ευρωπαϊκή Ένωση και κατανέμει με ακρίβεια τις αρμοδιότητες μεταξύ τους. Σε θέματα εκπαίδευσης, τηρείται η «Αρχή της Επικουρικότητας», σύμφωνα με την οποία, όπως έχει προαναφερθεί, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον η δράση της

κρίνεται αποτελεσματικότερη σε σχέση με την αντίστοιχη δράση που αναλαμβάνεται σε εθνικό επίπεδο από τα κράτη – μέλη της.

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας, στοχεύει:

- Σε μία δημοκρατικότερη, πιο αποτελεσματική και διαφανέστερη Ευρώπη – συμμετοχική δημοκρατία, μια Ευρώπη της ελευθερίας, της αλληλεγγύης και των αξιών.
- Στη διαμόρφωση ενός τύπου οικονομίας ο οποίος να προσαρμόζεται στις εξελίξεις της κοινωνίας της πληροφορίας, της έρευνας και της ανάπτυξης, όπου σημαντικό ρόλο θα παίζει η εκπαίδευση καθώς τα άτομα που θα μπουν στην αγορά εργασίας θα είναι εφοδιασμένα με υψηλού επιπέδου κατάρτιση.
- Στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
- Στην διασφάλιση μιας αειφόρου ανάπτυξης (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008)

Επιπλέον, στις συναφείς αρμοδιότητες της ΕΕ με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας (2009), προστέθηκε και ο Αθλητισμός, καθώς η συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες συνεισφέρει στην καταπολέμηση της αθλητικής βίας και της μισαλλοδοξίας. Με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας επιδιώκεται η οικοδόμηση μιας Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής η οποία να στηρίζει τη δια βίου μάθηση για απόκτηση όλων των ειδών γνώσεων και ικανοτήτων από την προσχολική ηλικία *«έως τη συνταξιοδότηση»* και *«παρέχει εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε όλους τους πολίτες κάθε στιγμή»* (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, το Νοέμβριο του 2003, η Επιτροπή δημοσίευσε μία έκθεση για την εφαρμογή των δράσεων σχετικά με τους στόχους των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη με τίτλο «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010», το οποίο είχε τρεις βασικούς στόχους:

- τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ΕΕ, ως προϋπόθεση για την επίτευξη της κοινωνικής και πολιτισμικής συνοχής

- τη διευκόλυνση της πρόσβασης στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, με μια εκπαίδευση ελκυστικότερη και
- τη διεύρυνση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην ευρύτερη αγορά εργασίας και στην έρευνα, μέσω της κινητικότητας, της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών (<https://eur-lex.europa.eu/>). Θα πρέπει όλοι να μπορούν να μιλούν δύο ξένες γλώσσες, να συμμετέχουν σε κινητικότητες ώστε να δημιουργείται *«ένα αίσθημα συμμετοχής στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και στην απόκτηση της ευρωπαϊκής συνείδησης»* (Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008).

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο βασικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων της διά βίου μάθησης καθορίζει **8 βασικές ικανότητες** που είναι αναγκαίες για την προσωπική ολοκλήρωση, την ενεργή ιδιότητα του πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχολησιμότητα σε μια κοινωνία της γνώσης:

- 1) επικοινωνία στη μητρική γλώσσα
- 2) επικοινωνία σε ξένες γλώσσες
- 3) μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στις φυσικές επιστήμες και την τεχνολογία
- 4) ψηφιακή ικανότητα
- 5) ικανότητες της μεθοδολογίας της μάθησης
- 6) κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη
- 7) πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα
- 8) πολιτισμική συνείδηση και έκφραση

Θα πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές σε όλα τα σχολεία, ώστε να παρέχεται υψηλού επιπέδου ψηφιακό παιδαγωγικό περιεχόμενο και εκπαιδευτικό λογισμικό (Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008). Η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση πρέπει να στηρίζει την ανάπτυξη των βασικών ικανοτήτων σε επίπεδο που να προετοιμάζει όλους τους νέους για περαιτέρω μάθηση και εργασία. Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων πρέπει να παρέχει σε όλους τους ενήλικες πραγματικές ευκαιρίες να αναπτύξουν και να επικαιροποιούν τις βασικές ικανότητές τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, να μπορούν να εργάζονται παντού στην Ευρώπη και να αξιοποιούν τα προσόντα τους όπου κι αν βρίσκονται.

Θεσπίζονται επίσης, προγράμματα όπως το Erasmus Mundus και το E-learning.

Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020

Πρόκειται για νέο Στρατηγικό Πλαίσιο της Ένωσης για την εκπαιδευτική πολιτική μέχρι το 2020. Το 2009, το στρατηγικό πλαίσιο «ΕΚ2020» έθεσε τέσσερις (4) κοινούς στόχους σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης έως το 2020:

1. να εφαρμοστεί στην πράξη η διά βίου μάθηση και η κινητικότητα
2. να βελτιωθεί η ποιότητα και αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και κατάρτισης
3. να προαχθούν η ισότητα, η κοινωνική συνοχή και η ενεργός συμμετοχή στα κοινά
4. να ενθαρρυνθεί η δημιουργικότητα και η καινοτομία, καθώς και το επιχειρηματικό πνεύμα, σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ορίσει για το 2020 τα ακόλουθα κριτήρια αναφοράς (benchmarks):

- το 95% τουλάχιστον των παιδιών (από 4 ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης) πρέπει να συμμετέχει σε προσχολική εκπαίδευση
- πρέπει να μειωθεί κάτω από το 15% το ποσοστό των παιδιών 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες
- πρέπει να μειωθεί κάτω από το 10% το ποσοστό των νέων ηλικίας 18-24 ετών που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση
- το 40% τουλάχιστον των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών πρέπει να έχει ολοκληρώσει κάποιο κύκλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- το 15% τουλάχιστον των ενηλίκων πρέπει να μετέχει στη διά βίου μάθηση

- το 20% τουλάχιστον των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και το 6% των ατόμων ηλικίας 18-34 ετών με αρχική επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να έχουν περάσει κάποιο διάστημα σπουδών ή κατάρτισης στο εξωτερικό
- πρέπει να φτάσει τουλάχιστον στο 82% το ποσοστό των εργαζόμενων αποφοίτων (άτομα ηλικίας 20-34 ετών με σπουδές τουλάχιστον ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους πριν από 1-3 χρόνια).

Η «ανοικτή μέθοδος συντονισμού», η οποία θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, στις 24 Μαρτίου 2000, περιλαμβάνει τον καθορισμό κοινών στόχων καθώς και τη μετατροπή των στόχων αυτών σε εθνικές πολιτικές στρατηγικές και την περιοδική παρακολούθησή τους βάσει κοινά συμφωνημένων και καθορισμένων δεικτών. Για την επιτυχή υλοποίηση του στρατηγικού πλαισίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020, έχουν οριστεί από τα κράτη – μέλη ομάδες εργασίας, αποτελούμενες από εμπειρογνώμονες που έχουν ορίσει τα κράτη μέλη και άλλους φορείς, οι οποίες καταρτίζουν κοινά εργαλεία και κατευθυντήριες γραμμές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τη διετία 2011 – 2013 είχαν οριστεί έντεκα (11) θεματικές ομάδες εργασίας. Από το 2014, οι έντεκα (11) θεματικές Ομάδες Εργασίας αντικαταστάθηκαν από έξι (6):

1. για τη σχολική πολιτική
2. για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
3. για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
4. για την εκπαίδευση ενηλίκων
5. για τις εγκάρσιες δεξιότητες
6. για την ψηφιακή και διαδικτυακή μάθηση

Από το Φεβρουάριο του 2016 έως τον Ιούνιο του 2018, ορίστηκε Νέος Κύκλος Ομάδων Εργασίας, παρόμοιος με αυτόν του 2014 απλά προστέθηκε και η Προαγωγή της Πολιτειότητας και κοινών αξιών της Ελευθερίας, Ανεκτικότητας και της Έλλειψης διακρίσεων (<https://ec.europa.eu>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1981 – ΣΗΜΕΡΑ

Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1981 - 1990

Την περίοδο αυτή, ειδικότερα την διετία 1985 – 1987, ξεκινά διάλογος μεταξύ του Υπουργείου και των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών σε συνεργασία με φορείς σχετικούς με την εκπαίδευση. Τα βασικότερα ζητήματα που τέθηκαν ήταν:

- Η αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων, του περιεχομένου σπουδών
- Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και της μαθησιακής διαδικασίας
- Η εσωτερική ζωή του σχολείου αλλά και η σχέση του σχολείου με την κοινωνία

Γενικά, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη χώρα μας αυτήν την περίοδο, φαίνεται να ακολουθεί τα εκπαιδευτικά συστήματα των δυτικών χωρών, ακολουθώντας ένα σοσιαλιστικό μοντέλο. Σύμφωνα με αυτό:

- Η εκπαίδευση πρέπει να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του κράτους και να συνδέεται με τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας
- Τα αναλυτικά προγράμματα πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να επιτευχθεί η διδασκαλία γενικών γνώσεων
- Η εκπαιδευτική πολιτική πρέπει να διαμορφωθεί με τη λαϊκή συμμετοχή
- Πρέπει να υπάρξει επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και να καταργηθεί η ιδιωτική εκπαίδευση

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ορίζεται σε τρεις φάσεις: την Εισαγωγική, για νεοδιόριστους, την Ετήσια, για εκπαιδευτικούς με πενταετή προϋπηρεσία και την Περιοδική σε περιπτώσεις αλλαγής βιβλίων ή προγραμμάτων. Η σημαντικότερη ίσως καινοτομία αυτής της περιόδου από άποψη μεταρρύθμισης είναι η συγγραφή νέων διδακτικών βιβλίων και η σύνταξη αναλυτικών προγραμμάτων, με σεβασμό στην παιδική γλώσσα και τον γλωσσικό αυθορμητισμό. Στο Δημοτικό τέτοιες καινοτομίες ήταν το Σκέφτομαι και Γράφω, η Μελέτη Περιβάλλοντος και ο τρόπος διδασκαλίας των Μαθηματικών με στόχο να αναπτύξουν οι μαθητές λογικομαθηματική σκέψη.

Συνοπτικά, την περίοδο αυτή:

- καθιερώθηκε η δημοτική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα του κράτους,
- καταργήθηκαν οι επιθεωρητές εκπαίδευσης,
- καθιερώθηκε το μονοτονικό σύστημα (Π.Δ. 297/1982),
- καταργήθηκαν οι γενικοί διευθυντές της διοίκησης της εκπαίδευσης,
- κατοχυρώθηκε το Πανεπιστημιακό άσυλο,
- ιδρύθηκαν πανεπιστημιακά ιδρύματα τετραετούς φοίτησης,
- καταργήθηκαν τα ΚΑΤΕΕ και αντικαταστάθηκαν από τα ΤΕΙ,
- άλλαξε το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ,
- γράφτηκαν νέα βιβλία,
- καταργήθηκαν οι εξετάσεις για την εισαγωγή στα Λύκεια και ιδρύθηκαν 220 μεταλυκειακά προπαρασκευαστικά κέντρα για την προετοιμασία νέων που είχαν αποτύχει στις εξετάσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ.

Ν. 1304/1982, για την επιστημονική – παιδαγωγική καθοδήγηση και την διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική – Επαγγελματική εκπαίδευση (ΦΕΚ Α 144/7.12.1982)

Στις 7 Δεκεμβρίου 1982 ψηφίζεται νόμος για τον θεσμό της εποπτείας, με τον οποίο τροποποιείται η ισχύουσα οργάνωση της διοίκησης και της εποπτείας της γενικής και μέσης εκπαίδευσης και ορίζονται δύο αρμόδια στελέχη, ο Διοικητικός Προϊστάμενος και ο Σχολικός Σύμβουλος. Σε ό,τι αφορά τις μεταρρυθμίσεις στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καταργούνται οι θέσεις Επιθεωρητών Εκπαίδευσης, αυξάνονται οι θέσεις Ειδικής Αγωγής κατά τέσσερις, συνιστάται η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης να εδρεύει στον οικείο Νομό, ως υπηρεσιακή μονάδα με διοικητικές αρμοδιότητες και θέση Προϊστάμενου και εισάγεται ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου, ως υπεύθυνου στελέχους για την παιδαγωγική και επιστημονική καθοδήγηση του έργου των εκπαιδευτικών.

N. 1566/1985, Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΦΕΚ Α 167/30/09/1985)

Ο νόμος Ν. 1566/1985 αποτελεί έναν από τους βασικότερους νόμους για τη δομή και τη λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ψηφίστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1985. Σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο του νόμου, επισημαίνεται πως δεν μπορεί ένα θεσμικό πλαίσιο για την εκπαίδευση να είναι ξεκομμένο από τις σύγχρονες επιστημονικές εκπαιδευτικές απόψεις και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Η εκπαίδευση έχει ως στόχο τη διαμόρφωση ενός ατόμου καθολικού, σε σχέση με τον εαυτό του, την κοινωνία, τη γνώση, το έθνος και τους συνανθρώπους κάθε φυλής. Ήδη, στην Ευρώπη, από το 1983, στην Πανηγυρική Διακήρυξη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζεται η πολυμορφία της κοινότητας με σκοπό να προαχθεί η Ευρωπαϊκή Ενότητα και συνείδηση. Το σχέδιο νόμου για την εκπαίδευση στηρίζεται σε τρεις άξονες, τη διοίκηση, την λαϊκή συμμετοχή και την παιδαγωγική – επιστημονική υποστήριξη.

Το σύστημα της **Πρωτοβάθμιας** και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης πρέπει να:

- Είναι συνολικό και σφαιρικό, η παιδεία εξετάζεται ως σύνολο από διαφορετικά κομμάτια αλληλοεξαρτώμενα
- Είναι δυναμικό, ευέλικτο και προσαρμόσιμο, εμπεριέχει την έννοια της αλλαγής αλλά και της προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες
- Προωθεί το δημοκρατικό προγραμματισμό στην εκπαίδευση
- Εμποδίζει τον αποκλεισμό, εισάγοντας μια εκπαίδευση όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται συμμετοχικά από εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές, φορείς.
- Δίνει έμφαση στην ποιότητα της εκπαίδευσης
- Αλλάζει τα εσωτερικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος επιφέροντας αλλαγές στις μεθόδους διδασκαλίας και το περιεχόμενο
- Εξασφαλίζει τη διατήρηση της εθνικής μας παράδοσης
- Στοιχεί στον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης
- Καθοδηγεί προς τον κοινωνικό ανθρωπισμό, την αξιοποίηση των ικανοτήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες

- Συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από το φύλο ή την καταγωγή τους, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε προσωπικότητες ολοκληρωμένες.

Ήδη από το πρώτο κεφάλαιο ορίζονται οι σκοποί της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης, καθορίζεται η προσωπικότητα των διδασκόντων, η υλικοτεχνική υποδομή και διαπροσωπικές σχέσεις που δημιουργούν το απαραίτητο παιδαγωγικό κλίμα και ορίζεται η δημοτική ως γλώσσα διδασκαλίας. Επιπλέον, στο τέταρτο κεφάλαιο ορίζεται ο Σύλλογος διδασκόντων ως το συλλογικό όργανο για τη λήψη αποφάσεων και την καλύτερη εφαρμογή εκπαιδευτικής πολιτικής και λειτουργίας του σχολείου.

Επαιδρύεται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με έργο την επιστημονική έρευνα και μελέτη θεμάτων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την υποβολή προτάσεων και τον σχεδιασμό και προγραμματισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής. Επίσης, αναβαθμίζεται η Ειδική Αγωγή με στόχο αν γενικευτεί και να μπορέσει να εντάξει άτομα με ειδικές ανάγκες στην παιδαγωγική διαδικασία, αναφέρονται οι σκοποί της λειτουργίας του θεσμού της επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, συστήνονται υπηρεσιακά όργανα και συμβούλια για την Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Παράλληλα, σημαντική είναι η οργάνωση της μαθητικής ζωής με μαθητικά συμβούλια με στόχο τη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται σε δημοτικά και νηπιαγωγεία. Για το Δημοτικό ο νόμος προέβλεπε εξαετή φοίτηση και εισαγωγή στα Γυμνάσια χωρίς εξετάσεις. Μαζί με την τριετή φοίτηση στο Γυμνάσιο, αποτελούν τη υποχρεωτική εννιάχρονη εκπαίδευση. Ανατέθηκε η διδασκαλία μαθημάτων ειδικοτήτων όπως, Αγγλικά, Φυσική Αγωγή, Καλλιτεχνικά και ιδρύθηκαν Σχολικές Βιβλιοθήκες και Εργαστήρια Χημείας και Φυσικής. Μετά το πέρας της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι απόφοιτοι μπορούσαν να συνεχίσουν στο Γενικό Λύκειο, το Τεχνικό ή το Πολυκλαδικό. Το Πολυκλαδικό Λύκειο αποτέλεσε έναν νέο τύπο σχολείου ο οποίος συνέδεε την γενική εκπαίδευση με την επαγγελματική.

Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1990 - 1993

Η τριετία 1991-1993 ώθησε την Παιδεία στην αποδιοργάνωση καθώς εισήγαγε την έννοια του επιθεωρητή που είχε εκλείψει και επανάφερε τις εξετάσεις στο Δημοτικό, μέτρο που είχε καταργηθεί. Το σύστημα χαρακτηρίστηκε οπισθοδρομικό αφού επανάφερε πολύπλοκες διαδικασίες αξιολόγησης μαθητών και τρόπους ελέγχου των εκπαιδευτικών που είχαν καταργηθεί. Το εκπαιδευτικό σύστημα παρέμεινε χωρίς βελτίωση στα βιβλία, τις υποδομές, τα μαθήματα και την ύλη. Πιο αναλυτικά:

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1991

Το Νοέμβριο του 1990 δημοσιεύονται τρία διατάγματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία των τριών εκπαιδευτικών βαθμίδων :

ΠΔ 390/1990¹¹ Οργάνωση και Λειτουργία των Δημοτικών Σχολείων

ΠΔ 392/1990¹² Οργάνωση και Λειτουργία των Λυκείων

ΠΔ 393/1990¹³ Οργάνωση και Λειτουργία των Γυμνασίων

Στο Δημοτικό και Γυμνάσιο επανέρχεται η βαθμολογία και επίσης εισάγεται το σύστημα των «μονάδων παιδαγωγικού ελέγχου» που αφορά την διαγωγή των μαθητών αλλά και την εμφάνιση των μαθητών στο σχολείο. Επίσης, καθιερώθηκαν γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις στις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Επίσης, καταργήθηκε ένας επιτυχημένος θεσμός της προηγούμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, τα Μεταλυκειακά Προπαρασκευαστικά Κέντρα. Με τη δημοσίευση του ΦΕΚ στις 22 Νοεμβρίου 1990, οι αντιδράσεις υπήρξαν έντονες, με καταλήψεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και αναταραχές με αποτέλεσμα να παραιτηθεί ο Υπουργός Παιδείας. Ο νέος Υπουργός Γ. Σουφλιάς,

¹¹ Π.Δ. 390/1990 «Οργάνωση και λειτουργία δημοτικών σχολείων», ΦΕΚ 154/21-11-1990 τ. Α΄

¹² Π.Δ. 392/1990 «Οργάνωση και λειτουργία λυκείων», ΦΕΚ 155/21-11-1990 τ. Α΄

¹³ Π.Δ. 393/1990 «Οργάνωση και λειτουργία γυμνασίων» ΦΕΚ 156/21-11-1990, τ. Α΄

ανακοίνωσε πως δε θα ισχύσουν τα Προεδρικά Διατάγματα και εκ νέου ξεκίνησε διάλογος για θέματα παιδείας.

Στις αρχές του 1991 το Υπουργείο Παιδείας παρουσίασε νέα διατάγματα, κυρίως για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Π.Δ. 250/92

Με το Προεδρικό Διάταγμα, Π.Δ. 250/92, ξεκίνησε η εφαρμογή «Περιφερειακών Επιμορφωτικών Κέντρων» (ΠΕΚ) το οποίο όρισε τον αριθμό των Περιφερειακών Επιμορφωτικών Κέντρων (ΠΕΚ), το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό και τους τρόπους πρόσληψης, επιμόρφωσης και αμοιβής τους, διδασκαλία, πιστοποιητικά κλπ.

Π.Δ. 320/93

Με το Π.Δ. 320/93 του 1992 καθιερώθηκε η «αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου». Το διάταγμα αυτό, θεωρεί τους διευθυντές και τους σχολικούς συμβούλους υπεύθυνους για τον έλεγχο του έργου των εκπαιδευτικών, με αποτέλεσμα η ιεραρχία στο σχολικό χώρο να μετατρέπεται σε σχέση εξουσίας και να καταργείται το πνεύμα συλλογικότητας στις σχολικές μονάδες.

Επίσης, τέθηκε υπό αμφισβήτηση το νέο σύστημα διορισμού εκπαιδευτικών μετά την κατάργηση της επετηρίδας.

Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 1995 – 2000

Μετά το 1993, οι μεταρρυθμίσεις έχουν έναν ευρωπαϊκό προσανατολισμό σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και με αλλαγές στις Νέες Τεχνολογίες με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού μας συστήματος ώστε να ανταποκριθεί στις σύγχρονες (ευρωπαϊκές) προοπτικές.

Έκθεση ΟΟΣΑ 1995 για αξιολόγηση Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος¹⁴

Η έκθεση του ΟΟΣΑ το 1995 ενίσχυσε την ανάγκη για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση εφόσον οι εμπειρογνώμονες εστίασαν στα προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης, τη βελτίωση της ποιότητας, την έλλειψη πόρων και την αξιολόγηση. Παράλληλα, επισήμαναν τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα της ελληνικής εκπαίδευσης, την έλλειψη αποκέντρωσης «χωρίς δημιουργική ερμηνεία», «προσκολλημένοι σε αναγνώσματα σχολικών βιβλίων». Λόγος έγινε και για τις Πανελλήνιες εξετάσεις και τον τρόπο εισαγωγής σε ιδρύματα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος «επηρεάζει τη φύση της διδασκαλίας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση», ενώ διαπιστώθηκε «έλλειψη εμπιστοσύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα», «έλλειψη δημιουργικότητας από τους διδάσκοντες». Τόνισαν πως για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος είναι απαραίτητη η αξιολόγηση και το «εκπαιδευτικό έργο να αξιολογείται ώστε να αναβαθμιστεί η ποιότητά του».

Στις προτάσεις που ακολούθησαν, θεωρήθηκε σημαντική η ενδοσχολική και εξωσχολική καθοδήγηση των μαθητών, η αναβάθμιση της τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης, η αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος και η αύξηση δαπανών για την παιδεία με ταυτόχρονη ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τις σχολικές μονάδες. Με την έκθεσή τους οι εμπειρογνώμονες καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για ριζική αλλαγή στη δομή της ελληνικής εκπαίδευσης.

¹⁴ <http://glotta.ntua.gr/posdep/concrete/OECD/2005-oosa.htm>

Ν. 2525/1997, για το Ενιαίο Λύκειο, την πρόσβαση αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Ο παραπάνω νόμος ψηφίστηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1997 και αφορούσε κυρίως το ενιαίο λύκειο, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και την εισαγωγή των αποφοίτων του ενιαίου λυκείου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με το νόμο αυτό γίνεται προσπάθεια να εφαρμοστούν ριζικές μεταρρυθμίσεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, με στόχο τη δημιουργία μιας «νέας εθνικής εκπαιδευτικής βάσης με ισχυρά διεθνή ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα» και «ποιοτική αναβάθμιση της ελληνικής εκπαίδευσης».

Αποτελείται από έντεκα (11) άρθρα. Σε ό,τι αφορά στη δημοτική εκπαίδευση, καθιερώνεται η λειτουργία του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου για την αναβάθμιση της προσχολικής αγωγής και του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου με σκοπό εφαρμογή προγραμμάτων μελέτης και δημιουργικής απασχόλησης καθώς και ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. Σε ό,τι αφορά εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, το άρθρο έξι (6), τροποποιεί το διορισμό των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μετά από επιτυχή συμμετοχή σε διαγωνισμό και την κατάταξή τους σε πίνακες επιτυχόντων. Έτσι, από το 1988, προκηρύσσονται διαγωνισμοί για την κατάρτιση πινάκων διοριστέων εκπαιδευτικών κατά κλάδους και ειδικότητες με διετή ισχύ.

Επιπλέον, με το άρθρο επτά (7), προστίθεται ρύθμιση για το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την κατάρτιση Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Π.Σ) το οποίο προσδιορίζει τους στόχους διδασκαλίας από την Πρωτοβάθμια μέχρι και το Λύκειο μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Με το άρθρο οκτώ (8), θεσπίζεται η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και στην Πρωτοβάθμια και στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με την οποία εκτιμάται η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και στις δυο βαθμίδες εκπαίδευσης. Η αξιολόγηση ασκείται από τους Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Σχολικούς Συμβούλους και το Σώμα Μόνιμων Αξιολογητών. Παράλληλα με το άρθρο εννιά (9), ιδρύονται 13 Κέντρα Στήριξης του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.ΚΕ.Σ.Ε.Σ) με στόχο την διευκόλυνση τόσο του σχεδιασμού όσο και της αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου και στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σύμφωνα με την πρόταση της Λευκής Βίβλου (1995) για υλοποίηση προγράμματος με τίτλο Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, για την καταπολέμηση του αποκλεισμού, με τον Ν.2525 εφαρμόζεται το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Βασικός στόχος της μεταρρύθμισης αυτής ήταν η εξάλειψη των φροντιστηρίων και των ιδιαίτερων μαθημάτων στηριζόμενο στην παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας, κάτι βέβαια που απέιχε από την πραγματικότητα καθώς ο αριθμός των μαθητών που αναζητούσαν βοήθεια σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα όχι μόνο δεν μειώθηκε αλλά διπλασιάστηκε μέχρι τα μέσα του 1999.

Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2000 – σήμερα

Ν. 2986/2002, Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών¹⁵

Ο παραπάνω νόμος ψηφίστηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2002 με σκοπό να εισάγει ρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας όπως επιβάλλουν οι διεθνείς εξελίξεις ώστε να μπορέσει η χώρα να ανταπεξέλθει στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα. Αποτελείται από 18 άρθρα. Με τα πρώτα τρία καθορίζεται η οργάνωση των Περιφερειακών Υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και η ίδρυση Οργανισμού για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών (Ο.ΕΠ.Ε.Κ) και των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης.

Με τον νόμο αυτό ανατίθεται η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων στα Κέντρα Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.). Σκοπός της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών είναι η ανάγκη επιμόρφωσης, η βελτίωση προσφοράς προς τους μαθητές και η παροχή κινήτρων εξέλιξής τους και η καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης. Κυρίαρχο αίτημα είναι η «**Κοινωνία της Γνώσης**», με ένα εκπαιδευτικό σύστημα ικανό να μορφώνει Ευρωπαίους πολίτες λαμβάνοντας υπόψιν τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Με το νόμο αυτό, αναμένεται η επιλογή στελεχών εκπαίδευσης να συμβάλλει στην αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Βλέπουμε πως η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ακολουθεί την προώθηση της ευρωπαϊκής ένωσης για μια «Κοινωνία της γνώσης», όπως αυτή διαμορφώθηκε με τη Διακήρυξη της Σορβόνης το 1998.

Ν. 3191/2003, το εθνικό σύστημα σύνδεσης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση

¹⁵ ΦΕΚ Α 24/02/2002

Υπακούοντας σε όσα διατυπώθηκαν στο **Συμβούλιο της Λισσαβόνας**, εκδίδεται το 2003 ο Νόμος 3191/2003, ο οποίος προσδιορίζει το πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης. Υπηρεσίες Δια Βίου Μάθησης παρέχουν τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι Σχολές Γονέων και τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης.

N. 3374, άρθρο 14 (ΦΕΚ 189Α, 02.08.2005)

Με το νόμο 3374 και το άρθρο 14, εισάγεται η Εφαρμογή Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) στην ελληνική εκπαίδευση και δυο χρόνια αργότερα επεκτάθηκε η εφαρμογή του σε όλα τα ιδρύματα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Πάλι σύμφωνα με τη στρατηγική της Λισσαβόνας και την «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» όπου η εκπαίδευση στοχεύει στη διεύρυνση των συστημάτων εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας αλλά και με βάση τη «διακήρυξη της Μπολόνια» το 1999, όπου ουσιαστικά επιχειρείται η σύνδεση πτυχίων και βαθμών με την καθιέρωση του Συστήματος Πιστωτικών Μονάδων (ECTS).

N. 3369/2005, «Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις»

Στον νόμο αυτόν διαχωρίζεται η «δια βίου εκπαίδευση» από τη «δια βίου κατάρτιση». Ορίζεται ως «δια βίου εκπαίδευση» κάθε μαθησιακή διαδικασία, ακόμη και εμπειρικής μάθησης, καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου, με στόχο την απόκτηση ή βελτίωση επιστημονικών και γενικών γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων για τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας και για την πρόσβαση στην απασχόληση. Ορίζεται ως «δια βίου κατάρτιση» το σύστημα το οποίο αποσκοπεί στην κατάρτιση του ατόμου στα πλαίσια και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και στα πλαίσια της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό την αναβάθμιση, τη συμπλήρωση και τον εκσυγχρονισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από άλλα συστήματα κατάρτισης ή και από

επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας, την προσωπική ανάπτυξη και την επαγγελματική ανέλιξη (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

N. 3467/2006, επιλογή στελεχών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ρύθμιση θεμάτων διοίκησης και εκπαίδευσης¹⁶

Ο νόμος αυτός ψηφίστηκε στις 21 Ιουνίου 2006, με κύριο στόχο τον τρόπο επιλογής στελεχών εκπαίδευσης, και ρύθμισης διοίκησης της εκπαίδευσης. Ο νόμος αποτελείται από 28 άρθρα, με τα οποία προσδιορίζονται οι πίνακες επιλογής στελεχών εκπαίδευσης, συγκροτούνται τα συμβούλια επιλογής Σχολικών Συμβούλων, Προϊσταμένων και Διευθυντών Εκπαίδευσης με τη συμμετοχή και αιρετών μελών, καθιερώνεται η γραπτή δοκιμασία των υποψηφίων και καθορίζονται τα κριτήρια επιλογής τους και τα προσόντα που πρέπει να διαθέτουν. Σύμφωνα με αυτόν το νόμο, τα στελέχη εκπαίδευσης θα πρέπει να διαθέτουν παιδαγωγική κατάρτιση, διδακτική εμπειρία στην τάξη και βασικές γνώσεις σε διοικητικά και παιδαγωγικά θέματα, επιλέγονται για θητεία τεσσάρων ετών κι επανεξετάζονται για ανανέωση της θητείας τους με κριτήριο το έργο τους ώστε να εξασφαλιστεί μια αποτελεσματική εκπαίδευση.

N. 3848/2010, για την αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση¹⁷

Ο νόμος ψηφίστηκε στις 19 Μαΐου 2010 και αφορά στην υλοποίηση του «**Νέου Σχολείου**», για μια υψηλής ποιότητας, δωρεάν, δημόσιας παιδείας που να επικεντρώνεται στον μαθητή υπακούοντας στην έκθεση της Επιτροπής στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας με τίτλο «**Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010**» με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Ο νόμος αποτελείται από 48 άρθρα, εκ των οποίων τα πρώτα τρία αφορούν στην αναβάθμιση των προσόντων και

¹⁶ ΦΕΚ Α 128/21/06/2006

¹⁷ ΦΕΚ 71 τ. Α 19/05/2010

του ρόλου των εκπαιδευτικών και των δύο βαθμίδων και το διαγωνισμό του ΑΣΕΠ να διενεργείται κάθε δύο έτη.

Καθιερώνεται ένα αξιοκρατικό σύστημα επιλογής στελεχών διοίκησης της εκπαίδευσης με κριτήριο την παιδαγωγική συγκρότηση, την εμπειρία, την προσωπικότητα του υποψηφίου και τη συμβολή του στο εκπαιδευτικό έργο από τις θέσεις στις οποίες έχει υπηρετήσει. Καθιερώνεται ο προγραμματισμός των σχολικών μονάδων και η αξιολόγηση των δράσεών τους βάσει κριτηρίων. Με το νόμο αυτό επιχειρείται η αναβάθμιση της διοίκησης της εκπαίδευσης για την καταπολέμηση του συγκεντρωτισμού του εκπαιδευτικού συστήματος και την αυτονομία των σχολικών μονάδων. Ο νόμος αυτός εντάσσεται στα πλαίσια του «Νέου Σχολείου» όπου ουσιαστικό ρόλο εκτός από τους εκπαιδευτικούς έχουν οι μαθητές, οι γονείς και οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται συνοπτικά όλες οι ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές που μελετήθηκαν στα κεφάλαια που προηγήθηκαν και οι αντίστοιχες κατά περιόδους εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, ως απόρροια της επιρροής της Ευρώπης στα εκπαιδευτικά δεδομένα της χώρας μας ως κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές περιόδου 1981 - 2019				Επιρροή στις Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα
18/6/1983	Στουτγάρδη	Διακήρυξη για την Ευρωπαϊκή Ένωση	- Προαγωγή Ευρωπαϊκής συνείδησης - Αναγνώριση ποικιλομορφίας των εθνικών ιδιαιτεροτήτων	N. 1566/1985: Η διαμόρφωση ενός ατόμου καθολικού, σε σχέση με τον εαυτό του, την κοινωνία, τη γνώση, το έθνος και τους συνανθρώπους κάθε φυλής
28/02/1986	Βρυξέλλες	Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	Αρχή της επικουρικότητας	
24/05/1988	Κοπεγχάγη	Το ψήφισμα της Κοπεγχάγης	Ευρωπαϊκή κουλτούρα	
Μάρτιος 1991	Βαρκελώνη	Η διάσκεψη της Βαρκελώνης	Σχολικές Ανταλλαγές	
1992	Μάαστριχτ	Η Συνθήκη του Μάαστριχτ	Σχολική Εκπαίδευση – Επαγγελματική Κατάρτιση	N. 2525/1997: Υλοποίηση προγράμματος «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» για την καταπολέμηση του αποκλεισμού
29/09/1993		Η Πράσινη Βίβλος	Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Εκπαίδευση	
		Η Λευκή Βίβλος	Συνεχής Κατάρτιση, Καταπολέμηση Αποκλεισμού, Γνώση Ξένων Γλωσσών	
25/05/1998	Παρίσι	Η «Διακήρυξη της Σορβόνης»	Ευρώπη της γνώσης	
19/06/1999	Μπολόνια	Η «Διακήρυξη της Μπολόνια»	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης	N. 3374, άρθρο 14: Εφαρμογή Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων
2000 - 2007	Λισσαβόνα	Η Στρατηγική της Λισσαβόνας (13/12/2007)	Ευρώπη της: - Γνώσης - Ελευθερίας - Δημοκρατίας - Αλληλεγγύης - Των αξιών	N. 2986/2002: Η «Κοινωνία της Γνώσης», με ένα εκπαιδευτικό σύστημα ικανό να μορφώνει Ευρωπαίους πολίτες λαμβάνοντας υπόψιν τις οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές
Νοέμβριος 2003		Εκπαίδευση & Κατάρτιση 2010	Ποιότητα, Αποτελεσματικότητα, Έρευνα	N. 3191/2003: Προσδιορισμός του πλαισίου της Δια Βίου Μάθησης
2009		Εκπαίδευση & Κατάρτιση 2020	Δια Βίου Μάθηση	N. 3369/2005: «Δια βίου μάθηση N. 3848/2010: «Νέο Σχολείο» υψηλής ποιότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1987 – 2000

Α) Περίοδος 1987 – 1994

Την περίοδο αυτή, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ενδιαφέρεται για συνεργασίες στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης με έμφαση στην ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης μέσω προγραμμάτων, μέσω της εκπαίδευσης του διδακτικού προσωπικού, του διδακτικού υλικού, της προώθησης της διδασκαλίας ξένων γλωσσών και της προώθησης των επαφών μεταξύ φοιτητών διαφορετικών χωρών. Έτσι, τον Μάιο του 1988, το Συμβούλιο και οι Υπουργοί Παιδείας εξέδωσαν ψήφισμα με σκοπό την ενίσχυση της **Ευρωπαϊκής Διάστασης** στην εκπαίδευση.

Τα μέτρα που προτείνονται για αυτήν την περίοδο στοχεύουν στην ενίσχυση της ενιαίας ευρωπαϊκής ταυτότητας στους νέους, στην διεύρυνση των ιστορικών, πολιτιστικών και κοινωνικοοικονομικών γνώσεων των νέων αλλά και με βάση την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, στη συμμετοχή των νέων στη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας. Τα κράτη – μέλη καλούνται να εφαρμόσουν τα παραπάνω μέτρα μέσα στα όρια των δικών τους εκπαιδευτικών πολιτικών εφαρμόζοντας την ευρωπαϊκή διάσταση στα εκπαιδευτικά τους συστήματα, μέσω μαθημάτων, επαφών μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών από διαφορετικά κράτη, μέσω της προώθησης εξωσχολικών δραστηριοτήτων και αδελφοποιήσεων (Γκόβαρης – Ρουσσάκης, 2008).

Τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν την περίοδο αυτή έδωσαν ώθηση στον τομέα της εκπαίδευσης μέσα από συνεργασίες, κινητικότητες, ανταλλαγές πληροφοριών. Μεγαλύτερη επιτυχία γνώρισε το πρόγραμμα Erasmus, ως πρόγραμμα διαπανεπιστημιακής συνεργασίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο με την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, την παροχή οικονομικής βοήθειας σε σχέδια κινητικότητας και την ακαδημαϊκής αναγνώριση διπλωμάτων.

1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Erasmus: φάση Α' (1987 – 1989) - φάση Β' (1990 – 1994)

Το Erasmus, το οποίο θεσπίστηκε με την απόφαση 87/327/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Ιουνίου 1987, αποτελεί τη ναυαρχίδα των Προγραμμάτων εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενθάρρυνση της διασυνοριακής κινητικότητας εντός της Ευρώπης των φοιτητών, αλλά και του διδακτικού και μη ακαδημαϊκού προσωπικού ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Στο Πρόγραμμα έχουν λάβει μέρος πάνω από 2 εκατομμύρια φοιτητές, από τη δημιουργία του το 1987.

Στόχος του Προγράμματος είναι να καλλιεργηθεί μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση της Ανώτατης Εκπαίδευσης με σκοπό την προώθηση της καινοτομίας στην Ευρώπη και τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η μετακίνηση των φοιτητών σε άλλες χώρες – με την προώθηση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων - και η έκθεσή τους σε άλλες κουλτούρες θεωρείται πως, όχι μόνο εμπλουτίζει τη φοιτητική τους εμπειρία, αλλά συγχρόνως τους προετοιμάζει για έναν κόσμο εργασίας που απαιτεί ευελιξία και προσαρμοστικότητα, ενισχύοντας το εργατικό δυναμικό της Ευρώπης (www.iky.gr).

Το πρόγραμμα αποτελούνταν από τέσσερις άξονες δράσης:

α) τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων των κρατών – μελών,

β) την ενίσχυση της κινητικότητας μέσω της αναγνώρισης των διπλωμάτων και περιόδων σπουδών με τη μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS),

γ) την οικονομική υποστήριξη σπουδαστών οι οποίοι μέσω των υποτροφιών Erasmus, πραγματοποιούν σπουδές σε πανεπιστήμιο άλλου κράτους – μέλους της κοινότητας και

δ) μέτρα για την προώθηση της κινητικότητας φοιτητών.

Η Ελλάδα συμμετείχε από το ακαδημαϊκό έτος 1987 – 1988 στο πρόγραμμα, ήδη από το πρώτο έτος του με συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή φοιτητών στο πρόγραμμα. Μόνο από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ενώ το 1989 εξήλθαν 176 Έλληνες φοιτητές μέσω του προγράμματος Erasmus, το 1992 εξήλθαν 544 και το 1994, 581. Σύμφωνα με την απόφαση για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού

πανεπιστημιακού δικτύου, η Κοινότητα δεσμεύεται να δημιουργήσει «ένα ευρωπαϊκό δίκτυο πανεπιστημιακής συνεργασίας, το οποίο θα αποτελείται από τα πανεπιστήμια που έχουν συνάψει συμφωνίες συναλλαγής φοιτητών και διδακτικού προσωπικού στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus, και που αναγνωρίζουν τις περιόδους φοίτησης σε πανεπιστήμια άλλων κρατών».

Το Erasmus συνέβαλε στην συνειδητοποίηση της αξίας της κινητικότητας σε άλλες χώρες της Κοινότητας τόσο των φοιτητών όσο και του διδακτικού προσωπικού, στη διάδοση της μεταφοράς πιστωτικών μονάδων και την αναγνώριση σπουδών μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων με αποτέλεσμα να ενισχύσει τον προσανατολισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προς την Ευρώπη, αναπτύσσοντας το αίσθημα της διεθνοποίησης σε φορείς, σπουδαστές και διδακτικό προσωπικό. Αποτέλεσε τον βασικό κορμό των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κατέλαβε το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων του Socrates και επέφερε αλλαγές στις πολιτικές των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η επέκταση του προγράμματος είχε διάρκεια από το 1990 έως το 1994, με προϋπολογισμό 192εκ. ECU. Λαμβάνοντας υπόψιν τις ετήσιες εκθέσεις του προγράμματος κατά την α' φάση υλοποίησής του την περίοδο 1987 - 1989, το Συμβούλιο επέκτεινε χρονικά τη λειτουργία του προγράμματος. Οι στόχοι του προγράμματος της β' φάσης παρέμειναν ίδιοι με μικρές διαφοροποιήσεις.

Από το 1995, το Erasmus συμπεριλήφθηκε στο πρόγραμμα Socrates.

2. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Lingua (1990 – 1994) – εκμάθηση ξένων γλωσσών

Το πρόγραμμα Lingua θεσπίστηκε με την απόφαση 89/489/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 28^{ης} Ιουλίου 1989. Κύριος στόχος του προγράμματος είναι να προωθήσει «την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της γνώσης ξένων γλωσσών» ώστε να αναπτυχθούν ικανότητες επικοινωνίας εντός της Κοινότητας, ενώ παράλληλα προωθείται και η συνεχής κατάρτιση των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών και η εκμάθηση ξένων γλωσσών στα πανεπιστήμια. Η αναγκαιότητα της προώθησης της διδασκαλίας ξένων γλωσσών περιλαμβάνεται στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986)

αλλά και στη συνθήκη του Μάαστριχτ στο άρθρο 126 για την «εκμάθηση και διάδοση των ξένων γλωσσών».

Το πρόγραμμα είχε τέσσερις συγκεκριμένους άξονες δράσης:

α) την συνεχή κατάρτιση των καθηγητών ξένων γλωσσών,

β) την εκμάθηση ξένων γλωσσών στα πανεπιστήμια και ανάπτυξη της αρχικής κατάρτισης των καθηγητών ξένων γλωσσών,

γ) την προώθηση της γνώσης ξένων γλωσσών που χρησιμοποιούνται σε επαγγελματικές και οικονομικές σχέσεις και

δ) την ανταλλαγή νέων εντός της κοινότητας οι οποίοι παρακολουθούν εξειδικευμένη επαγγελματική ή τεχνική εκπαίδευση. Το ποσό που εγκρίθηκε για την περίοδο εφαρμογής του προγράμματος ήταν 200 εκατ. ECU.

Στο πρόγραμμα αυτό η διδασκαλία ξένων γλωσσών αφορούσε μόνο την αγγλική, τη γερμανική, την ισπανική, την ιταλική, την πορτογαλική, την ολλανδική, τη γαλλική, την ελληνική, την ιρλανδική, τη δανική και την λουξεμβουργιανή ως ξένες γλώσσες. Ωστόσο, το Ηνωμένο βασίλειο ήταν μία από τις χώρες που αντέδρασε στην έγκριση του προγράμματος και στην επέκταση του προγράμματος και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ωστόσο οι Υπουργοί Παιδείας είχαν ήδη αποφασίσει πως βασικό στοιχείο της Κοινότητας είναι η γνώση ξένων γλωσσών. Από το πρόγραμμα αυτό επωφελήθηκαν περίπου 3000 εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών, 1500 σχολεία, 40000 μαθητές που συμμετείχαν σε προγράμματα ανταλλαγής για την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Από το 1995, το Lingua ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα Socrates (μαζί με το Erasmus).

3. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Commet (1986 - 1989) – επαγγελματική κατάρτιση

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα συνεργασίας πανεπιστημίων και βιομηχανίας με στόχο την κατάρτιση στον τομέα της Τεχνολογίας. Αποτελείται από διακρατικές δράσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημιακών σχολών και επιχειρήσεων. Η πρώτη φάση χρηματοδότησης του προγράμματος

εγκρίθηκε το 1986 και το 1988 η δεύτερη, με 45 εκατ. ECU και 200 εκατ. ECU αντίστοιχα.

Οι κύριοι άξονες του προγράμματος ήταν πέντε (5): α) ο πρώτος αφορούσε στη δημιουργία συνεργασίας πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, β) ο δεύτερος αφορούσε στις ανταλλαγές μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, γ) ο τρίτος στη δημιουργία κοινών δράσεων/προγραμμάτων πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, δ) ο τέταρτος στην εξ αποστάσεως κατάρτιση και ε) ο πέμπτος, στην αξιολόγηση του Commet.

Και αυτό το πρόγραμμα φαίνεται πως ακολουθούσε τους στόχους της κοινότητας για εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ανταλλαγές μεταξύ πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, όπως οι στόχοι αυτοί διαμορφώθηκαν στο άρθρο 126 της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1992.

4. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Petra – επαγγελματική κατάρτιση

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εγκρίθηκε, αρχικά, το 1987 για μία πενταετία, έως το 1992 χρηματοδοτώντας την αρχική επαγγελματική κατάρτιση ενηλίκων πέρα από την υποχρεωτική σχολική φοίτηση και αργότερα για άλλα τρία χρόνια ως Petra II, μέχρι το Δεκέμβριο του 1994, με ίδρυση δικτύων στα εθνικά συστήματα κατάρτισης και μελέτες. Το πρόγραμμα στόχευε:

- στην ανύψωση της ποιότητας της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης
- στην προώθηση της προσαρμοστικότητας των συστημάτων επαγγελματικής κατάρτισης στις κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές
- στην εξασφάλιση, για όλους τους νέους, της παροχής ενός ή δύο ετών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία ακολουθεί την υποχρεωτική τους εκπαίδευση και οδηγεί στην απόκτηση επαγγελματικών προσόντων αναγνωρισμένων από το κράτος – μέλος της κοινότητας στο οποίο αποκτώνται

Ο αρχικός προϋπολογισμός ο οποίος εγκρίθηκε για αυτό το πρόγραμμα ήταν 177 εκατ. ECU.

Το εν λόγω πρόγραμμα στηρίχθηκε στο άρθρο 127 της Συνθήκης του Μάαστριχτ για βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της Λευκής Βίβλου (1993) για συνεχή κατάρτιση με στόχο την αγορά εργασίας.

5. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Force - επαγγελματική κατάρτιση

Το πρόγραμμα αυτό αφορούσε την ανάπτυξη διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης στην Κοινότητα. Οι δράσεις του αφορούσαν ομάδες εταιρειών, οργανισμών, επιχειρήσεων και επιμελητηρίων και αναπτύσσονταν σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Οι στόχοι του προγράμματος ήταν:

- να υποστηριχθούν οι δράσεις συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης και η καινοτομία
- να βελτιωθεί «η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης και η ικανότητα ανταπόκρισής τους στις μεταβολές της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας», όπως διατυπώθηκε στο άρθρο 127 της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε το 1991 – 1994 με αρχικό προϋπολογισμό για τα πρώτα δύο έτη του 24 εκατ. ECU.

Γενικότερα, την περίοδο αυτή, μετά το Ψήφισμα της Κοπεγχάγης (1988), εγκρίθηκαν κι άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα όπως το πρόγραμμα **Helios I** (1988 – 1991) και **Helios II** (1993 – 1996) για την επαγγελματική κατάρτιση ατόμων με ειδικές ανάγκες, το πρόγραμμα **Iris I** (1988 – 1994) και **Iris II**, για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης γυναικών με σκοπό την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, το **Eurotecnet** (1990 – 1994), ένα πρόγραμμα για την προώθηση της καινοτομίας στην επαγγελματική κατάρτιση, με στόχο να μπορούν οι ευρωπαίοι πολίτες, κατά την διάρκεια της επαγγελματικής τους κατάρτισης, να αναπτύξουν σύγχρονες τεχνολογικές δεξιότητες, το πρόγραμμα Tempus σε τρεις φάσεις – **Tempus I** (1990 - 1994), **Tempus II** (1994 – 2000) και **Tempus III** (2000 – 2006) – για τη μεταρρύθμιση συστημάτων ανώτερης εκπαίδευσης σε χώρες ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης, σε νέα ανεξάρτητα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της

Μογγολίας. Ουσιαστικά, με το πρόγραμμα αυτό, θεωρήθηκε πως για τη μεταβατική διαδικασία στη δημοκρατία και τις οικονομίες της αγοράς για τις παραπάνω χώρες έπρεπε να στηριχθεί στην μεταρρύθμιση και αναθεώρηση των δομών της εκπαίδευσης (www.europa.eu)

B) Περίοδος 1995 – 2000

Την περίοδο αυτή ο σχεδιασμός των προγραμμάτων έγινε με στόχο την ενσωμάτωσή τους σε μεγαλύτερα προγράμματα τα οποία λειτουργούσαν ως προγράμματα «ομπρέλες» για τον καλύτερο συντονισμό τους και τη διάκρισή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης και προγράμματα κατάρτισης κατά τα άρθρα 126 και 127 της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Βασικός στόχος οι **κινητικότητες**, που προωθήθηκαν στους άξονες της Πράσινης Βίβλου για τα σχέδια δράσης..

Έτσι, την περίοδο αυτή υπάρχουν τρία μεγάλα προγράμματα δράσεων «ομπρέλες»:

1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Socrates I (1995 – 1999)

Το πρόγραμμα Socrates υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις, η πρώτη από το 1995 μέχρι το 1999 - την περίοδο αυτή σημαντική κρίνεται η προώθηση της δια βίου μάθησης, η ανάπτυξη της **Ευρώπης της Γνώσης** και η ενίσχυση της **Ευρωπαϊκής διάστασης** της εκπαίδευσης, έννοιες που διατυπώθηκαν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και στη «Διακήρυξη της Σορβόνης» αντίστοιχα. Η δεύτερη φάση υλοποιήθηκε από το 2000 μέχρι το 2006, παρακάτω γίνεται εκτενής αναφορά (www.europa.eu).

Το 1995 το Socrates υπήρξε το πρώτο ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την προώθηση συνεργασίας στην εκπαίδευση μιας και οι δράσεις του αφορούσαν όλους τους τύπους και βαθμίδες εκπαίδευσης. Αρχικά, μόνο 18 χώρες συμμετείχαν στο Socrates, από τις οποίες οι 15 ήταν κράτη-μέλη της Κοινότητας και οι άλλες 3, η Νορβηγία, το Λιχτεστάιν και η Ισλανδία. Αργότερα προστέθηκαν και άλλες 10 από την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Βουλγαρία, η

Πολωνία, η Ουγγαρία, η Σλοβενία, η Τσέχικη Δημοκρατία, η Σλοβακία και η Λετονία (European Commission 1997). Αργότερα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, προστέθηκε και η Τουρκία. Η τελική χρηματοδότηση του προγράμματος ήταν 920 εκατ. ECU για την περίοδο 1995 – 1999¹⁸.

Το Socrates προάγει την **ευρωπαϊκή διάσταση** της εκπαίδευσης και της ποιότητας στην εκπαίδευση καθώς ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των χωρών, προάγει τη δια βίου εκπαίδευση και συμβάλλει στη διαμόρφωση της Ευρώπης της Γνώσης. Επιπλέον, το πρόγραμμα ενισχύει την ευρωπαϊκή διάσταση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, επιδιώκει να προάγει την κινητικότητα και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών-μελών, να βελτιώσει τη γνώση ξένων γλωσσών, να ενθαρρύνει τις καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση, να προωθήσει την ισότητα των ευκαιριών στην εκπαίδευση και να βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και παράλληλα να συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών-μελών, τα οποία έχουν την ευθύνη για το περιεχόμενο και οργάνωση του εκπαιδευτικού τους συστήματος καθώς και τη διατήρηση της πολιτιστικής και γλωσσικής τους ταυτότητας (European Commission 1997, European Commission 2001).

Στο πρόγραμμα Socrates ενσωματώθηκαν τα προγράμματα Erasmus, για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, το Lingua για την εκμάθηση και προώθηση των ξένων γλωσσών και το Comenius, για τις σχολικές συμπράξεις.

2. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Leonardo Da Vinci – Επαγγελματική Εκπαίδευση

Το Πρόγραμμα Leonardo da Vinci ξεκίνησε το 1995 με αριθμό απόφασης 94/819/ΕΚ του Συμβουλίου που έγινε στις 6 Δεκεμβρίου 1994 και ήταν το κύριο πρόγραμμα της Επιτροπής για την επαγγελματική κατάρτιση. Σε αυτό το πρόγραμμα εντάχθηκαν τα Commet, για την συνεργασία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, το Delta, το οποίο αφορούσε την κατάρτιση στην προηγμένη τεχνολογία, το Petra, το οποίο αφορούσε την επαγγελματική κατάρτιση, το Force και

¹⁸ Απόφαση αρ. 576/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Φεβρουαρίου 1998 για την τροποποίηση της απόφασης αρ. 819/95/ΕΚ για τη θέσπιση του προγράμματος κοινοτικής δράσης Σωκράτης

το Eurotecnet. Υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις, η πρώτη από το 1995 έως το 1999 και η δεύτερη από το 2000 μέχρι το 2006.

Σκοπός του προγράμματος είναι η αύξηση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της επίδοσης των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τη βελτίωση των συστημάτων διαφάνειας, πληροφόρησης και επαγγελματικού προσανατολισμού, την αναγνώριση των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων. Το πρόγραμμα συνέβαλε στην ανάπτυξη και δοκιμή του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων.

Το πρόγραμμα στόχευε:

- Στην υποστήριξη των ατόμων σε δραστηριότητες κατάρτισης για την απόκτηση και τον εμπλουτισμό γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων που διευκολύνουν την προσωπική εξέλιξη, την απασχολησιμότητα και τη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας,
- Στην υποστήριξη ποιοτικών βελτιώσεων και καινοτομιών στα συστήματα και στις πρακτικές της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης,
- Στην ενίσχυση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και της κινητικότητας για τους εργοδότες, τους αυτοαπασχολούμενους και η διευκόλυνση της κινητικότητας των μαθητευομένων.

Επιλέξιμοι είναι οι φορείς που παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ή/και δραστηριοποιούνται στην αγορά εργασίας. Επαγγελματικά Λύκεια, Επαγγελματικές Σχολές ΥΠΑΙΘΠΑ, Ο.Τ.Ε.Κ, Σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ, Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα, Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Επιχειρήσεις και ΜΜΕ, Εταιρίες, Κοινωνικοί εταίροι και άλλοι εμπλεκόμενοι στην αγορά εργασίας, όπως εμπορικά/βιομηχανικά/βιοτεχνικά επιμελητήρια, Ερευνητικά κέντρα, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, Φορείς υπεύθυνοι για συστήματα και πολιτικές που αφορούν σε οποιαδήποτε πτυχή της επαγγελματικής εκπαίδευσης κα κατάρτισης σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, σωματεία και μη κυβερνητικές οργανώσεις (www.europa.eu).

Το πρόγραμμα έδωσε ιδιαίτερη αξία στην προώθηση των διακρατικών πρωτοβουλιών και πρακτικών στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης και υπήρξε επιτυχημένο. Υποστήριξε την διακρατική κινητικότητα νέων εργαζομένων και τη δυνατότητα απασχόλησης των συμμετεχόντων σε κοινά ευρωπαϊκά δίκτυα με στόχο την καλύτερη συνεργασία των κρατών – μελών.

3. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Νεολαία για την Ευρώπη» - YES

Το πρόγραμμα «Νεολαία για την Ευρώπη» αφορούσε την τρίτη φάση του προγράμματος YES για την ανάπτυξη ανταλλαγών μεταξύ νέων. Η νομική βάση του προγράμματος υπάρχει στο άρθρο 126 της Συνθήκης του Μάαστριχτ και εφαρμόστηκε από το 1995 έως το 1999.

Το πρόγραμμα απευθυνόταν σε νέους ηλικίας 15 έως 25 ετών οι οποίοι βρίσκονταν εκτός δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Μέσω των ανταλλαγών οι νέοι των παραπάνω ηλικιών μπορούσαν να αναπτύξουν τη συνείδηση του Ευρωπαίου Πολίτη μέσα από συνεργασίες, ενημέρωση ή ανταλλαγές. Στο εν λόγω πρόγραμμα μπορούσαν να συμμετέχουν φορείς ή ενώσεις που ασχολούνταν με νέους σε επίπεδο τοπικό, ή εθνικό καθώς και οργανώσεις νεολαίας.

Και τα τρία κινητοποίησαν ένα ευρύ φάσμα φορέων, υιοθέτησαν την έννοια της ισότητας μεταξύ των φύλων αλλά και μεταξύ ατόμων με αναπηρία, προώθησαν την πρόσβαση στη γνώση μέσα από τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και έδωσαν προτεραιότητα στην εκμάθηση ξένων γλωσσών.

4. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Νεολαία

Το πρόγραμμα «Νεολαία» θεσπίστηκε για την περίοδο 2000 – 2006 με αριθμό απόφασης 1031/2000/EK του Συμβουλίου στις 13 Απριλίου 2000. Περιλαμβάνει δράσεις στο πλαίσιο προηγούμενων προγραμμάτων όπως η «Νεολαία για την Ευρώπη», αλλά και νέες όπως οι πρωτοβουλίες για τη νεολαία, ενέργειες κοινές με τα προγράμματα Leonardo da Vinci και Socrates. Στηρίζεται στη μη τυπική εκπαίδευση,

την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την προώθηση του ενεργού πολίτη, τη δια βίου μάθηση και την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη νεολαία, αρχές που διατυπώθηκαν στη Στρατηγική της Λισσαβόνας.

Το πρόγραμμα δίνει την ευκαιρία σε νέους ανθρώπους να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο και από τους πολιτισμούς τους μέσα από την επαφή με διαφορετικούς λαούς, κοινωνίες και τρόπους ζωής μέσα από ανταλλαγές ή/και εθελοντικές δράσεις. Παράλληλα, μέσω δράσεων μη τυπικής μάθησης, βοηθάει τους νέους ανθρώπους να καταπολεμήσουν στερεότυπα και προκαταλήψεις, ενθαρρύνει την κοινωνική ενσωμάτωση και την αλληλεγγύη. Αποτελείται από έξι υποενότητες:

1. το πρόγραμμα **Comenius**, το οποίο, όπως θα δούμε παρακάτω, είχε στόχο να προωθήσει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς σχολικής και προσχολικής εκπαίδευσης την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών ώστε να επιτύχει την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία, τη συνεργασία με πολίτες άλλων κρατών και την εξοικείωση με νέες, διαφορετικές νοοτροπίες.
2. το πρόγραμμα **Erasmus** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την προώθηση της καινοτομίας και τη δυνατότητα να ολοκληρώσουν μέρος των σπουδών τους οι φοιτητές σε αντίστοιχο τμήμα σχολής του εξωτερικού.
3. το πρόγραμμα **Leonardo Da Vinci** για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
4. το πρόγραμμα **Grundvig** για την εκπαίδευση ενηλίκων σύμφωνα με νέα τεχνολογικά δεδομένα
5. το **εγκάρσιο πρόγραμμα** το οποίο ασχολείται με την ανάπτυξη καινοτόμων παιδαγωγικών και πρακτικών με βάση τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας, την προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών και την ανταλλαγή καλών πρακτικών
6. το πρόγραμμα **Jean Monnet**, το οποίο αφορά τα ζητήματα Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του ακαδημαϊκού τομέα.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και χώρες της Μεσογείου, της νοτιοανατολικής Ευρώπης αλλά της Λατινικής Αμερικής (ΕΕ, 2002).

5. Το πρόγραμμα Lingua+ για μετανάστες

Το Lingua+ είναι ένα έργο στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, με στόχο να δοθεί στους μετανάστες η ευκαιρία να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής μέσω σύγχρονων μεθοδολογιών και πρακτικών που ενσωματώνονται στην κοινωνικο-πολιτισμική αλληλεπίδραση, όπου επίσης εκτιμάται η δική τους γλώσσα και πολιτισμός. Η εκμάθηση της γλώσσας υποδοχής είναι μια γέφυρα για μια νέα ζωή και οι μετανάστες μπορούν να το κάνουν με περισσότερη εμπιστοσύνη εάν αισθάνονται ότι η δική τους, πολλαπλή, ταυτότητα αναγνωρίζεται.

Το Lingua+ απευθύνεται σε α) Εκπαιδευτές ενηλίκων (εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές, εθελοντές) ως πρωταρχική ομάδα που χρειάζεται καινοτόμα εργαλεία διδασκαλίας ή κατάρτισης και παιδαγωγικούς πόρους για τη διευκόλυνση της ένταξης των μεταναστών μέσω αποτελεσματικής, ολιστικής διδασκαλίας γλωσσών και στους ίδιους τους μετανάστες ως βασική ομάδα αναφοράς για τη δοκιμή και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων του έργου.

Το έργο βασίζεται σε δύο παράλληλες γραμμές παρέμβασης: από τη μία μελετά τις καινοτόμες πρακτικές και από την άλλη τις πρακτικές που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και την ενσυναίσθηση. Αναμιγνύοντας τα στοιχεία και των δύο γραμμών ο συνεργάτης θα παράσχει διδακτικά εργαλεία που θα δοκιμαστούν, θα αξιολογηθούν, θα χρησιμοποιηθούν στο έργο για εκδηλώσεις κατάρτισης και θα διαδοθούν (<https://ec.europa.eu/>).

Περίοδος 2000 – σήμερα

Την περίοδο αυτή η ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνεται προς την «**Κοινωνία Της Γνώσης**». Η εκπαίδευση θεωρείται ως «μέσο ισότητας και κοινωνικής ένταξης» και οι κύριοι άξονες της εκπαιδευτικής πολιτικής αφορούν στην καινοτομία, στην έρευνα, στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση. Η επιτροπή προσανατολίζεται προς τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου ανοιχτού και δυναμικού μέσα στον οποίο θα υλοποιηθεί η **δια βίου μάθηση**. Στον χώρο αυτό, θα δίνεται έμφαση στη **γνώση**, την ολοένα εμπλουτιζόμενη, τον πολίτη, και της απόκτησης/ανάπτυξης ικανοτήτων για απασχολησιμότητα.

Η ευρωπαϊκή ένωση υποστηρίζει την διασυνοριακή κινητικότητα ατόμων και την προώθηση συμπράξεων. Προέχει να αναπτυχθούν η καινοτομία, η εκπαίδευση και η έρευνα ώστε να μετατρέψουν τη γνώση σε προστιθέμενη αξία για τη δημιουργία ποιοτικότερων θέσεων εργασίας. Παράλληλα οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να διασφαλίζουν εκπαιδευτικά συστήματα «υψηλής ποιότητας».

Ο κάθε Ευρωπαίος πολίτης, μέσα από την ενεργό συμμετοχή του σε προγράμματα, είναι πολίτης του κράτους του αλλά και πολίτης της Ευρώπης. Κι αυτό διότι δημιουργήθηκαν δομές πέρα από τα όρια των κρατών με αποτέλεσμα έναν διεθνή πολιτισμό. Επικρατεί την περίοδο αυτή ο όρος «**Ευρωπαϊκή ταυτότητα**» και οι δράσεις που σχεδιάζονται προσπαθούν να υπερβούν πολιτισμούς και προσανατολίζονται προς μια συλλογική πολυπολιτισμική ταυτότητα, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας το 2007.

1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Socrates II

Τον Ιανουάριο του 2000, οι Υπουργοί Παιδείας και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προώθησαν το Socrates II, για 7 χρόνια από το 2000 έως το 2006 με προϋπολογισμό 1.8 εκατομμύρια ευρώ. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα 27 κράτη-μέλη πια της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αυστρία, Μάλτα, Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Λιθουανία, Σλοβακία, Πολωνία, Λετονία, Δανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Ολλανδία, Ρουμανία, Φινλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σλοβενία, Δημοκρατία

της Τσεχίας, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Γερμανία, Εσθονία, Κύπρος και Σουηδία καθώς και 3 χώρες του Ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία και η Τουρκία (European Commission 2007).

Το Socrates II αφορούσε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όλους τους φορείς εκπαίδευσης, τις περιφερειακές αρχές, τους συλλόγους γονέων, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και φοιτητές, το διευθυντικό, εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό (European Commission 2000). Σε κάθε χώρα που συμμετείχε δημιουργήθηκαν εθνικά γραφεία. Στην Ελλάδα, δημιουργήθηκε το ΙΚΥ, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, το οποίο είχε την ευθύνη επικοινωνίας με τους πολίτες (European Commission 2000, Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2002).

Το Socrates II περιελάμβανε 8 ενέργειες:

- **Comenius**, με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της *σχολικής εκπαίδευσης*, την ενίσχυση της ευρωπαϊκής της διάστασης, μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ σχολικών ιδρυμάτων καθώς και την προαγωγή της γλωσσομάθειας και της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης
- **Erasmus**, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της *τριτοβάθμιας εκπαίδευσης* και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής της διάστασης, μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων, της κινητικότητας σπουδαστών και διδακτικού προσωπικού της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της βελτίωσης της ακαδημαϊκής αναγνώρισης σπουδών και ακαδημαϊκών τίτλων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση
- **Minerva**, με στόχο την προώθηση της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση. Στόχος του προγράμματος είναι η προώθηση της βαθύτερης κατανόησης των συνεπειών της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση από τους διδάσκοντες, τους διδασκόμενους, τους αρμόδιους λήψης αποφάσεων και το ευρύ κοινό. Επιδιώκεται να διασφαλισθεί η δέουσα συνεκτίμηση των παιδαγωγικών προβληματισμών κατά την ανάπτυξη των τεχνολογιών της πληροφορίας και

της επικοινωνίας και εκπαιδευτικών προϊόντων και υπηρεσιών βασισμένων στα πολυμέσα και προάγεται η αύξηση της πρόσβασης σε βελτιωμένες μεθόδους διδασκαλίας και εκπαιδευτικούς πόρους στον εν λόγω τομέα.

- **Grundtvig**, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας, την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης και της πρόσβασης στη δια βίου εκπαίδευση μέσω της εκπαίδευσης ενηλίκων, τη βελτίωση των εκπαιδευτικών ευκαιριών για άτομα τα οποία εγκαταλείπουν το σχολείο χωρίς να έχουν αποκτήσει τα βασικά τυπικά προσόντα και την ενθάρρυνση της καινοτομίας μέσω εναλλακτικών εκπαιδευτικών διόδων.

Το Πρόγραμμα Grundtvig απευθύνεται σε κάθε ίδρυμα /οργανισμό που δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση ενηλίκων (ανεξαρτήτως αν ανήκει στην τυπική, μη τυπική ή άτυπη εκπαίδευση), καθώς και στο προσωπικό και τους εκπαιδευόμενους των φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων. Βοηθάει τους ενήλικες να προσαρμοστούν στις αλλαγές που συντελούνται στην κοινωνία και την αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα στοχεύει:

- στην παροχή μαθησιακών ευκαιριών σε ενήλικες για τη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους
- στη βελτίωση της ποιότητας και της προσβασιμότητας σε προγράμματα κινητικότητας σε όλη την Ευρώπη,
- στη βελτίωση της ποιότητας και αύξηση του αριθμού των συμπράξεων μεταξύ οργανισμών που συμμετέχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων σε ολόκληρη την Ευρώπη,
- στην υποστήριξη προς άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και ιδιαίτερα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και σε όσους εγκατέλειψαν τις σπουδές τους χωρίς να κατορθώσουν να αποκτήσουν τα βασικά εφόδια, με απώτερο στόχο να τους δοθούν εναλλακτικές ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση ενηλίκων,
- στη διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στην εκπαίδευση ενηλίκων και της μεταφοράς τους από μια συμμετέχουσα χώρα σε μια άλλη.

- στην υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών και πρακτικών στη δια βίου μάθηση, μέσω των τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ICT).
 - στη βελτίωση των παιδαγωγικών προσεγγίσεων και της διοίκησης των οργανισμών που παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων (www.iky.gr)
- **Lingua**, για τη διδασκαλία και εκμάθηση γλωσσών, με στόχο την υποστήριξη της γλωσσικής ποικιλομορφίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και εκμάθησης γλωσσών και την προαγωγή της δια βίου πρόσβασης σε ευκαιρίες εκμάθησης γλωσσών. Από το πρόγραμμα αυτό επωφελήθηκαν περίπου 3000 εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών, 1500 σχολεία, 40000 μαθητές που συμμετείχαν σε προγράμματα ανταλλαγής για την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αναλυτικά παρουσιάστηκε στα προγράμματα της προηγούμενης περιόδου. Απλά την περίοδο αυτή ενσωματώθηκε στο Socrates II.
 - **Παρατήρηση και καινοτομία των εκπαιδευτικών συστημάτων.** Η παρατήρηση και καινοτομία στα εκπαιδευτικά συστήματα συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας και στην ενίσχυση της διαφάνειας των εκπαιδευτικών συστημάτων, καθώς και στην περαιτέρω προώθηση της διαδικασίας εκπαιδευτικών καινοτομιών στην Ευρώπη μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών, των ορθών πρακτικών, της συγκριτικής ανάλυσης εκπαιδευτικών συστημάτων και πολιτικών, καθώς και της μελέτης θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική. Η εν λόγω ενέργεια προβλέπει οικονομική ενίσχυση των δικτύων ΕΥΡΥΔΙΚΗ και NARIC, καθώς και των επισκέψεων μελέτης ΑΡΙΩΝ.
 - **Κοινές ενέργειες με άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα.** Οι Κοινές Ενέργειες συνδέουν το πρόγραμμα Socrates με άλλα κοινοτικά προγράμματα, όπως το πρόγραμμα Leonardo Da Vinci για την επαγγελματική κατάρτιση και το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ.

- **Συνοδευτικά μέτρα**, τα οποία υποστηρίζουν πρωτοβουλίες οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικών στόχων του προγράμματος, μέσω δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης, δραστηριοτήτων διάδοσης και κατάρτισης, καθώς και δραστηριοτήτων τις οποίες αναλαμβάνουν ενώσεις ή μη κυβερνητικοί οργανισμοί¹⁹

Το πρόγραμμα Socrates II στήριζε τα δίκτυα διακρατικής συνεργασίας που διευκόλυναν την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών, την παρατήρηση και την ανάλυση των εκπαιδευτικών συστημάτων και πολιτικών, τη διάδοση ορθών πρακτικών και την προαγωγή της καινοτομίας, τη διακρατική κινητικότητα προσώπων, την χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας στον χώρο της εκπαίδευσης και σχέδια που στηρίζονταν σε διακρατικές συμπράξεις για την προαγωγή των γλωσσικών γνώσεων και της κατανόησης διαφορετικών πολιτισμών. Στόχος του προγράμματος ήταν η στήριξη των λιγότερο ευνοημένων πολιτών για την καταπολέμηση του ρατσισμού και την ταυτόχρονη προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων και την ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρία. Ο θεμέλιος λίθος της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας ήταν οι σπουδές σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα 27 κράτη-μέλη πια της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Αυστρία, Μάλτα, Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Λιθουανία, Σλοβακία, Πολωνία, Λετονία, Δανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Ολλανδία, Ρουμανία, Φινλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σλοβενία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Γερμανία, Εσθονία, Κύπρος και Σουηδία καθώς και 3 χώρες του Ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και η Νορβηγία και η Τουρκία (European Commission 2007).

2. Erasmus Mundus

Τα Erasmus Mundus - Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών αποτελούν μετεξέλιξη των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Erasmus Mundus (EMMCs). Είναι ολοκληρωμένα διεθνή προγράμματα σπουδών υψηλού επιπέδου 60, 90 ή 120 πιστωτικών μονάδων ECTS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών

¹⁹ www.dide.ait.sch.gr

Μονάδων), που υλοποιούνται από διεθνείς Ομίλους Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και – κατά περίπτωση – από άλλους εκπαιδευτικούς και/ή μη-εκπαιδευτικούς φορείς εταίρους με ιδιαίτερη εμπειρία και ενδιαφέρον στα πεδία σπουδών και σε επαγγελματικούς τομείς που καλύπτονται από το κοινό πρόγραμμα. Αυτό σημαίνει ότι διαρκούν από τουλάχιστον 12 μήνες μέχρι 24 μήνες το πολύ.

Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης που συμμετέχουν στους Ομίλους, θα πρέπει να μπορούν να απονέμουν τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών οι οποίοι να αναγνωρίζονται πλήρως από τις αρμόδιες Εθνικές Αρχές. Οι όμιλοι αποτελούνται από:

- Αιτούντα οργανισμό/συντονιστή
- Εταίρους
- Συνδεδεμένους εταίρους (προαιρετικό)

Τα Erasmus Mundus Κοινά Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών επιδιώκουν:

- να προάγουν την ποιότητα της εκπαίδευσης, την καινοτομία, την αριστεία και τη διεθνοποίηση στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης,
- να ενισχύσουν την ποιότητα και την ελκυστικότητα του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ) και να προσφέρουν πλήρεις υποτροφίες στους καλύτερους μεταπτυχιακούς φοιτητές παγκοσμίως,
- να βελτιώσουν το επίπεδο των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των αποφοίτων μεταπτυχιακών σπουδών και ειδικότερα τη συνάφεια τους με την αγορά εργασίας μέσω της αυξημένης συμμετοχής εργοδοτών.

Η επιτυχής ολοκλήρωση ενός ΕΜΚΜΠ οδηγεί α) είτε στην απονομή ενός κοινού τίτλου σπουδών (ένας ενιαίος τίτλος ο οποίος απονέμεται από τουλάχιστον 2 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης από δύο διαφορετικά Ιδρύματα χωρών του Προγράμματος και τα οποία αναγνωρίζονται πλήρως στις εν λόγω χώρες) είτε β) στην απονομή πολλαπλών τίτλων σπουδών (τουλάχιστον δύο τίτλων σπουδών από Ιδρύματα δύο διαφορετικών χωρών του Προγράμματος και τα οποία αναγνωρίζονται πλήρως στις εν λόγω χώρες).

3. To Jean Monnet

Οι Δραστηριότητες Jean Monnet, μετεξέλιξη του προγράμματος Jean Monnet που ξεκίνησε το 1989, στοχεύουν στην προώθηση της αριστείας στη διδασκαλία και την έρευνα στον τομέα των ευρωπαϊκών σπουδών παγκοσμίως. Οι ευρωπαϊκές σπουδές περιλαμβάνουν τη μελέτη της Ευρώπης στο σύνολό της, με ιδιαίτερη έμφαση στις εσωτερικές και εξωτερικές πτυχές της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Εκτός των άλλων, οι εν λόγω δραστηριότητες αποσκοπούν στην προαγωγή του διαλόγου ανάμεσα στους εκπροσώπους του ακαδημαϊκού χώρου και τους υπεύθυνους φορείς για τη χάραξη πολιτικής. Αναμένεται ότι οι Δραστηριότητες Jean Monnet θα ενθαρρύνουν μακροπρόθεσμα την προώθηση και τον εμπλουτισμό των ευρωπαϊκών σπουδών παγκοσμίως.

4. Αθλητικές συμπράξεις

Το πρόγραμμα Erasmus+ προσφέρει δυνατότητες χρηματοδότησης για υλοποίηση δράσεων στον τομέα του αθλητισμού (Στρατηγική Λισσαβόνας). Οι δράσεις αυτές αναμένεται να έχουν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη, μεταφορά ή/και η εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών σε ευρωπαϊκό, εθνικό, αλλά και περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Οι στόχοι του προγράμματος Erasmus+ στον τομέα του Αθλητισμού είναι:

- Η καταπολέμηση των διασυνοριακών απειλών σε βάρος της ακεραιότητας του αθλητισμού, όπως η φαρμακοδιέγερση (ντόπινγκ), το «στήσιμο» αγώνων και η βία, η κάθε μορφής μισαλλοδοξία και διακριτική μεταχείριση
- Η προώθηση και παροχή στήριξης όσον αφορά τη χρηστή διακυβέρνηση στον αθλητισμό και τη διπλή σταδιοδρομία των αθλητών
- Η προώθηση του εθελοντισμού στον αθλητισμό, καθώς και της κοινωνικής ένταξης, των ίσων ευκαιριών και της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τη σπουδαιότητα της επωφελούς για την υγεία σωματικής άσκησης μέσω της αυξημένης συμμετοχής και της ισότιμης πρόσβασης όλων στον αθλητισμό

Οι δράσεις αναμένεται να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στον αθλητισμό με τη δημιουργία, την ανταλλαγή και τη διάδοση εμπειριών και γνώσεων σχετικά με διάφορα θέματα που επηρεάζουν τον αθλητισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πιο συγκεκριμένα, οι αθλητικές συμπράξεις οδηγούν:

- στην αύξηση των γνώσεων και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον αθλητισμό και τη σωματική άσκηση σε χώρες του προγράμματος, τον ρόλο του αθλητισμού στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των ίσων ευκαιριών και της επωφελούς για την υγεία σωματικής άσκησης
- στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των θεσμών και των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του αθλητισμού και της σωματικής άσκησης
- στη βελτίωση της συμμετοχής αθλητικών οργανισμών και άλλων συναφών οργανισμών από διάφορες χώρες του προγράμματος στα ενισχυμένα δίκτυα
- στη βελτίωση της ανταλλαγής καλών πρακτικών.

Το Πρόγραμμα e-Learning (2004 – 2006)

Το πρόγραμμα αποσκοπούσε στην ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών, Πληροφοριών και Επικοινωνιών στην εκπαίδευση και κατάρτιση. Έτσι, προωθήθηκε η εξοικείωση με τα ψηφιακά μέσα, η αδελφοποίηση μεταξύ σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και εφαρμογή ορθών πρακτικών για την παρακολούθηση της ηλεκτρονικής μάθησης. Στόχευε:

- Στην προώθηση της ηλεκτρονικής μάθησης ως μέσο ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και ως πλαίσιο υλοποίησης της δια βίου μάθησης.
- Στην αξιοποίηση των ΤΠΕ ως μέσο ενίσχυσης της Ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση.
- Στην υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ κοινοτικών προγραμμάτων (Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008).

Το πρόγραμμα δεν ανανεώθηκε, απλά ενσωματώθηκε στο πρόγραμμα δράσης για τη δια βίου μάθηση. Ουσιαστικά, συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη μιας «Κοινωνίας της Γνώσης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Comenius – Σχολική εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Comenius αφορούσε τη σχολική εκπαίδευση **στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση** – και νηπιαγωγείο και δημοτικό - μέχρι τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την τεχνική αλλά και την επαγγελματική εκπαίδευση και απευθυνόταν σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς. Στόχος του προγράμματος ήταν η προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών, η βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση και η ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση, αλλά ταυτόχρονα δόθηκε βαρύτητα στην καταπολέμηση της σχολικής αποτυχίας και του αποκλεισμού (European Commission 2000). Επιλέξιμες χώρες είναι τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Τουρκία. Η συμμετοχή της Κροατίας, της Ελβετίας και της ΠΓΔΜ καθορίζεται στην ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων (www.iky.gr)

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Comenius περιλάμβανε τρεις δράσεις:

Σχολικές Συμπράξεις (Comenius School Partnerships). Μια Σχολική Σύμπραξη Comenius αποτελείται από ελληνικά επιλέξιμα σχολεία και σχολεία ξένων χωρών, ενώ υλοποιεί ένα Κοινό Σχέδιο Μάθησης (project) διάρκειας δύο ετών. Το Κοινό Σχέδιο Μάθησης δίνει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες μια ευκαιρία να εργαστούν μαζί σε ένα ή περισσότερα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Στην περίπτωση των γλωσσικά προσανατολισμένων Σχεδίων Μάθησης, η Σύμπραξη αποτελείται από 2 σχολεία χωρών όπου οι κάτοικοι μιλούν διαφορετική γλώσσα (Διμερείς Συμπράξεις). Σε κάθε άλλη περίπτωση η Σύμπραξη αποτελείται από σχολεία από 3 τουλάχιστον χώρες (Πολυμερείς Συμπράξεις). Η σύμπραξη περιλάμβανε σχολικά σχέδια, γλωσσικά σχέδια και σχέδια σχολικής ανάπτυξης, σχέδια που προωθούν την ενίσχυση παιδαγωγικών στρατηγικών.

Συμπράξεις Comenius Regio. Οι Συμπράξεις Comenius Regio, μέσω της συνεργασίας μεταξύ τοπικών ή περιφερειακών αρχών με ρόλο στη σχολική εκπαίδευση, στοχεύουν στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης και τη βελτίωση

της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις εμπλεκόμενες περιφέρειες. Οι Συμπράξεις Comenius Regio απαρτίζονται από 2 «περιφέρειες-εταίρους» χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση. Η διάρκειά τους είναι 2 έτη. Οι Συμπράξεις Comenius Regio εστιάζουν το έργο τους σε καθορισμένα θέματα όπως, βία στα σχολεία, ρατσισμός και ξενοφοβία, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, ενώ οι δραστηριότητες της σύμπραξης περιλαμβάνουν κινητικότητα του προσωπικού που εμπλέκεται στη σχολική εκπαίδευση, εκδόσεις, διοργάνωση συνεδρίων ή/και σεμιναρίων.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση Εκπαιδευτικών (Comenius In-service training). Οι υποτροφίες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν τις διδακτικές τους δεξιότητες και να έρθουν σε επαφή με τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών, μέσω της συμμετοχής σε επιμορφωτική δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε ευρωπαϊκή χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία εργάζονται. Η διάρκεια των δραστηριοτήτων κυμαίνεται από 1 ημέρα έως έξι εβδομάδες.

Η δραστηριότητα παρέχεται με διάφορες μορφές:

- κύκλοι μαθημάτων ή σεμινάρια εντός ή εκτός της ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων
- συμμετοχή σε συνέδρια ή σεμινάρια τα οποία διοργανώνονται από ένα Δίκτυο ή Σχέδιο Comenius
- η δυνατότητα για επιτόπια παρακολούθηση εργασίας (job shadowing) και αλληλεπίδραση με άλλους επαγγελματίες στον τόπο εργασίας τους, σε μια διαφορετική χώρα. Στη δράση μπορούν να συμμετέχουν οι διδάσκοντες όλων των γνωστικών αντικειμένων στη σχολική εκπαίδευση

Το Πρόγραμμα Comenius αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της, μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχολικής και προσχολικής εκπαίδευσης με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και δραστηριοτήτων ενδο-υπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών. Αξίες που διαμορφώθηκαν και προωθήθηκαν από την 'Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας το 2003.

Επίσης, υποστηρίζει τους νέους ώστε να αποκτήσουν συνείδηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών, καθώς και γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, τη μελλοντική εργασιακή τους απασχόληση και τη δραστηριοποίησή τους ως ενεργών πολιτών. Δίνεται η ευκαιρία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες να συνεργαστούν σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος, να αναπτύξουν ικανότητες σε ζητήματα ομαδικής εργασίας, χρήσης νέων τεχνολογιών, εξάσκησης ξένων γλωσσών, προγραμματισμού και ανάληψης δραστηριοτήτων, να διευρύνουν τους γλωσσικούς αλλά και πολιτιστικούς τους ορίζοντες και να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές κουλτούρες, νοοτροπίες και συνήθειες (www.iky.gr).

Επιμέρους δράσεις που περιλαμβάνει:

- Τοποθέτηση/υποδοχή μελλοντικών εκπαιδευτικών σε θέσεις βοηθού σε εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Comenius Assistantships). Η τοποθέτηση μελλοντικών εκπαιδευτικών σε θέσεις βοηθών σε εκπαιδευτικά Ιδρύματα στόχο έχει την απόκτηση εμπειρίας διδασκαλίας, την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής διάστασης στις παιδαγωγικές και διδακτικές μεθόδους των μελλοντικών εκπαιδευτικών, την καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού, την ενθάρρυνση των νέων για εκμάθηση ξένων γλωσσών και την προώθηση των λιγότερο ομιλουμένων και διδασκόμενων γλωσσών.

Η δράση απευθύνεται: α) σε υποψήφιους εκπαιδευτικούς οποιασδήποτε ειδικότητας που δεν έχουν πρότερη εργασιακή εμπειρία και επιθυμούν να τοποθετηθούν σε σχολεία του εξωτερικού, ασκώντας εποπτευόμενο διδακτικό έργο και β) σε ιδρύματα πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που ενδιαφέρονται να φιλοξενήσουν μελλοντικούς εκπαιδευτικούς από το εξωτερικό ως βοηθούς. Η διάρκεια της τοποθέτησης είναι από 13 έως 45 εβδομάδες.

- Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius: Η δράση απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας τουλάχιστον 14 ετών, που φοιτούν σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές, οι οποίοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι σε σχολείο το οποίο συμμετέχει ή συμμετείχε σε Σχολική Σύμπραξη Comenius, μπορούν να φοιτήσουν σε σχολείο-εταίρο του εξωτερικού για περίοδο από 3

έως 10 μήνες, ενώ διαμένουν σε οικογένειες οι οποίες έχουν επιλεγεί με ευθύνη των σχολείων υποδοχής.

Στόχος της δράσης είναι να κατανοήσουν οι μαθητές την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών. Η δράση «Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius» υλοποιείται σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Δια Βίου Μάθηση, εκτός της Κύπρου, της Γερμανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.

- Προπαρασκευαστικές επισκέψεις Comenius (Comenius Preparatory Visits). Η δυνατότητα για προπαρασκευαστική επίσκεψη παρέχεται σε σχολικά ιδρύματα και αφορά σε επίσκεψη εκπροσώπου τους σε σχολικό ίδρυμα του εξωτερικού ή συμμετοχή σε σεμινάριο εξεύρεσης εταίρων (contact seminar), που διοργανώνουν οι Εθνικές Μονάδες του Προγράμματος Δια Βίου Μάθηση, με σκοπό την προετοιμασία αίτησης για Συμπράξεις Comenius και Ατομική Κινητικότητα Μαθητών Comenius καθώς και αίτησης για τις κεντρικές δράσεις του προγράμματος Comenius. Η διάρκεια της επίσκεψης μπορεί να είναι από 1 έως 5 ημέρες (www.iky.gr)

2. Το πρόγραμμα Erasmus+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, που στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης.

Στόχος του Erasmus+ είναι να συμβάλλει στη **στρατηγική «Ευρώπη 2020»** για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την κοινωνική ισότητα και την ένταξη, καθώς και στους στόχους της «Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2020», του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση για κοινωνική συνοχή, δια βίου μάθηση και καινοτομία. Το πρόγραμμα Erasmus+ δομείται σε 3 βασικές Δράσεις (Key Actions) για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία:

A. Βασική Δράση 1 (KA1/ΒΔ1): Κινητικότητα των ατόμων.

Αυτή η βασική Δράση του προγράμματος, περιλαμβάνει σχέδια που διαχειρίζονται τόσο οι Εθνικές Μονάδες όσο και ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Education Audiovisual and Culture Executive Agency). Τα σχέδια κινητικότητας παρέχουν στους δικαιούχους τη δυνατότητα να μετακινούνται σε μια άλλη συμμετέχουσα χώρα, με σκοπό να σπουδάσουν, να δουλέψουν, να διδάξουν, να εκπαιδεύσουν και να αναπτύξουν επαγγελματικά προσόντα και δεξιότητες.

Δυνατότητες κινητικότητας παρέχονται σε:

- Εκπαιδευτικό Προσωπικό: για συμμετοχή σε κύκλους κατάρτισης, σεμινάρια, εκπαιδευτικές αποστολές, κλπ.
- Φοιτητές: για περιόδους σπουδών ή πρακτικής άσκησης
- Επαγγελματική μαθητεία: για σπουδαστές και μαθητευόμενους στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

- Οι νέοι έξω από το εκπαιδευτικό σύστημα: για εθελοντικές δραστηριότητες (ατομικά ή σε ομάδες)
- Επαγγελματική ανάπτυξη και κατάρτιση για προσωπικό σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας

Χωρίζεται στις εξής υποκατηγορίες:

- Σχολική Εκπαίδευση, Βασική Δράση 1 (KA1)

Η Βασική Δράση 1/ KA1 του Erasmus+ αφορά στην μαθησιακή κινητικότητα προσωπικού **σχολικής εκπαίδευσης** και προσφέρει την ευκαιρία σε στελέχη σχολικών μονάδων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων (σχολεία) να βιώσουν μια μαθησιακή εμπειρία σε μια άλλη χώρα. Οι συμμετέχοντες, μέσω των δραστηριοτήτων της μαθησιακής κινητικότητας, έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους. Δίνεται επίσης η δυνατότητα να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, να έρθουν σε επαφή με μια νέα κουλτούρα και πολιτισμό και να αναπτύξουν το αίσθημα της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Τα σχέδια κινητικότητας επιτρέπουν στα σχολεία να δώσουν ευκαιρίες και κίνητρα για την απόκτηση νέων ικανοτήτων σε σχέση με τις ανάγκες του σχολείου. Η διεύθυνση των σχολείων πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στον προγραμματισμό, την υποστήριξη και την παρακολούθηση του σχεδίου κινητικότητας. Τα σχολεία πρέπει να εξασφαλίζουν την επαρκή διάδοση σε ολόκληρο το σχολείο και την ενσωμάτωση των ικανοτήτων που αποκτά το προσωπικό τους στη διδακτική πρακτική του σχολείου μετά το πέρας της κινητικότητας.

Το πρόγραμμα Erasmus+ υποστηρίζει τη μαθησιακή κινητικότητα του προσωπικού που:

- εντάσσεται σε σχέδιο ευρωπαϊκής ανάπτυξης για τον οργανισμό αποστολής
- ανταποκρίνεται σε σαφώς προσδιορισμένες ανάγκες εξέλιξης του προσωπικού και συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα επιλογής, προετοιμασίας και παρακολούθησης
- διασφαλίζει τη δέουσα αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων του συμμετέχοντος προσωπικού και

- μεριμνά για τη διάδοση και ευρεία χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του οργανισμού.

Δικαίωμα υποβολής αιτήσεων στα σχέδια κινητικότητας προσωπικού σχολικής εκπαίδευσης έχουν: α) σχολεία (δηλ. ιδρύματα που παρέχουν γενική, επαγγελματική, ή τεχνική εκπαίδευση οποιουδήποτε επιπέδου προσχολικής έως και ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) που βρίσκονται σε χώρα του προγράμματος και αποστέλλουν προσωπικό στο εξωτερικό (μεμονωμένη αίτηση) β) Ο συντονιστής μιας εθνικής κοινοπραξίας κινητικότητας (αίτηση κοινοπραξίας).

Κάθε δραστηριότητα κινητικότητας είναι διακρατική και περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο οργανισμούς (τουλάχιστον έναν οργανισμό αποστολής και τουλάχιστον έναν οργανισμό υποδοχής) από διαφορετικές χώρες. Ο οργανισμός υποδοχής δεν χρειάζεται να προσδιορίζεται κατά την υποβολή της αίτησης επιχορήγησης. Κάθε σχολική μονάδα υποβάλλει μια αίτηση για το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού που επιθυμεί να επιμορφώσει από έναν και μόνο φορέα (ο αιτών). Στην περίπτωση σχεδίων που υποβάλλονται από εθνική κοινοπραξία κινητικότητας, όλα τα μέλη της κοινοπραξίας πρέπει να προέρχονται από την ίδια χώρα του προγράμματος και να προσδιορίζονται κατά την υποβολή της αίτησης επιχορήγησης. Μια κοινοπραξία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον 3 οργανισμούς (τον συντονιστή και τουλάχιστον δύο σχολεία). Τα σχολεία που συμμετέχουν στην κοινοπραξία πρέπει να συνδέονται από οργανωτική άποψη με τον οργανισμό που ενεργεί ως συντονιστής της κοινοπραξίας.

Στην αίτηση που κατατίθεται, αναφέρονται οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, το όραμα του σχολείου αλλά και τα αναμενόμενα εκπαιδευτικά οφέλη για όσους συμμετέχουν, αλλά και ο αντίκτυπος που αυτά θα έχουν στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα και ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η διάχυση των αποτελεσμάτων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η σειρά μαθημάτων τα οποία παρακολουθούν οι εκπαιδευτικοί, είναι αντίστοιχα των επιμορφωτικών τους αναγκών και των αναγκών της σχολικής μονάδας διαρθρωμένα σε συγκεκριμένους άξονες οι οποίοι περιλαμβάνουν την εκπαίδευση προσφύγων, την ειδική αγωγή, την συμπερίληψη, την διαπολιτισμική εκπαίδευση, την ενίσχυση εκμάθησης ξένων γλωσσών, την ισότητα, τον ψηφιακό εγγραμματισμό και την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής και της ξενοφοβίας. Στόχος όλων αποτελούν ο σεβασμός στο

«έτερο», η διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η αποδοχή της ποικιλομορφίας της Ευρώπης.

Η διάρκεια του σχεδίου κινητικότητας μπορεί να είναι 1 έως 2 έτη ενώ η διάρκεια μιας δραστηριότητας μπορεί να είναι από 2 ημέρες μέχρι 2 μήνες (εξαιρουμένου του χρόνου διάρκειας του ταξιδιού). Ο αιτών καλείται να επιλέξει τη διάρκεια κατά την υποβολή της αίτησης, σύμφωνα με τον στόχο του σχετικού σχεδίου και το είδος των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

- Ανώτατη Εκπαίδευση ΚΑ1

Η Δράση του προγράμματος Erasmus+ για το τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης συνδέεται άρρηκτα με το πρόγραμμα Erasmus και επιχορηγεί την κινητικότητα φοιτητών και προσωπικού σε Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης σε Χώρες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα. Μέσω της Κινητικότητας οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και προσόντα, τα οποία συμβάλουν στη προσωπική τους ανάπτυξη, να βελτιώσουν τις γλωσσικές ικανότητές τους, να αναπτύξουν διαπολιτισμικές δεξιότητες, να εξελιχθούν σε Πολίτες της Ευρώπης, ενώ επιπλέον οι φοιτητές που μετακινούνται για πρακτική άσκηση μπορούν να αποκτήσουν πολύτιμη εργασιακή εμπειρία σε επιχείρηση ή οργανισμό του εξωτερικού. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία σε καθηγητές και προσωπικό Ιδρυμάτων, να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους και να ανταλλάξουν καλές πρακτικές.

Η ποιότητα της εκπαίδευσης των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης ενισχύονται και μέσω των Κοινών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών που μπορούν να υλοποιήσουν Όμιλοι Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Συγχρόνως, επιχορηγούνται από το Πρόγραμμα υποτροφίες που απευθύνονται σε φοιτητές χωρών της Ε.Ε., κυρίως όμως σε φοιτητές από χώρες εταίρους, οι οποίοι λαμβάνουν και αυξημένο ποσό υποτροφίας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υιοθετήσει μία γενική πολιτική που στοχεύει στη διεύρυνση του Προγράμματος στα

άτομα με αναπηρίες (φοιτητές και προσωπικό) σε όλες τις δραστηριότητές της, ιδιαίτερα δε, στην εκπαίδευση.

- Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση KA1

Η Δράση αναδεικνύει ευκαιρίες και δυνατότητες βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων των ατόμων που εργάζονται ή μαθητεύουν στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Τα σχέδια προωθούν δραστηριότητες διακρατικής κινητικότητας με σκοπό την τεχνική εκπαίδευση, κατάρτιση, μαθητεία, πρακτική άσκηση, job shadowing σε φορείς υποδοχής που εδρεύουν σε χώρες της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μετέχουν στο πρόγραμμα.

Μέσω των σχεδίων κινητικότητας, μπορούν να αποκτηθούν νέες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες με στόχο την προσωπική ανάπτυξη των ατόμων, να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες, να έρθουν σε επαφή με μια νέα κουλτούρα και πολιτισμό και να αναπτύξουν το αίσθημα της ευρωπαϊκής ταυτότητα, ενώ παράλληλα, ενισχύεται η διασύνδεση των δομών της τυπικής, άτυπης εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, απασχόλησης και επιχειρηματικότητας και προωθείται η αναγνώριση και η πιστοποίηση των δεξιοτήτων που αποκτώνται στις περιόδους κατάρτισης στο εξωτερικό. Μπορούν να μετακινηθούν εκπαιδευόμενοι αλλά και προσωπικό.

- Εκπαίδευση Ενηλίκων KA1

Η Δράση κινητικότητας προσωπικού εκπαίδευσης ενηλίκων προσφέρει την ευκαιρία στο προσωπικό φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων να βελτιώσει τις βασικές ικανότητες και δεξιότητές του μέσα από δραστηριότητες διακρατικής κινητικότητας, την ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης κάθε τύπου και την συσχέτισή τους με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας. Οι συμμετέχοντες στα σχέδια μαθησιακής κινητικότητας έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν διδασκαλία ή κατάρτιση σε φορέα εταίρο στο εξωτερικό, να συμμετέχουν σε δομημένους κύκλους μαθημάτων και να υλοποιήσουν επιτόπια παρακολούθηση εργασίας για ένα χρονικό διάστημα στο εξωτερικό, σε φορέα που δραστηριοποιείται στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Το πρόγραμμα Erasmus+ υποστηρίζει τη μαθησιακή κινητικότητα του προσωπικού που:

- εντάσσεται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Ανάπτυξης των φορέων αποστολής (με στόχο τον εκσυγχρονισμό και τη διεθνοποίηση της αποστολής του),
- ανταποκρίνεται σε σαφώς καθορισμένες ανάγκες ανάπτυξης του προσωπικού και συνοδεύεται από κατάλληλα μέτρα επιλογής, προετοιμασίας και δραστηριοτήτων μετά τη λήξη της κινητικότητας και
- διασφαλίζει την αναγνώριση των μαθησιακών αποτελεσμάτων του συμμετέχοντος προσωπικού καθώς και τη διάδοση και ευρεία χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων εντός του φορέα.

B. Βασική Δράση 2 (KA2/ΒΔ2): Συνεργασία για την καινοτομία και την ανταλλαγή καλών πρακτικών

Αυτή η βασική Δράση του προγράμματος ενισχύει:

- τις Στρατηγικές Συμπράξεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας (Αποκεντρωμένη Δράση)
- τις Συμμαχίες Γνώσης (Κεντρική Δράση)
- τις Τομεακές Συμμαχίες Δεξιοτήτων (Κεντρική Δράση)
- την Ανάπτυξη Δυνατοτήτων στον τομέα της νεολαίας (Κεντρική Δράση)

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις/Εταιρικές Σχέσεις αφορούν σχέδια συνεργασίας που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες οργανισμούς να αντιμετωπίζουν από κοινού σημαντικά θέματα, να αναπτύσσουν συνεργασίες και να μοιράζονται καινοτόμες πρακτικές. Στο πλαίσιο του ERASMUS+ ένας οργανισμός ηγείται της σύμπραξης και έχει το συντονισμό του σχεδίου.

- Σχολική Εκπαίδευση KA2

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις στο πρόγραμμα Erasmus+ αφορούν στην ανάπτυξη και ενίσχυση διακρατικών συνεργασιών μεταξύ φορέων/οργανισμών που

δραστηριοποιούνται στον τομέα της **εκπαίδευσης**, της κατάρτισης, της νεολαίας ή σε άλλον κοινωνικοοικονομικό τομέα. Στις Στρατηγικές Συμπράξεις συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις οργανισμοί από τρεις διαφορετικές χώρες του προγράμματος.

Με τις σχολικές συμπράξεις ενθαρρύνεται η συμμετοχή φορέων από διαφορετικούς χώρους, ώστε, με την αλληλεπίδραση σε επίπεδο δεξιοτήτων και εμπειριών, οι συμμετέχοντες φορείς να αυξάνουν την ικανότητά τους για διεθνή συνεργασία και να παράγουν υψηλής ποιότητας καινοτόμα προϊόντα. Απώτερος στόχος των Στρατηγικών Συμπράξεων είναι να αποφέρουν θετικά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα για τα άτομα και τους φορείς που συμμετέχουν στις δραστηριότητες και να επιφέρουν βελτιώσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα και τις εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ευρώπη.

Βασικές προτεραιότητες αυτών των συμπράξεων είναι:

- Η αναβάθμιση του κύρους των εκπαιδευτικών επαγγελματιών μέσω της προσέλκυσης των καλύτερων υποψηφίων στο επάγγελμα και με τη στήριξη εκπαιδευτικών και διευθυντών για παροχή διδασκαλίας υψηλής ποιότητας και υιοθέτηση νέων μεθόδων και εργαλείων.
- Η αντιμετώπιση των χαμηλών επιδόσεων σε βασικές δεξιότητες μέσω πιο αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας.
- Η στήριξη των σχολείων για την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Η βελτίωση της ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και να διασφαλιστεί η καλή αρχή για όλους στην εκπαίδευση.

Οι συμπράξεις θα πρέπει να επιδιώκουν την ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων τους για την ενθάρρυνση της χρήσης τους και την επέκταση του αντίκτυπού τους πέραν των οργανισμών που συμμετέχουν άμεσα στο κάθε σχέδιο. Ζωτικής σημασίας είναι:

- ο δυνητικός αντίκτυπος του σχεδίου στους συμμετέχοντες και τους συμμετέχοντες οργανισμούς, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά την υλοποίηση του σχεδίου και στους οργανισμούς και τους ιδιώτες πέραν

εκείνων που συμμετέχουν άμεσα σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή/και ευρωπαϊκό επίπεδο

- η καταλληλότητα και ποιότητα των μέτρων διάδοσης των αποτελεσμάτων του σχεδίου εντός και εκτός των συμμετεχόντων οργανισμών
- κατά πόσον στην πρόταση περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίον το υλικό, τα έγγραφα και τα μέσα που παράγονται θα διατίθενται ελεύθερα και θα προωθούνται μέσω ανοικτών αδειών χωρίς να προβλέπονται δυσανάλογοι περιορισμοί
- η ικανότητα του σχεδίου να συνεχίζει να έχει αντίκτυπο και να παράγει αποτελέσματα και μετά την αξιοποίηση της επιχορήγησης από την ΕΕ.

Υπάρχουν δύο είδη στρατηγικών συμπράξεων, Στρατηγικές Συμπράξεις οι οποίες περιλαμβάνουν μόνο σχολεία (τουλάχιστον δύο σχολεία από δύο διαφορετικές χώρες) και Στρατηγικές Συμπράξεις μεταξύ τοπικών/περιφερειακών σχολικών αρχών (τουλάχιστον δύο φορείς από δύο διαφορετικές χώρες).

Για κάθε περιφέρεια που συμμετέχει στο σχέδιο η Σύμπραξη πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα σχολείο και έναν φορέα που δραστηριοποιείται στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και/ή της αγοράς εργασίας.

- Ανώτατη Εκπαίδευση ΚΑ2

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις με στόχο τον τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι Διεθνή σχέδια στα οποία μετέχουν κατά ελάχιστον 3 οργανισμοί από τρεις διαφορετικές συμμετέχουσες στο Πρόγραμμα χώρες και επιτρέπουν τη συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και άλλων φορέων. Η διάρκεια τους είναι 2 ή 3 έτη και η ανώτατη επιλέξιμη χρηματοδότηση είναι 300.000 ή 450.000 €, αντίστοιχα.

Τα σχέδια Στρατηγικών Συμπράξεων με στόχο την Ανώτατη Εκπαίδευση εντάσσονται στην ευρύτερη στρατηγική των Ιδρυμάτων με στόχο την επίτευξη των στόχων της Ατζέντας Εκσυγχρονισμού για την Ανώτατη Εκπαίδευση και την ενίσχυση της συμβολής των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην περιφερειακή ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, στόχος για το 2020 όσον αφορά στην Ανώτατη Εκπαίδευση

είναι η ενίσχυση του ρόλου των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη και η συμβολή τους στη μείωση της ανεργίας. Αυτή αναμένεται να επιτευχθεί μέσω της σύνδεσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και μέσω της αύξησης της κινητικότητας φοιτητών και προσωπικού.

Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αυτών των Στρατηγικών Συμπράξεων είναι η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης έτσι, ώστε αφενός τα Προγράμματα Σπουδών να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φοιτητών και της αγοράς εργασίας και αφετέρου να εγκαθιδρυθεί στενότερη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων.

Οι βασικότεροι στόχοι και προτεραιότητες των στρατηγικών συμπράξεων στον τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι:

- Η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω της χρήσης καινοτόμων πρακτικών μάθησης.
- Η ευέλικτη μάθηση, εξατομικευμένη μάθηση, Συνεργατική μάθηση, ανάπτυξη κριτικής σκέψης, εικονική κινητικότητα (virtual mobility).
- Η χρήση εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που βασίζεται σε ΤΠΕ και υιοθετεί ανοικτούς εκπαιδευτικούς πόρους σε διάφορες γλώσσες.
- Η ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων (επιχειρηματικό πνεύμα, γλωσσικές και ψηφιακές δεξιότητες).
- Η συνάφεια της παρεχόμενης μάθησης με την αγορά εργασίας - Μελέτες περίπτωσης.
- Η παροχή ίσων ευκαιριών και η κοινωνική ένταξη και συμμετοχή μειονεκτουσών ομάδων.
- Η ανάπτυξη υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού, συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υποστήριξης νέων.
- Η διευκόλυνση μετάβασης εκπαιδευομένων μεταξύ διαφορετικών επιπέδων και τύπων μάθησης
- Η επαγγελματική εξέλιξη όσων ασχολούνται με την εκπαίδευση.
- Η στρατηγική ανάπτυξη εκπαιδευτικών οργανισμών, η ποιότητα παρεχόμενης εκπαίδευσης και η διεθνοποίηση των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης.

- Η διαπεριφερειακή και διασυνοριακή συνεργασία και προώθηση περιφερειακής ανάπτυξης και η ενίσχυση του ρόλου των ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

- Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση ΚΑ2

Η Βασική Δράση 2 (Key Action 2/KA2) Στρατηγικές Συμπράξεις στον τομέα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EEK) αφορά στην ανάπτυξη και ενίσχυση διακρατικών συνεργασιών μεταξύ φορέων ή οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς τομείς της οικονομίας, προκειμένου να παράξουν από κοινού αποτελέσματα και παραδοτέα προϊόντα για την επαγγελματική κατάρτιση και αγορά εργασίας.

Μέσα από τη διεθνή συνεργασία, την ανταλλαγή καλών πρακτικών, καινοτομιών και τεχνογνωσίας οι φορείς μπορούν να δημιουργήσουν, στη βάση ενός κοινού οράματος και μιας συμφωνημένης στόχευσης, παραδοτέα τα οποία θα καλύψουν τις επαγγελματικές ανάγκες σε εκπαίδευση και κατάρτιση μιας ομάδας στην αγορά εργασίας, στο δημόσιο ή/και στον ιδιωτικό τομέα. Οι στρατηγικές συμπράξεις μπορούν επίσης να οργανώνουν μακροχρόνιες ή βραχυχρόνιες δραστηριότητες εκπαίδευσης, διδασκαλίας και μάθησης για φυσικά πρόσωπα, εφόσον δημιουργούν προστιθέμενη αξία για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου (www.iky.gr).

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις πραγματοποιούν δραστηριότητες που αφορούν:

- την προώθηση της διατομεακής συνεργασίας
- την κάλυψη των αναγκών ενός συγκεκριμένου τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της αγοράς εργασίας
- τη δημιουργία και τη μεταφορά καινοτομιών και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών
- την ανάπτυξη εργαλείων αναγνώρισης και πιστοποίησης δεξιοτήτων
- την προώθηση πρακτικών που σχετίζονται με την ενίσχυση του work-based learning
- την προώθηση της εφαρμογής των αρχών του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (European Qualifications Framework) και των αρχών που διέπουν

το εργαλείο Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET-European Credit System for Vocational Education and Training).

- Εκπαίδευση Ενηλίκων ΚΑ2

Οι Στρατηγικές συμπράξεις στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων αφορούν στην ανάπτυξη και ενίσχυση διακρατικών συνεργασιών μεταξύ οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα εκπαίδευσης ενηλίκων ή άλλων κοινωνικοοικονομικό τομέα προκειμένου να αποφέρουν θετικά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα για τους συμμετέχοντες φορείς, τα συστήματα πολιτικής στα οποία υπάγονται τέτοιου είδους δράσεις, καθώς επίσης και τα άτομα που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στις οργανωμένες δραστηριότητες.

Η συγκεκριμένη Βασική Δράση στοχεύει στην ανάπτυξη, μεταφορά ή/και υλοποίηση καινοτόμων πρακτικών σε οργανωτικό, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του σχεδίου, οι Στρατηγικές Συμπράξεις συνήθως πραγματοποιούν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων:

- δραστηριότητες που ενδυναμώνουν τη συνεργασία μεταξύ οργανισμών, που προάγουν την ανάπτυξη, τη δοκιμή ή/και την υλοποίηση καινοτόμων πρακτικών
- δραστηριότητες που διευκολύνουν την αναγνώριση και επικύρωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτώνται μέσω της μη τυπικής και άτυπης μάθησης
- δραστηριότητες συνεργασίας μεταξύ περιφερειακών αρχών με στόχο τη διαμόρφωση συστημάτων εκπαίδευσης ενηλίκων και την ενσωμάτωσή τους σε δράσεις τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης
- διεθνικές πρωτοβουλίες που προωθούν τις επιχειρηματικές νοοτροπίες και δεξιότητες, με στόχο την ενεργό συμμετοχή του πολίτη στα κοινά και την επιχειρηματικότητα (συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας).

Οι Στρατηγικές Συμπράξεις ενδέχεται να οργανώνουν δραστηριότητες εκπαίδευσης, διδασκαλίας και μάθησης για φυσικά πρόσωπα, εφόσον δημιουργούν προστιθέμενη αξία για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου. Επίσης, είναι ανοικτές σε κάθε είδους οργανισμό που δραστηριοποιείται ενεργά σε οποιονδήποτε τομέα εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας ή άλλον κοινωνικοοικονομικό τομέα καθώς και σε οργανισμούς που ασχολούνται με δραστηριότητες που εμπεριέχουν στοιχεία από διαφορετικούς τομείς (π.χ. τοπικές και περιφερειακές αρχές, κέντρα αναγνώρισης και επικύρωσης, κέντρα προσανατολισμού, πολιτιστικοί οργανισμοί) με στόχο την υλοποίηση σχεδίου που να στοχεύει στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι Στρατηγικές Συμπράξεις είναι διεθνικές και πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον τρεις οργανισμούς από τρεις διαφορετικές χώρες του προγράμματος.

Στην ετήσια έκθεση του ΟΟΣΑ για το 2017²⁰, η οποία δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2019, αναφέρονται αναλυτικά τα έργα της Βασικής Δράσης KA2, τα οποία εκπονήθηκαν και που αφορούν και αυτά που εκπονήθηκαν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπως φαίνονται στον παραπάνω πίνακα. Προκύπτει πως η ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδότησε την χώρα μας με περίπου 11.000.000€ από τα οποία τα 5.000.000€ δόθηκαν για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων που εκπονήθηκαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ενώ στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται πως ανέλαβε η χώρα μας περίπου 400 έργα (382) από τα οποία τα 129 στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

ANNEX 30 – KA2 actions - Results of the calls 2017 for contracted projects

Action	Projects			Grants contracted	Organisations	Participants
	Received	Contracted	Success Rate	In Eur	Total	Total
Strategic Partnerships for school education (KA201)	1 184	367	31%	79 877 802	2 499	90 181
Strategic Partnerships for Schools Only (KA219)	2 530	1 086	43%	114 841 586	5 006	157 209
Strategic Partnerships for vocational education and training (KA202)	1 683	469	28%	102 285 593	2 987	98 660
Strategic Partnerships for adult education (KA204)	1 147	401	35%	71 380 010	2 276	78 339
Strategic Partnerships for higher education (KA203)	748	201	27%	56 900 267	1 229	61 361
Strategic Partnerships for youth (KA205)	1 874	318	17%	37 140 012	1 541	44 965
Subtotal for decentralised actions	9 166	2 842		462 425 271	15 538	530 715
Capacity Building for Higher Education	851	149	18%	131 097 617	1 649	-
Capacity Building for Youth	523	157	30%	15 694 013	1 112	-
Knowledge Alliances	168	22	13%	20 644 402	240	-
Sector Skills Alliances	40	14	35%	27 600 121	197	-
Subtotal for centralised actions	1 562	342		195 036 153	3 198	
eTwinning - National Support Services (NSS)	38	38		19 697 615	38	-
eTwinning - Partner Support Agencies (PSA)	7	7		1 530 682	7	-
Network of National Erasmus+ Offices	20	20		9 894 116	20	-
Subtotal for centralised restricted actions	65	65		31 122 413	65	-
Grand total	10 793	3 249		688 583 837	18 801	530 715

Γ. Βασική Δράση 3 (ΚΑ3/ΒΔ3): Ενίσχυση σε θέματα μεταρρυθμίσεων πολιτικής

Η Βασική Δράση 3 υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις της δημόσιας πολιτικής των Κρατών Μελών και προωθεί τη συνεργασία με τρίτες χώρες, με την ανταλλαγή καλών πρακτικών. Η υποστήριξη αυτή περιλαμβάνει την εφαρμογή ευρωπαϊκών εργαλείων διαφάνειας, τη διεξαγωγή διασυνοριακών εθνικών μελετών και την υποστήριξη ειδικών προγραμμάτων δράσης, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας Μπολόνια, για την ανώτατη εκπαίδευση και της Κοπεγχάγης, για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Αποτελείται κυρίως από σχέδια που διαχειρίζεται ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Education Audiovisual and Culture Executive Agency), ενώ οι Εθνικές Μονάδες διαχειρίζονται το Δομημένο Διάλογο για τη Νεολαία (Youth Structured Dialogue). Ο Δομημένος Διάλογος για τη Νεολαία περιλαμβάνει σχέδια τα οποία διευκολύνουν το διάλογο ανάμεσα σε υπεύθυνους σε θέματα χάραξης πολιτικής για τη νεολαία και σε νέους. Τα σχέδια αυτά αφορούν σε επιλεγμένες θεματικές ενότητες, είτε συναντήσεις νέων σε εθνικό επίπεδο είτε διεθνή σεμινάρια νέων.

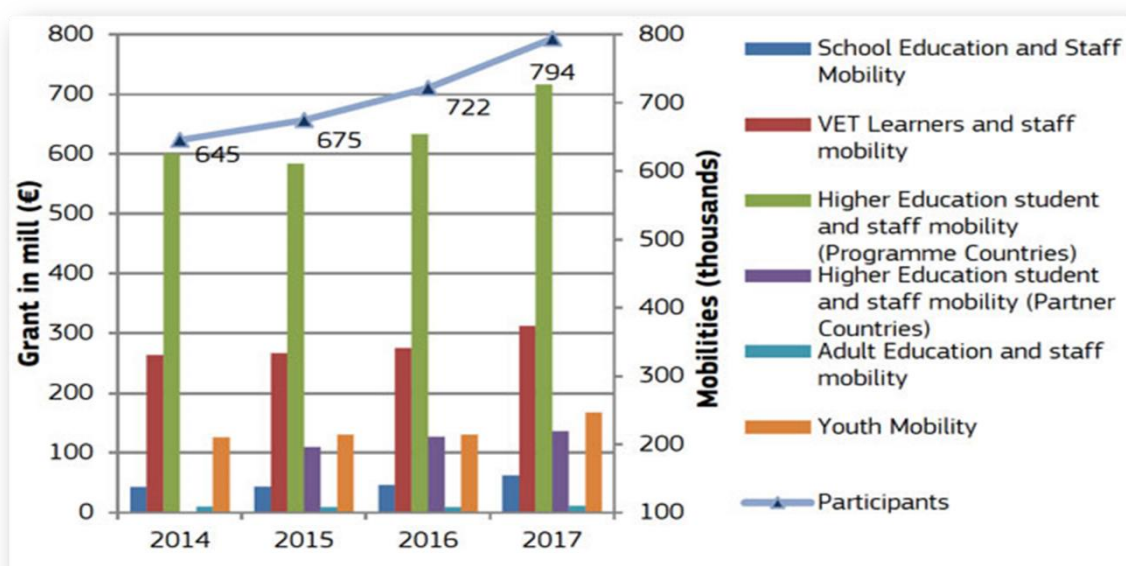
Στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017, αναφέρεται αναλυτικά ο προϋπολογισμός των χρημάτων που διατέθηκαν για κάθε δράση του προγράμματος Erasmus+. Για τις σχολικές συμπράξεις και την Δράση ΚΑ2, που αφορά άμεσα τις κινητικότητες και τα προγράμματα που εκπονούνται στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, για το έτος 2017 η χρηματοδότηση ανήλθε στα 562

ANNEX 1 – Erasmus+ 2017 Budget and Commitments – Per Management Mode and Key Action

Key Action	Work Program Budget				EU Commitments			
	Direct		Indirect	Total	Direct		Indirect	Total
	European Commission	EACEA	National Agencies	in EUR	European Commission	EACEA	National Agencies	in EUR
KA1 - Learning Mobility of Individuals	50 224 000	126 754 557	1 245 098 081	1 422 076 638	18 224 522	127 015 664	1 247 273 157	1 392 513 143
KA2 - Cooperation for innovation and the exchange of good practices	3 600 000	87 964 112	470 537 702	562 101 814	3 709 519	87 023 452	468 357 524	559 090 095
KA3 - Support to policy reform	55 784 050	46 001 000	7 200 000	108 985 050	48 200 087	43 105 970	7 213 946	98 520 003
Jean Monnet Activities	450 000	42 247 074	-	42 697 074	450 000	42 392 455	-	42 842 455
Sport	3 700 000	41 546 400	-	45 246 400	3 693 246	41 188 949	-	44 882 195
Management fee National Agencies	-	-	85 310 474	85 310 474	-	-	85 310 474	85 310 474
Sub Total	113 758 050	344 513 143	1 808 146 257	2 266 417 450	74 276 974	340 726 490	1 808 154 901	2 223 158 365
Administrative expenditure	13 847 110	26 924 154	-	40 771 264	12 593 912	26 877 520	-	39 471 432
International cooperation (Heading 4 + EDF)	-	160 546 719	130 774 415	291 321 134	-	159 463 392	133 932 487	293 395 879
Sub Total	13 847 110	187 470 873	130 774 415	332 092 398	12 593 912	186 340 912	133 932 487	332 867 311
Grand Total	127 605 160	531 984 016	1 938 920 672	2 598 509 848	86 870 886	527 067 402	1 942 087 388	2 556 025 676

εκατομμύρια ευρώ.

Επιπλέον, στην ίδια έκθεση διαπιστώνεται, σε διάγραμμα που παρατίθεται παρακάτω, συγκριτική ανάλυση των κινητικοτήτων από το 2014 έως το 2017. Από το διάγραμμα προκύπτει σταδιακή άνοδος και αύξηση των συμμετεχόντων προσωπικού σε εκπαιδευτικά προγράμματα Erasmus+ όλων των βαθμίδων: σχολικές

κινητικότητες και εκπαίδευση, νεολαίας, ενηλίκων και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φοιτητών και προσωπικού.

Φορείς Εμπλεκόμενοι Στο Πρόγραμμα ERASMUS+

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.)

Από το 1951 έως και σήμερα, το ΙΚΥ, ως Εθνικός Φορέας Υποτροφιών, χορηγεί υποτροφίες και συμβάλλει στην ενδυνάμωση της ελληνικής επιστημονικής κοινότητας. Αξιολογώντας τις ανάγκες κάθε εποχής, μελετά προσεκτικά, σχεδιάζει, προκηρύσσει και υλοποιεί προγράμματα υποτροφιών και οικονομικές ενισχύσεις για όλους τους κύκλους σπουδών.

Επίσης, το ΙΚΥ ορίστηκε ως Εθνική Αρχή Διαχείρισης ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Αναλυτικότερα, του προγράμματος Erasmus από το 1987 έως το 1994, του Lingua από το 1990 έως το 1994, του Socrates από το 1995 έως το 2007 – σε δύο φάσεις, η πρώτη 1994 με 1999 και η δεύτερη ως Socrates II από το 2000 έως το 2006 - καθώς και του προγράμματος «Δια Βίου Μάθηση» από το 2007 και του Erasmus+ έως σήμερα του οποίου το ΙΚΥ είναι Εθνική Μονάδα Συντονισμού από το 2014 έως το 2020.

Επιπλέον, σύμπραξη με σημαντικούς ευρωπαϊκούς οργανισμούς και θεσμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Φλωρεντίας (EUI), το Ελληνικό Κολλέγιο Βοστώνης (HCHC), ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Πυρηνικών Ερευνών (CERN), η Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), στοχεύει στην από κοινού ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης της ερευνητικής κινητικότητας και στη διαμόρφωση πολιτικών στον τομέα της διεθνούς ακαδημαϊκής συνεργασίας. Λόγω του κύρους του, το ΙΚΥ τιμήθηκε με την προσφορά σπουδαίων κληροδοτών και με ευθύνη διαχειρίζεται τα έσοδα των κληροδοτημάτων τους, προσφέροντας υποτροφίες για σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Επισημαίνεται ότι, το ΙΚΥ είναι μέλος της Κοινότητας του EFQM από το 2014 και αποτελεί την πρώτη Υπηρεσία του στενού Δημόσιου τομέα που έχει λάβει έως τώρα Πιστοποιήσεις στο επίπεδο «Recognized for Excellence- 3 stars», καταδεικνύοντας ότι παρά τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις της εποχής, το ΙΚΥ κατορθώνει να οραματίζεται, να εξελίσσεται, και να αναβαθμίζει την ποιότητα των υπηρεσιών του. Δίνοντας έμφαση στην παροχή υψηλού επιπέδου ποιότητας στις υπηρεσίες που παρέχει, το ΙΚΥ διαθέτει σύστημα ποιότητας πιστοποιημένο σύμφωνα

με το διεθνές πρότυπο ISO 9001:2015 κι έγινε έτσι η πρώτη Υπηρεσία του στενού Δημόσιου Τομέα που πιστοποιείται σε επίπεδο Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας για τη συνολική της δράση και σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων της. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών δεν είναι απλώς ένας φορέας υποτροφιών, αποτελεί ζωτικό και αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας που στηρίζει και προωθεί τη δημιουργικότητα και το καινοτόμο πνεύμα (www.iky.gr).

Ο ρόλος των Εθνικών Φορέων συνίσταται στα εξής:

- παροχή πληροφοριών για το Erasmus+
- επιλογή των σχεδίων για χρηματοδότηση
- παρακολούθηση και αξιολόγηση του Erasmus+
- στήριξη των αιτούντων και των συμμετεχόντων
- συνεργασία με άλλους Εθνικούς Οργανισμούς και την ΕΕ
- προώθηση του «Erasmus+
- ανταλλαγή επιτυχημένων παραδειγμάτων και βέλτιστων πρακτικών (<https://ec.europa.eu/>)

Η πλατφόρμα E-twinning

Η πλατφόρμα eTwinning είναι η μεγαλύτερη κοινότητα σχολείων στην Ευρώπη, είναι μια σχολική κοινότητα (ηλεκτρονική αδελφοποίηση), όπου τα άτομα που εργάζονται σε σχολεία της Ευρώπης μπορούν να επικοινωνούν, να συνεργάζονται, να καταρτίζουν σχέδια, να ανταλλάσσουν εμπειρίες και να συμμετέχουν στη μεγαλύτερη κοινότητα μάθησης στην Ευρώπη.

Περισσότεροι από 460 000 εκπαιδευτικοί και 4 στα 10 σχολεία στην Ευρώπη έχουν ήδη γίνει μέλη. Ξεκινώντας το 2005 ως η κύρια δράση του eLearning Programme της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το eTwinning έχει ενσωματωθεί σταθερά στο Erasmus+, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, από το 2014. Το eTwinning προσφέρει ένα ασφαλές διαδικτυακό περιβάλλον και παρέχει στα σχολεία εύκολα προσβάσιμα εργαλεία για να ενισχύσουν την προσφορά της ψηφιακής μάθησης και να υποστηρίξουν τη

διαπολιτισμική και διασυνοριακή επαφή μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Η ενσωμάτωση της χρήσης του σε όλα τα σχολεία της Ευρώπης μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση των ψηφιακών ικανοτήτων και στη διεύρυνση της αίθουσας διδασκαλίας.

Μέσω του eTwinning, η ΕΕ ενθαρρύνει την εθελοντική συνεργασία και την ομαδική μάθηση μεταξύ εκπαιδευτικών σε διαδικτυακά μαθήματα και κοινές εκδηλώσεις κατάρτισης. Η **πύλη eTwinning** είναι το σημείο εισόδου στον κόσμο του eTwinning. Το προσφερόμενο σε 28 γλώσσες eTwinning.net παρουσιάζει ειδήσεις από τις χώρες-μέλη του eTwinning, ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και παραδείγματα επιτυχημένων έργων. Μέσω του **eTwinning Live** οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα με δραστηριότητες για διάφορα θέματα και βασικές ικανότητες, συνεργαζόμενοι με δύο ή περισσότερους άλλους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να γίνουν μέλη των **Ομάδων eTwinning** - εικονικοί χώροι όπου οι eTwinners συναντιούνται και συζητούν συγκεκριμένα θέματα και τομείς ενδιαφέροντος.

Ένα σημαντικό στοιχείο της κοινότητας eTwinning είναι ότι προσφέρει ευκαιρίες στους εκπαιδευτικούς να βελτιώσουν τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τις παιδαγωγικές του προσεγγίσεις. Από εργαλεία αυτοαξιολόγησης (MeTP) και υλικά αυτοβοήθειας (Υλικά ΑυτοΔιδασκαλίας) ως διαδικτυακά σεμινάρια, εκδηλώσεις μάθησης και μάθηση μέσω ομοτίμων μέσω των εξέχουσων εκδηλώσεων eTwinning, υπάρχει διαθέσιμη μία πληθώρα εργαλείων που βοηθούν στη βελτίωση των διδακτικών μεθόδων (www.etwinning.net).

School Education Gateway

Το School Education Gateway, το οποίο εμφανίζεται σε 23 Ευρωπαϊκές γλώσσες, είναι ένα ενιαίο σημείο εισόδου για εκπαιδευτικούς, διευθυντές σχολείων, φορείς χάραξης πολιτικών, εμπειρογνώμονες και άλλους επαγγελματίες στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης. Το School Education Gateway χρηματοδοτείται από το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τους Νέους και τον Αθλητισμό. Τη λειτουργία του έχει αναλάβει το European Schoolnet,

μα διεθνής συνεργασία 31 Ευρωπαϊκών Υπουργείων Παιδείας που προάγουν τη μάθηση για σχολεία, εκπαιδευτικούς και μαθητές σε όλη την Ευρώπη. Το School Education Gateway συνδέεται με το eTwinning. Η Πύλη School Education Gateway είναι η διαδικτυακή πλατφόρμα της Ευρώπης για τη σχολική εκπαίδευση, η οποία αυτή τη στιγμή είναι διαθέσιμη σε 23 γλώσσες της ΕΕ, και σκοπό έχει να παρέχει όλα όσα χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί όσον αφορά την πληροφόρηση, τη μάθηση και την επαγγελματική εξέλιξη, την αμοιβαία υποστήριξη και δικτύωση, ευκαιρίες συνεργατικών έργων και κινητικότητας, αντιλήψεις περί πολιτικής κ.λπ.

Τα περιεχόμενα του School Education Gateway - νέα, καλές πρακτικές, άρθρα ειδικών, δημοσιεύσεις - βρίσκονται καταχωρημένα σε διάφορα θέματα, τα οποία σχετίζονται με τις πρωτεύουσες πολιτικές για σχολεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Κάποια από αυτά τα θέματα αφορούν στην ενεργό πολιτειότητα, στον εκφοβισμό, στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στην εξατομικευμένη μάθηση, στο περιβάλλον, στην διεπιστημονικότητα, στην πολιτιστική κληρονομιά, στην πολυγλωσσία και κάθε μήνας είναι αφιερωμένος και σε ένα ξεχωριστό θέμα.

Η Πύλη διαθέτει τρία εργαλεία που βοηθούν τα σχολεία να ετοιμάσουν τις αιτήσεις τους για το Erasmus+:

1. Κατάλογος μαθημάτων, επαγγελματικής ανάπτυξης για εκπαιδευτικούς και λοιπό προσωπικό σχολείων ανά χώρα (Βασική Δράση KA1).
2. Ευκαιρίες κινητικότητας, με ευκαιρίες ανάληψης διδακτικών καθηκόντων και παρακολούθησης εργασιών σε ένα σχολείο/οργανισμό υποδοχής στο εξωτερικό για το προσωπικό των σχολικών μονάδων.
3. Στρατηγικές συμπράξεις, αναζήτηση σχολείων/οργανισμών από όλη την Ευρώπη ως εταίρων για την εκπόνηση κοινών έργων με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου και της ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης Βασική δράση KA2).

Το περιεχόμενο τη Πύλης βασίζεται στις **εννέα βασικές προτεραιότητες της Ευρώπης για τη σχολική εκπαίδευση:**

- Βασικές δεξιότητες
- Πολιτότητα
- Εκπαίδευση και Φροντίδα κατά την Πρώιμη Παιδική Ηλικία
- Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

- Συμπεριληπτική εκπαίδευση και αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου
- Εκπαιδευτικοί και Σχολικοί Ηγέτες
- Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση
- Προσωπική ανάπτυξη και ευημερία
- Επιχειρηματική εκπαίδευση (www.schooleducationgateway.eu)

ΕΥΡΥΔΙΚΗ - Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις πολιτικές στην Ευρώπη

Το Δίκτυο «ΕΥΡΥΔΙΚΗ» είναι το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για την εκπαίδευση που παρέχει πληροφορίες για την οργάνωση και λειτουργία των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη καθώς και αξιόπιστες αναλύσεις των ευρωπαϊκών πολιτικών στον τομέα της Εκπαίδευσης. Λειτουργεί από το 1980 και συντονίζεται από τον Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού (EACEA), με έδρα τις Βρυξέλλες. Αποστολή του Δικτύου «ΕΥΡΥΔΙΚΗ» είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών -μελών του Δικτύου και η υποβοήθησή τους στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής σε Ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Αποτελείται από:

- 42 Εθνικές Μονάδες, 38 χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus+ (τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., Αλβανία, Βοσνία - Ερζεγοβίνη, ΠΓΔΜ, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία και Τουρκία),
- την Ευρωπαϊκή Μονάδα, που εδρεύει στις Βρυξέλλες, υπάγεται στον Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού και είναι υπεύθυνη για το συντονισμό του σχεδιασμού και της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του Δικτύου.

Αποτελεί πηγή πληροφόρησης η οποία περιλαμβάνει τη λεπτομερή περιγραφή και επισκόπηση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, την εκπόνηση συγκριτικών

μελετών για θέματα κοινού ενδιαφέροντος και τη σύνταξη εκθέσεων για την εκπαίδευση, τις εθνικές εκπαιδευτικές δομές, συγκριτικών αναλύσεων των μισθολογικών δεδομένων και του υποχρεωτικού χρόνου διδασκαλίας ανά χώρα και εκπαιδευτική βαθμίδα κ.λ.π.

Η Εθνική Μονάδα «ΕΥΡΥΔΙΚΗ» ως μέλος του ομώνυμου Ευρωπαϊκού Δικτύου «EURYDICE» έχει ως έργο:

- την περιγραφή και επικαιροποίηση, σε ετήσια βάση, του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Ευρωπαϊκού Δικτύου «EURYDICE».
- τη σύνταξη εκθέσεων και συμμετοχή στη σύνταξη συγκριτικών θεματικών μελετών στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Δικτύου «ΕΥΡΥΔΙΚΗ».
- τη μέριμνα για τη μετάφραση και την έκδοση των συγκριτικών μελετών στην ελληνική γλώσσα.
- τη συμμετοχή στην ανταλλαγή πληροφοριών και πρακτικών, μεταξύ των χωρών-μελών του Δικτύου, που αφορούν εκπαιδευτικά θέματα.
- την επικοινωνία και συνεργασία με όλες τις υπηρεσίες και τους φορείς του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθώς και διάχυση τεκμηριωμένης εκπαιδευτικής πληροφόρησης σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής κοινότητας (www.minedu.gov.gr).

EPALE

Η ηλεκτρονική πλατφόρμα για την εκπαίδευση ενηλίκων στην Ευρώπη, EPALÉ, είναι μια νέα πρωτοβουλία που χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+. Η πλατφόρμα είναι ανοιχτή σε εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και εθελοντές, καθώς και σε υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ερευνητές και ακαδημαϊκούς που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων.

Ο ιστότοπος προσφέρει διαδραστικά δίκτυα, επιτρέποντας στους χρήστες να συνδέονται με άλλους χρήστες από όλη την Ευρώπη, να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να ανταλλάσσουν ορθές πρακτικές.

Κέντρα πόρων SALTO

Ο σκοπός των κέντρων πόρων SALTO είναι να βοηθήσουν στη βελτίωση της ποιότητας και του αντίκτυπου των σχεδίων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Erasmus+.

- Νεολαία

Στον τομέα της νεολαίας, τα κέντρα SALTO παρέχουν τεχνογνωσία, πόρους, πληροφόρηση και κατάρτιση σε συγκεκριμένους τομείς για τις Εθνικές Υπηρεσίες και άλλους φορείς που εμπλέκονται στην εργασία στον τομέα της νεολαίας, και προωθούν την αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Εστιάζουν είτε σε θεματικές ενότητες (συμμετοχή και πληροφόρηση, ένταξη και πολυμορφία, κατάρτιση και συνεργασία) είτε σε γεωγραφικές περιοχές (Χώρες της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης και Ρωσία, Νότια Μεσόγειος, Δυτικά Βαλκάνια).

Το έργο των κέντρων SALTO Youth περιλαμβάνει:

- διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, επισκέψεων μελέτης, φόρουμ, δραστηριοτήτων ανάπτυξης συνεργασίας και συμπράξεων
- ανάπτυξη και τεκμηρίωση μεθόδων και εργαλείων για την κατάρτιση και την εργασία στον τομέα της νεολαίας
- επισκόπηση των ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων κατάρτισης που διατίθενται σε όσους εργάζονται στον τομέα της νεολαίας μέσω του Ευρωπαϊκού Ημερολογίου Κατάρτισης
- έκδοση εντύπων και οδηγιών πρακτικού χαρακτήρα και παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών σχετικά με την εργασία στον τομέα της νεολαίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- παροχή βάσης δεδομένων για τους εκπαιδευτές και τα πρόσωπα που παρέχουν πόρους όσον αφορά την εργασία στον τομέα της νεολαίας και την κατάρτιση καθώς και παρακολούθηση των πιστοποιήσεων των εθελοντικών οργανώσεων του προγράμματος Erasmus+ σε Χώρες Εταίρους που γειτνιάζουν με την ΕΕ
- συντονισμός της υλοποίησης του Youthpass, του εργαλείου για την υποστήριξη της επικύρωσης των αποτελεσμάτων της μη τυπικής και άτυπης

μάθησης στην κινητικότητα των νέων και τις δραστηριότητες εργασίας στον τομέα της νεολαίας.

- Εκπαίδευση και κατάρτιση

Στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, το κέντρο SALTO προσφέρει μια πλατφόρμα για ευρωπαϊκά προγράμματα κατάρτισης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και του αντίκτυπου του προγράμματος Erasmus+ σε συστημικό επίπεδο. Αυτές οι δραστηριότητες, όπως εργαστήρια, εκπαιδευτικά προγράμματα, σεμινάρια και δραστηριότητες ανάπτυξης συμπράξεων σε θέματα προτεραιότητας του Erasmus+ δίνουν τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους να αναπτύξουν, μεταξύ άλλων, τις ικανότητες των οργανισμών τους προκειμένου να αξιοποιήσουν πλήρως τις ευκαιρίες του Erasmus+, να μοιραστούν τις βέλτιστες πρακτικές μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, να βρουν εταίρους ή να αυξήσουν τον αντίκτυπο των σχεδίων τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το κέντρο εκπαίδευσης και κατάρτισης SALTO παρέχει τεχνογνωσία, πόρους και πληροφόρηση σχετικά με αυτές τις ευκαιρίες κατάρτισης για τους ενδιαφερόμενους και τις Εθνικές Υπηρεσίες στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης (www.salto-youth.net/).

Εθνικά Κέντρα Europass

Το Εθνικό Κέντρο Europass αποτελεί το πρώτο σημείο επαφής για κάθε πρόσωπο ή οργανισμό που ενδιαφέρεται να χρησιμοποιήσει το Europass ή να μάθει περισσότερα για αυτό.

Τα Εθνικά Κέντρα Europass:

- συντονίζουν τη διαχείριση των εγγράφων Europass
- προβάλλουν το Europass και τα έγγρατά του
- διασφαλίζουν ότι τα κέντρα παροχής πληροφοριών και καθοδήγησης είναι καλά ενημερωμένα σχετικά με το Europass και τα έγγραφα Europass καθώς κι ότι όλα τα έγγραφα Europass είναι διαθέσιμα και σε έντυπη μορφή

- ενεργούν ως εκπρόσωποι κάθε χώρας στο ευρωπαϊκό δίκτυο Εθνικών Κέντρων Europass (<https://europass.cedefop.europa.eu>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΡΘΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ (ΟΟΣΑ), ΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ (ΟΟΣΑ), ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

1. Ο ΟΟΣΑ – για το ρόλο του εκπαιδευτικού

Ο ΟΟΣΑ είναι ένας Διεθνής Οργανισμός που εκφέρει εκπαιδευτικό λόγο. Επιτρέπει στα 30 κράτη μέλη του να συνεργαστούν, να αντιμετωπίσουν και να προσαρμοστούν επιτυχώς στις νέες οικονομικές αλλά και κοινωνικές μεταλλαγές που συμβαίνουν ως απόρροια της παγκοσμιοποίησης. Το αρμόδιο τμήμα του Οργανισμού για την Εκπαίδευση βοηθά τα κράτη μέλη στην παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης, που συνοδεύεται αντίστοιχα από προσωπική και οικονομική ανάπτυξη καθώς και από κοινωνική συνοχή.

Η εκπαιδευτική πολιτική του ΟΟΣΑ βασίζεται στη διαχείριση πληροφοριών σε υπερεθνικό επίπεδο, και μάλιστα ο Οργανισμός κατόρθωσε να διαθέτει εκτενή έλεγχο των πληροφοριών που αφορούν την εκπαίδευση (Σταμέλος, Βασιλόπουλος & Καβασακάλης, 2015). Οι ενέργειες του Οργανισμού εστιάζουν στην αξιολόγηση και στη βελτίωση των αποτελεσμάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς και στο πλαίσιο στο οποίο πρέπει να αναπτυχθεί η βασική εκπαίδευση στο νέο περιβάλλον της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, που αναζητά νέες στρατηγικές μέσα από την προοπτική της διά βίου μάθησης. Για το σκοπό αυτό τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών αναλύονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Τα δεδομένα, τα συμπεράσματα αλλά και οι επισημάνσεις που διατυπώνονται δημοσιεύονται επηρεάζοντας το μεταρρυθμιστικό λόγο των υπευθύνων εκπαιδευτικής πολιτικής των χωρών - μελών (Δουράνου, 2007).

Στην κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας τα σχολεία καλούνται να διαδραματίσουν ένα ρόλο κλειδί, που θα επιτρέπει στις κοινωνίες να προσαρμοστούν ομαλά στις νέες κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές. Προκειμένου να πετύχουν αυτό το σκοπό, τα κράτη προωθούν μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που αφορούν την αλλαγή των μεθόδων μάθησης και διδασκαλίας, αγνοώντας ή και παραβλέποντας τον

δάσκαλο, την εμπειρία, την παρώθηση και την οργάνωση του οποίου χρειάζονται για να επιτύχουν ουσιαστική ή και ριζική αναδιαμόρφωση των συστημάτων τους.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό, ο Οργανισμός υποστηρίζει τις ακόλουθες θέσεις:

- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα σημαντικός, διότι είναι αυτός που υλοποιεί την εκπαιδευτική πολιτική. Πέρα από θέματα όπως οι μισθοί, οι συνθήκες εργασίας, τα ιδιαίτερα προσόντα, στοιχεία που συνδέονται με την ποιότητα της διδασκαλίας, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός πως ο εκπαιδευτικός ο οποίος βρίσκεται ουσιαστικά στην καρδιά της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δεν είναι απλώς ένας εκτελεστής εντολών. Για το λόγο αυτό, πρέπει να θεωρείται δεδομένη η συμμετοχή του στα κέντρα λήψης αποφάσεων για την εκπαίδευση.
- Η προσπάθεια εμπλοκής του εκπαιδευτικού στη μεταρρύθμιση της Παιδείας δεν αποτελεί εύκολη διαδικασία. Για να μπορέσει να επιτευχθεί ένα διεθνές πρότυπο εκπαιδευτικού, θα πρέπει να αναπτυχθούν πρωτίστως πολιτικές επιμόρφωσης, επαγγελματικής εξέλιξης και δημιουργίας κατάλληλων συνθηκών, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν συνολικά το σχολείο ώστε να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις. Αυτό, είναι εξαιρετικά δύσκολο να υλοποιηθεί.
- Η συνεχής διόγκωση των προσδοκιών από την παρεχόμενη στο σχολείο εκπαίδευση φορτώνει τους εκπαιδευτικούς με ευθύνες και καθήκοντα. Η ανανέωση των γνώσεων του εκπαιδευτικού και η απόκτηση νέων δεξιοτήτων από το εκπαιδευτικό προσωπικό, κρίνεται απαραίτητη για τη διατήρηση του επαγγελματικού του status αλλά και της προαγωγής της ευελιξίας του, στοιχεία που ενισχύουν τη δυναμική του σχολείου.
- Σήμερα ο εκπαιδευτικός δεν αποτελεί τη μοναδική και αδιαμφισβήτητη πηγή νέας γνώσης γιατί η πρόσβαση στη γνώση υπάρχει και εκτός τάξης, μακριά από την καθοδήγηση του δασκάλου. Οι νέες τεχνολογίες της επικοινωνίας και της πληροφορίας επιβεβαιώνουν το γεγονός αυτό. Ο εξοπλισμός των σχολείων με ηλεκτρονικούς υπολογιστές οδήγησε στη δημιουργία εκπαιδευτικού λογισμικού, που όμως στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν διαθέτει την απαραίτητη ποιότητα και δεν συμβαδίζει με τις απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος. Με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην

αποτελεσματική χρήση των νέων τεχνολογιών, θα ήταν δυνατόν αφενός μεν να μειωθεί η πιθανότητα χρήσης ‘κακού’ εκπαιδευτικού λογισμικού, αφετέρου δε ο εκπαιδευτικός θα αποκτούσε ένα επιπλέον ‘εργαλείο’, που θα εμπλούτιζε τις γνώσεις του, τις δεξιότητές του και τον τρόπο διδασκαλίας του.

- Η χρήση των νέων τεχνολογιών, επισημαίνει ο ΟΟΣΑ, δεν πρέπει σε να θεωρείται πανάκεια, καθώς ο ρόλος τους είναι βοηθητικός, εφόσον χρησιμοποιούνται παράλληλα με τις ‘συμβατικές’ μεθόδους μάθησης. Από την άλλη πλευρά, η μη χρησιμοποίησή τους στο σχολείο, θα διεύρυνε το ήδη υπάρχον χάσμα μεταξύ μαθητών που έχουν πρόσβαση στη νέα τεχνολογία μέσω Διαδικτύου, ηλεκτρονικών παιχνιδιών ή πολυμέσων και παιδιών ή εκπαιδευτικών που δεν έχουν την ανάλογη δυνατότητα. Αυτό, εγκυμονεί τον κίνδυνο δημιουργίας γνωστικών και πολιτισμικών ρηγμάτων μεταξύ των μαθητών, αλλά και μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων.

Στη σύνοδο των υπουργών Παιδείας στο Δουβλίνο²¹ επισημαίνεται πως η ποιότητα διδασκαλίας συνδέεται άμεσα με τη μαθησιακή διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν παραμένει στατικός, αλλά υπόκειται σε συνεχείς αλλαγές και πως η βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας εξαρτάται τόσο από την επάρκεια όσο και από την ποιότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Ένα από τα βασικότερα κείμενα του Οργανισμού είναι το ‘Teachers Matter’²², στο οποίο καταγράφονται οι εκτιμήσεις του για τη στελέχωση των εκπαιδευτικών συστημάτων με ικανούς και αποτελεσματικούς δασκάλους. Σύμφωνα με το κείμενο αυτό:

- Εάν οι χώρες επιθυμούν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα να γίνουν ανταγωνιστικά, προτεραιότητα θα πρέπει να αποτελεί η υψηλή κατάρτιση των εκπαιδευτικών τους, η βελτίωσή τους, οι κινητικότητές τους.
- Τα κράτη πρέπει να επενδύσουν στην ανάπτυξη εκπαιδευτικής πολιτικής που θα αφορά θέματα εκπαιδευτικά, εφόσον η σχολική απόδοση των μαθητών εξαρτάται άμεσα από την ποιότητα των εκπαιδευτικών. Θα πρέπει να δημιουργήσει εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας. Τα κράτη προχώρησαν σε μεταρρύθμιση των αναλυτικών προγραμμάτων τους, στην εισαγωγή των νέων

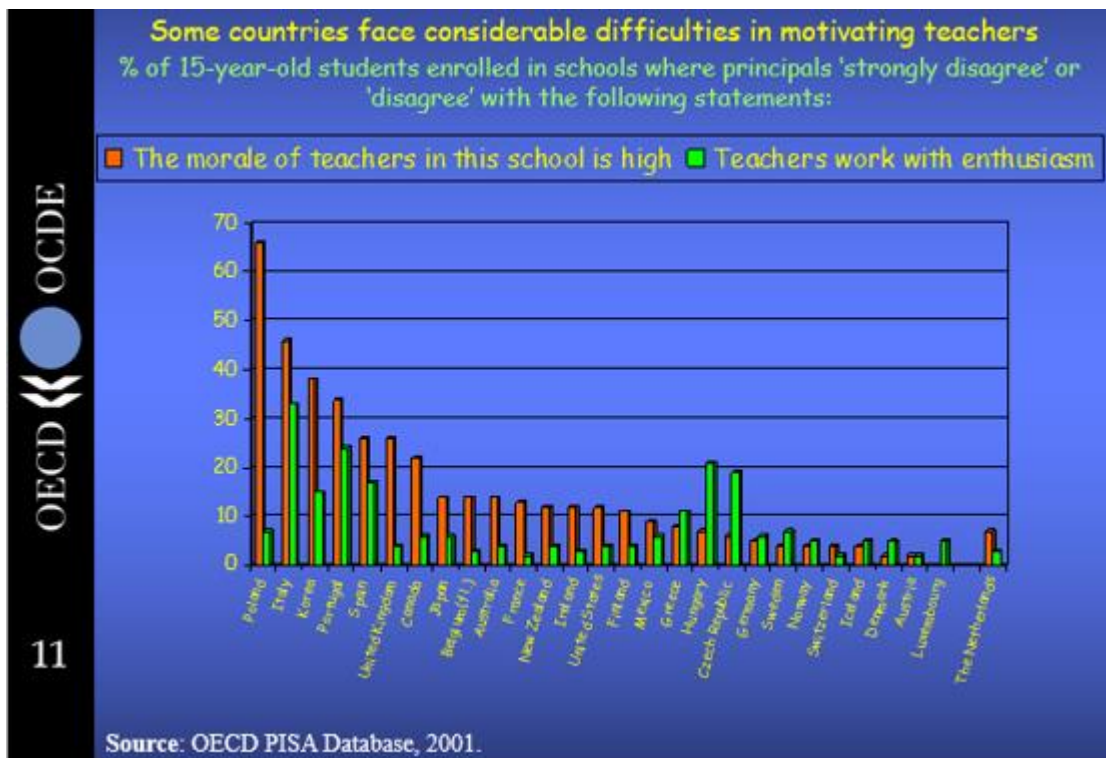
²¹ <http://oecd.org/dataoecd/58/51/30980841.ppt> Meeting of OECD Education Ministers, Raising the quality of learning for all, Dublin, 18-19 March 2004.

²² OECD. Teachers matter: Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers, Paris 2005.

τεχνολογιών και στη διευκόλυνση της μάθησης παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες, όμως αυτές οι αλλαγές πρέπει να συνοδεύονται και από επανεξέταση του ρόλου των δασκάλων, της αρχικής τους κατάρτισης, της εργασίας τους και της επαγγελματικής εξέλιξής τους.

- Εάν τα κράτη επιθυμούν την προσέλκυση ταλαντούχων και συνειδητοποιημένων δασκάλων, το διδασκαλικό επάγγελμα πρέπει να γίνει πιο ελκυστικό, ακολουθώντας αυστηρά κριτήρια, που θα διασφαλίζουν την επιλογή των καλύτερων για αυτό το επάγγελμα, με διαφοροποιημένα και διευρυμένα κριτήρια και ευέλικτα εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Απαραίτητο στοιχείο της εκπαιδευτικής πολιτικής πρέπει να αποτελέσει η δημιουργία πλαισίου διά βίου μάθησης, απόκτησης νέων προσόντων και ανάπτυξης της έρευνας για τα άτομα που ήδη εργάζονται ως εκπαιδευτικοί. Το παραδοσιακό εκπαιδευτικό προφίλ του εκπαιδευτικού, χρήζει συνεχούς αλλαγής, καθώς αλλάζουν οι στόχοι του σχολείου, άρα και της διδασκαλίας. Το νέο προφίλ του εκπαιδευτικού πρέπει να χαρακτηρίζουν: η διαρκής επαγγελματική εξέλιξη, η ανάπτυξη πρακτικών επανατροφοδότησης, η επανακατάρτιση και η δημιουργία μηχανισμών στήριξης του έργου του. Γενικά, θα πρέπει να αναπτυχθούν πολιτικές στοχευμένες παρά ένα μοντέλο «για όλους».
- Η ποιότητα των σχέσεων με τους μαθητές και τους συναδέλφους, οι καλές εργασιακές συνθήκες, η παροχή αποτελεσματικής στήριξης από αρμόδιους φορείς καθώς και οι ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη, επηρεάζουν περισσότερο την απόφαση των εκπαιδευτικών για την παραμονή τους ή όχι στο επάγγελμα.

Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν, είναι στοιχείο των μεταρρυθμίσεων που επιχειρούνται στη εκπαίδευση, καθώς η εδραίωση της αίσθησης πως συμβάλλουν και οι ίδιοι στην αλλαγή τους κινητοποιεί προς την άμεση υλοποίησή της (Δουράνου, 2007). Ωστόσο κάποιες χώρες αντιμετώπισαν σημαντικές δυσκολίες στην παρακίνηση των εκπαιδευτικών τους όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Στη χώρα μας όπως φαίνεται στο διάγραμμα, φαίνεται πως οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ιδιαίτερα ενθουσιασμένοι με το επάγγελμά τους. Ένα άλλο πρόβλημα που φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί είναι η χαμηλής ποιότητας εκπαιδευτικών προγραμμάτων, οι περιορισμένες ευκαιρίες εξέλιξης και μεικτοί μαθητικοί πληθυσμοί.

Η θέση του ΟΟΣΑ για την **μη τυπική μάθηση**, αναφέρει πως αποκτάται εκτός του σχολικού περιβάλλοντος ή του περιβάλλοντος της κατάρτισης μέσω οργανωμένων δραστηριοτήτων οι οποίες ενέχουν κάποια μορφή στήριξης της μάθησης:

- διαρθρωμένη ηλεκτρονική μάθηση
- ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση
- εθελοντισμός ή συμμετοχή σε ανταλλαγές νέων
- προγράμματα για τον αλφαριθμητισμό όσων εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο ή για τη μετάδοση σχετικών με την εργασία δεξιοτήτων.
- οι δεξιότητες διαχείρισης έργου ή οι δεξιότητες ΤΠΕ που αποκτώνται κατά την εργασία

- η εκμάθηση ξένων γλωσσών και οι διαπολιτισμικές δεξιότητες που αποκτήθηκαν κατά την παραμονή σε άλλη χώρα
- οι δεξιότητες που αποκτήθηκαν μέσω εθελοντισμού, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, καθώς και διάφορων άλλων δραστηριοτήτων στο σπίτι (π.χ. φροντίδα παιδιών)

Η μη τυπική μάθηση δεν είναι οργανωμένη ούτε διαρθρωμένη όσον αφορά τους στόχους, τον χρόνο ή τη διδασκαλία, συνεπάγεται όμως την απόκτηση δεξιοτήτων (η οποία μπορεί να μην είναι σκόπιμη από την πλευρά του εκπαιδευομένου) μέσω της καθημερινής και της εργασιακής πείρας.

2. Προσδιορισμός και Επιλογή Ικανοτήτων (ΟΟΣΑ)

Στο πρόγραμμα αυτό, το οποίο αφορά τη Δια Βίου Μάθηση, εντοπίζονται τρία είδη ικανοτήτων απαραίτητα για την ενήλικη ζωή:

1. Η διαδραστική χρήση της γλώσσας, των κειμένων, της πληροφορικής και της τεχνολογίας
2. Η εποικοδομητική συνεργασία και λειτουργία στα πλαίσια ετερογενών ομάδων
3. Η ικανότητα να υπερασπίζεται κάποιος τα δικαιώματά του, να αναγνωρίζει τις ευθύνες του.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, δεν πρέπει να αλλάξει μόνο ο μαθητής αλλά και οι εκπαιδευτικοί, τα στελέχη εκπαίδευσης, η διαχείριση της καινοτομίας και της γνώσης, η επιμόρφωση και η χρηματοδότηση (Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008).

3. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27.05.2015) – για την καινοτομία και τα ψηφιακά μέσα στην εκπαίδευση

Στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27.05.2015) όσον αφορά τη δημιουργικότητα και την καινοτομία στην εκπαίδευση επισημαίνονται τα εξής:

- Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, μπορούν να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη ικανοτήτων δημιουργικότητας και καινοτομίας από μικρή ηλικία όχι μόνο ως βασικοί παράγοντες για την ενίσχυση της μελλοντικής οικονομικής ανταγωνιστικότητας και απασχολησιμότητας, αλλά, εξίσου σημαντικά, προωθώντας και την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη.
- Οι δάσκαλοι και οι επαγγελματίες στην προσχολική εκπαίδευση διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην ενθάρρυνση της περιέργειας, της φαντασίας και της προθυμίας των παιδιών να πειραματίζονται. Τα βοηθούν με αυτόν τον τρόπο να αναπτύσσουν όχι μόνον βασικές δεξιότητες και γνώσεις αλλά και τις εγκάρσιες δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία όπως είναι η κριτική σκέψη, η επίλυση προβλημάτων και η ανάληψη πρωτοβουλίας.
- Η εκμάθηση με μορφή παιχνιδιού (παιχνίδια και ψηφιακά εργαλεία με παιδαγωγική αξία) όχι μόνον ενισχύει τη φαντασία, τη διαίσθηση και το ερευνητικό πνεύμα, αλλά και την ικανότητα συνεργασίας και επίλυσης προβλημάτων και είναι σημαντική για την ανάπτυξη και εκπαίδευση κάθε παιδιού, ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία.

Όλα τα παραπάνω έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον εκσυγχρονισμό των παιδαγωγικών προσεγγίσεων, των διδακτικών μέσων και του μαθησιακού περιβάλλοντος, καθώς και όσον αφορά τη βασική εκπαίδευση και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να διασφαλίζεται ότι είναι ικανοί να καλλιεργήσουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία στα παιδιά, περιλαμβάνοντας τις πτυχές αυτές στη διδασκαλία τους.

Όσον αφορά την ψηφιακή ικανότητα, στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται:

- Παρά το γεγονός ότι τα ψηφιακά εργαλεία δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για να αντικαθιστούν ουσιώδεις δραστηριότητες, εμπειρίες και μαθησιακές διαδικασίες στην τάξη, η παροχή τους και η ενσωμάτωσή τους στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της μαθησιακής διαδικασίας, καθώς και στην

ενίσχυση των κινήτρων, της κατανόησης και των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

- Η ανάπτυξη ψηφιακής ικανότητας κατά τρόπο αποτελεσματικό στην προσχολική εκπαίδευση και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει σημαντικές επιπτώσεις στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις, την αξιολόγηση, τους παιδαγωγικούς πόρους και τα μαθησιακά περιβάλλοντα, αλλά και στη μείωση του ψηφιακού χάσματος.
- Εξ ίσου σημαντικές είναι οι επιπτώσεις στη βασική εκπαίδευση και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των επαγγελματιών στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αναπτύσσουν την ικανότητα, τη μεθοδολογία και τις δεξιότητες για την προώθηση της αποτελεσματικής και υπεύθυνης χρήσης των νέων τεχνολογιών για παιδαγωγικούς σκοπούς και για τη στήριξη των παιδιών προκειμένου να αναπτύξουν ψηφιακή ικανότητα.
- Σε ένα κόσμο όπου πολλά παιδιά τείνουν να εξοικειωθούν με τα ψηφιακά μέσα ενημέρωσης, η εκπαίδευση και η κατάρτιση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της ασφαλούς και υπεύθυνης χρήσης των ψηφιακών εργαλείων και στην ανάπτυξη του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, δηλαδή της ικανότητας όχι μόνο για πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο αλλά, και στην ερμηνεία, χρήση, δημιουργία και κριτική αξιολόγηση αυτού του περιεχομένου.

4. Ανακοίνωση της Επιτροπής (Βρυξέλλες, 2017) – για την ανάπτυξη των σχολείων και άριστη διδασκαλία για μια καλή αρχή στη ζωή

Στο συγκεκριμένο έγγραφο, αναφέρεται πως η καλή εκπαίδευση αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την **έρευνα και την ανάπτυξη**, την **καινοτομία** και την **ανταγωνιστικότητα**. Ωστόσο, για να είναι σε θέση οι κοινωνίες να αποκομίσουν όλα αυτά τα οφέλη, η εκπαίδευση υψηλής ποιότητας πρέπει να αποτελεί πραγματικότητα για όλους.

Τα σχολεία διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη διά βίου μάθηση, και ως εκ τούτου απαιτείται η ανάληψη δράσης για να βελτιωθεί η ποιότητα και η απόδοση της σχολικής εκπαίδευσης. «Τα σχολεία πρέπει να στηρίζουν όλους τους μαθητές και να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Τα σχολεία που μεριμνούν για τις διαφορετικές ανάγκες διαφορετικών μαθητών σημειώνουν καλύτερα αποτελέσματα. Τα σχολεία που αγκαλιάζουν τη **γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία** για όλους τους μαθητές και υποστηρίζουν την ένταξη έχουν θετική επίδραση στη μαθησιακή ικανότητα όλων των μαθητών». Η βελτίωση της σχολικής εκπαίδευσης πρέπει να αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και σε αυτό το έγγραφο είναι σημαντικός. «Η αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών είναι πιο αποτελεσματική όταν η παιδαγωγική θεωρία συνδυάζεται τόσο με τη γνώση του αντικειμένου όσο και με επαρκή διδακτική εμπειρία στην τάξη. Οι εκπαιδευόμενοι παιδαγωγοί πρέπει να είναι προετοιμασμένοι για **συνεργατική δουλειά** και επαγγελματική εξέλιξη σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, για τον χειρισμό της πολυμορφίας στις τάξεις και για τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών με αυτοπεποίθηση». Μέσω του Erasmus+, η ΕΕ στηρίζει την επαγγελματική εξέλιξη του εκπαιδευτικού προσωπικού των σχολείων. Διατίθενται επιχορηγήσεις για εκπαιδευόμενους καθηγητές, εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολείων που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα κατάρτισης, να κάνουν άσκηση σε αίθουσα διδασκαλίας ή παρακολούθηση εν ώρα εργασίας σε άλλη χώρα.

Επιπλέον, αναφορικά με τη *διασφάλιση της ποιότητας*, επισημαίνεται στο έγγραφο πως οι μηχανισμοί διασφάλισης της ποιότητας ποικίλλουν πολύ σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, «η στοχοθεσία και η μέτρηση της προόδου για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τη μάθηση, ο σχεδιασμός μιας διασφάλισης ποιότητας με στόχο όλο και περισσότερο αποκεντρωμένα και **πολυεπίπεδα εκπαιδευτικά συστήματα**, η ενθάρρυνση του διαλόγου και η νοοτροπία εμπιστοσύνης μεταξύ των ενδιαφερόμενων στον τομέα της εκπαίδευσης, και η ιεράρχηση των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων» αποτελούν κοινή πρόκληση για όλα τα κράτη – μέλη.

Στην ετήσια στατιστική έκθεση του 2017 προκύπτει πως η ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδότησε την χώρα μας με περίπου 11.000.000€ από τα οποία τα 5.000.000€ δόθηκαν για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων που εκπονήθηκαν στην πρωτοβάθμια

εκπαίδευση. Ενώ στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται πως ανέλαβε η χώρα μας περίπου 400 έργα (382) από τα οποία τα 129 στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, κεντρική εξουσία στα εκπαιδευτικά ζητήματα της Ελλάδας έχει το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο ρυθμίζει τους διορισμούς, ελέγχει τις αξιολογήσεις, καταρτίζει το περιεχόμενο των σχολικών προγραμμάτων με αποτέλεσμα το εκπαιδευτικό μας σύστημα να παραμένει συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό και να δυσχεραίνει την εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών. Στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα το διάστημα από το 1981 και μετά, διαφαίνεται η προσπάθεια να ακολουθήσουν τις εκπαιδευτικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μέσα από Συνθήκες, Διακηρύξεις και Στρατηγικές. Άλλωστε, όπως ειπώθηκε η Ελλάδα ήδη από το 1981 που έγινε μέλος της τότε Κοινότητας, συμμετείχε ενεργά σε ευρωπαϊκά προγράμματα.

Μετά την Συνθήκη του Μάαστριχτ και με τα έγγραφα της Πράσινης και Λευκής Βίβλου, αλλά και με τα άρθρα αξιολόγησης του ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίζει συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πολιτικές συνδεδεμένες με οικονομικούς και πολιτικούς στόχους. Ειδικότερα, μετά το 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση επηρεάζει σημαντικά τις εκπαιδευτικές εξελίξεις στην Ελλάδα – και σε όλα τα κράτη-μέλη της – χωρίς να αφήνει πολλά περιθώρια για εθνική εκπαιδευτική πολιτική. Η Δια Βίου Μάθηση θα απασχολήσει την Ευρώπη από το 2000 με παράλληλες ενέργειες πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων που μπορεί να αποκτηθούν και σε περιβάλλοντα μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Οι τέσσερις πυλώνες της Δια Βίου Μάθησης σύμφωνα με την Unesco, ήταν οι:

- Μαθαίνω πώς να μαθαίνω.
- Μαθαίνω πώς να ενεργώ.
- Μαθαίνω πώς να συμβιώνω.
- Μαθαίνω πώς να υπάρχω.

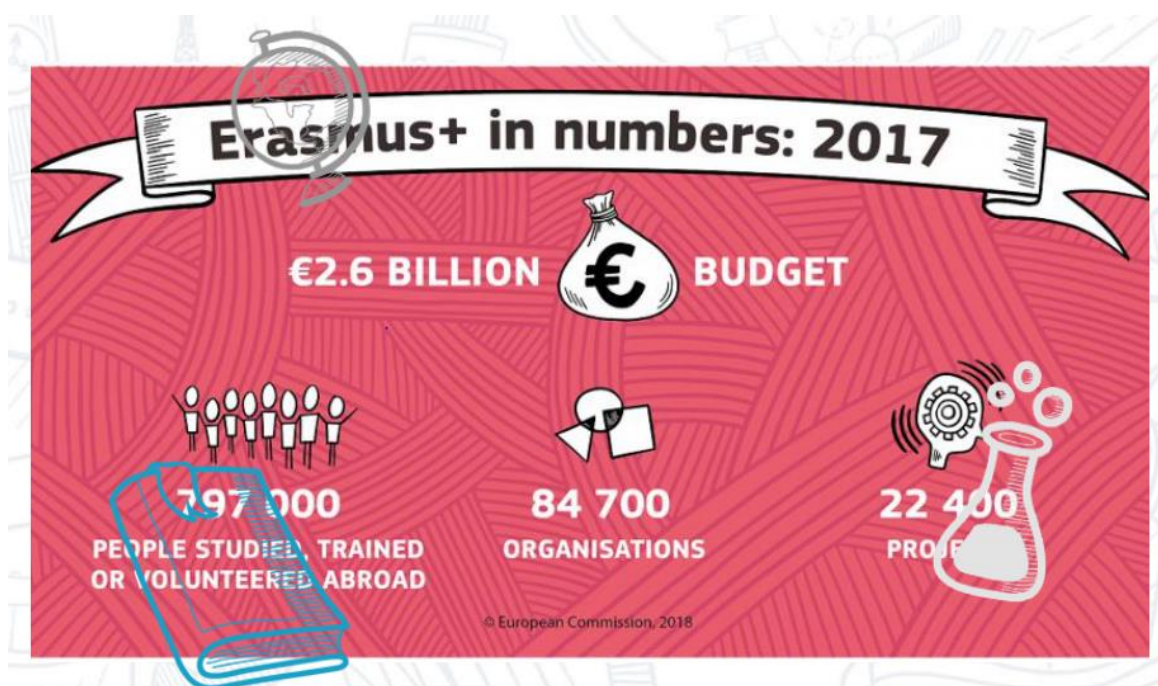
Εφαρμόζοντας τα ΕΚ 2010 και ΕΚ 2020 για βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής συνοχής, η Ευρωπαϊκή Ένωση οριοθετεί το πλαίσιο των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια, μετά τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα φαίνεται να προσαρμόζονται στις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές. Η

επιμόρφωση των εκπαιδευτικών φαίνεται να αποτελεί βασική προτεραιότητα και έννοιες όπως η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η καλλιέργεια της «ενεργούς πολιτεότητας» και η προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη φαίνεται να αποτελούν υψίστης σπουδαιότητας στόχοι (publications.europa.eu).

Όσον αφορά στα ευρωπαϊκά προγράμματα, αποτελούν μέρος της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και επηρεάζουν και τις πολιτικές των κρατών – μελών, μιας και τα ίδια καθορίζονται από τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην Ευρώπη. Μεγαλύτερη επιρροή υπήρξε στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου και εκπονήθηκε μεγαλύτερος όγκος προγραμμάτων. Κυρίως με τα Erasmus και Socrates ενισχύθηκαν οι διαπανεπιστημιακές συνεργασίες με ανταλλαγές και κινητικότητες, προωθήθηκε το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων και αναγνώρισης πτυχίων όπως αυτές διατυπώθηκαν στην Διακήρυξη της Μπολόνια.

Στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα προγράμματα που εκπονήθηκαν συνολικά για το 2017 χρηματοδοτήθηκαν με 2,6 δις ευρώ, 84.000 οργανισμοί που συμμετείχαν σε προγράμματα Erasmus+, σε 22.400 έργα Erasmus+ και συμμετείχαν / μετακινήθηκαν σε κινητικότητες και σε ανταλλαγές σχεδόν 800.000 άτομα τα οποία είτε ολοκλήρωσαν κάποιον κύκλο σπουδών μέσω του Erasmus+, είτε συμμετείχαν σε εθελοντική εργασία σε χώρες του εξωτερικού, μέσω του προγράμματος.

Ειδικότερα για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια (σχολική εκπαίδευση), στη Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2019 της Ευρωπαϊκής Ένωσης²³ «για

«... μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών» (2019/C 189/03), προκειμένου να υποστηριχθεί η γλωσσική ευαισθητοποίηση στα σχολεία και στα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, έχουν προσδιοριστεί τα ακόλουθα παραδείγματα ορθής πρακτικής:

- Πολυγλωσσία στα σχολεία και στα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης: πιο συγκεκριμένα, προτείνεται να υπάρχει θετική στάση απέναντι στη γλωσσική πολυμορφία, η γλωσσική ευαισθητοποίηση να ενσωματωθεί μέσα στα προγράμματα σπουδών τα οποία πρέπει να είναι προσανατολισμένα στην πραγματική ζωή, οι γλωσσικές ικανότητες να προκύπτουν τόσο από τυπική όσο κι από άτυπη μάθηση, αλλά ενθαρρύνεται και η εκμάθηση γλωσσών των όμορων χωρών κυρίως από κατοίκους σε ακριτικές περιοχές.
- Αποδοτική και καινοτόμος διδασκαλία για την καλύτερη εκμάθηση γλωσσών: με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, με συμμετοχή σε συνεργατικά προγράμματα E-twinning, με κινητικότητες μαθητών μέσω του προγράμματος Erasmus+, το οποίο προτείνεται να γίνει «μέρος της μαθησιακής διαδικασίας» και μέσω του ευρωπαϊκού χαρτοφυλακίου γλωσσομάθειας ή του διαβατηρίου γλωσσών Europass να αξιολογείται η γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών.
- Υποστήριξη των διδασκόντων και των εκπαιδευτών: προτείνεται οι καθηγητές ξένων γλωσσών να συμμετέχουν σε προγράμματα ανταλλαγής και να ενημερώνονται για τις τελευταίες παιδαγωγικές καινοτομίες.
- Συνεργασίες και συνδέσεις στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον για την υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών: τα σχολεία προτείνεται να συνεργάζονται με βιβλιοθήκες, δήμους, γονείς, πολιτιστικά κέντρα, πανεπιστημιακές σχολές ώστε να δημιουργήσουν περιβάλλοντα ενίσχυσης της μάθησης, να αναπτύξουν διασυνοριακές συνεργασίες με ιδρύματα εκπαίδευσης ώστε να προωθηθεί η πολυγλωσσία.

Από το παραπάνω έγγραφο προκύπτει πως πρωτεύοντα ρόλο στην εκμάθηση ξένων γλωσσών έχουν οι κινητικότητες και οι ανταλλαγές και οι συνεργασίες, η συμμετοχές των σχολείων σε ευρωπαϊκά προγράμματα. Προκύπτει λοιπόν πως το θέμα της εκμάθησης των ξένων γλωσσών απασχολεί την Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη από το 1986, με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη όπου επισημαίνεται η αναγκαιότητα της προώθησης της διδασκαλίας ξένων γλωσσών στην εκπαίδευση. Οι συνεργατικές δραστηριότητες στα ευρωπαϊκά προγράμματα βοηθούν στην προώθηση της άτυπης

μάθησης και συνεπώς της απόκτησης διαπολιτισμικών δεξιοτήτων. Οι αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική επηρεάζουν και τον εκσυγχρονισμό των παιδαγωγικών προσεγγίσεων, των διδακτικών μέσων και του μαθησιακού περιβάλλοντος με την χρήση ψηφιακών μέσων, καινοτόμων δράσεων και δημιουργικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, με τα προγράμματα δια βίου μάθησης και συνεχούς επιμόρφωσης αλλάζει ριζικά το προφίλ του εκπαιδευτικού, ως μέσο επίτευξης των αξιών και ιδεωδών των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα λοιπόν, βοήθησαν και θα συνεχίσουν να βοηθούν στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο χώρο της εκπαίδευσης. Σημαντικότερος όλων των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω των προγραμμάτων υπήρξε η πολυπολιτισμικότητα ως βασικό στοιχείο αυτοπροσδιορισμού της ως κοινότητα των αξιών – αξιοπρέπεια, ελευθερία έκφρασης, αλληλεγγύη και η αναγνώριση της πολιτιστικής της ποικιλότητας. Βασική αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με τον σεβασμό του ατόμου είναι ο σεβασμός της πολιτισμικής και γλωσσικής πολυμορφίας και η «ανοιχτή» στάση απέναντι στους λαούς (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Στη χώρα μας το 2011 τέθηκε σε εφαρμογή το πρόγραμμα «Συνένωσης – Ίδρυσης Σχολικών Μονάδων» με στόχο την αναβάθμιση της εκπαίδευσης ώστε να υποστηριχθεί η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Διαφαίνεται μια γενικότερη προσπάθεια αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, με στόχο την αναδιοργάνωση και αναβάθμιση της εκπαίδευσης, με στόχο την Κοινωνία της Γνώσης και της Πληροφορίας, μια εκπαίδευση ευέλικτη η οποία να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι εκπαιδευτικές μονάδες προσπαθούν να λειτουργούν ως φορείς διαμόρφωσης και άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Σε κείμενο του ΟΟΣΑ για την ελληνική πραγματικότητα, αναφέρεται πως οι νέοι Ελλάδα πρέπει να δεχτούν βοήθεια όσον αφορά στην μετάβασή τους από τη σχολική στην ενήλικη ζωή, κυρίως λόγω του υψηλού ποσοστού ανεργίας. Παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευση δε λύνει τα προβλήματα της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας ωστόσο, ελαχιστοποιούν τον μελλοντικό τους αποκλεισμό από την αγορά εργασίας. Για τους λόγους αυτούς, η Ελλάδα οφείλει να παρέχει παιδεία ποιότητας, τόσο στην μεταλυκειακή εκπαίδευση όσο και στην Τριτοβάθμια/Πανεπιστημιακή ώστε να ακολουθεί τις απαιτήσεις της ευρύτερης αγοράς εργασίας. Κυρίαρχο ρόλο σε αυτή τη διαδικασία έχουν οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων.

Τέλος, στην Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2018 για την Ελλάδα²⁴ αναφέρεται σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση, πως παρά το γεγονός πως με τον Ν. 4547/2018, «τα μέτρα αξιολόγησης που εισήχθησαν για τα στελέχη της εκπαίδευσης αποτελούν ένα βήμα προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης λογοδοσίας, ωστόσο απουσιάζει σε μεγάλο βαθμό από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα διότι καταργεί την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών σε αντίθεση προς τη σύσταση του ΟΟΣΑ για ένα συνολικό πλαίσιο αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς, το οποίο θα συνδέεται με την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους».

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (2007) αναφέρεται πως «η Ελλάδα ανήκει σε εκείνες τις χώρες οι οποίες πρόσφατα θέσπισε νομοθετικό πλαίσιο για τη Δια Βίου Μάθηση, ωστόσο οι στρατηγικές δεν είναι «ισόρροπες και αποτελεσματικές». Ως χώρα, η Ελλάδα εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό σε συμμετοχές στη δια βίου μάθηση συγκριτικά με νέα κράτη – μέλη και το ποσοστό συμμετοχής μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν διαφοροποιείται αισθητά. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται πως το ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου εκπαίδευση στην Ευρώπη των 25 είναι 15,7% ενώ στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 8,5%. Επιπλέον, αναφέρεται πως άτομα με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετέχουν περισσότερο σε προγράμματα Δια Βίου Μάθηση (Γκόβαρης, Ρουσσάκης 2008).

Στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η εκπόνηση προγραμμάτων βοήθησε την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ σχολείων, μαθητών και εκπαιδευτικών. Παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευση αποτελεί βασικό στοιχείο στη διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας, τα ευρωπαϊκά προγράμματα που υλοποιήθηκαν διαμόρφωσαν την Ευρωπαϊκή ταυτότητα κι ενισχύθηκαν οι σχέσεις μεταξύ των κρατών - μελών. Μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων ενισχύθηκε η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και δημιουργήθηκε η «Ευρώπη των πολιτών» κυρίως μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ με την προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών, της κινητικότητας και της συνεργασίας. Όμως, και αργότερα, με την Στρατηγική της Λισσαβόνας, ενισχύεται η ανάγκη μέσα από τα ευρωπαϊκά προγράμματα να προκύψει βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, προσαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών στην κοινωνία της γνώσης και της καταπολέμησης του αποκλεισμού.

²⁴ https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2018-greece_el.pdf

Δειλά, προωθείται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση η άτυπη μάθηση / διδασκαλία. Η εκπαίδευση έξω από την τάξη συνιστά ποιοτική εκπαίδευση, η οποία μπορεί αν υποκινήσει και να εμπνεύσει, να καλλιεργήσει την ανεξαρτησία, να βοηθήσει στην προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη και να κινητοποιήσει τους μαθητές. Το περιβάλλον έξω από το σχολείο μπορεί να προσφέρει κίνητρα στο παιδί για βιωματική μάθηση, ευκαιρίες για να γνωρίσει τις διαστάσεις του καθώς επίσης να κατανοήσει τη θέση του σε αυτό και να αναπτύξει δράσεις που θα στοχεύουν στην προστασία και την εξέλιξη του (Δημητρίου, 2009). Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις εκθέσεις αξιολόγησης υπάρχει αρκετός δρόμος μέχρι να φτάσουμε ως χώρα στο επίπεδο που η ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί για τα κράτη – μέλη της για την επίτευξη της Δια Βίου μάθησης.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι μεγίστης σημασίας και θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για να είναι εφικτή η προσωπική ολοκλήρωση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η δημιουργία ενεργών πολιτών και η επίτευξη υψηλούς ποιότητας εκπαίδευση. Σε αυτά τα πλαίσια, οι εκπαιδευτικοί είναι απαραίτητο να συμμετέχουν στις κινητικότητες μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων ώστε να επιτύχουν την διαμόρφωση ενός κοινού ευρωπαϊκού προφίλ, με κοινό προσανατολισμό την ανάπτυξη μίας ενιαίας Ευρωπαϊκής ταυτότητας. Η διάδραση, η ανταλλαγή πρακτικών και μεθόδων διδασκαλίας, η απόκτηση ή και βελτίωση δεξιοτήτων επιτυγχάνεται μέσα από κινητικότητες που παρέχονται από ευρωπαϊκά προγράμματα.. Είναι ιδιαίτερα αισιόδοξο το γεγονός πως κύριος στόχος όλων είναι η διασφάλιση της ειρήνης και η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από τον πολιτισμό, την πολιτισμική ποικιλομορφία και τις συνεργασίες των λαών της Ευρώπης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bell, G.H. (1991) *Developing a European Dimension in Primary Schools*. London: David Fulton

Banks, A.J (2009) *An Introduction to Multicultural Education* Seattle, University of Washington. Boston: Pearson Education, (6th edition, 2017)

Besson, S. and Utzinger, A. (2008). Toward European Citizenship, *Journal of Social Philosophy*, Vol. 39 No. 2, Summer 2008, 185–208. Ανακτήθηκε στις 3/5/2018 από: http://doc.rero.ch/record/28131/files/BESSON_S._-Toward_European_Citizenship.pdf στις 3/04/2019)

European Commission (1997) *Report. Accomplishing Europe through Education and Training*. Luxembourg: Office and Official Publications of the European Communities (ανακτήθηκε από: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1997:0256:FIN:EN:PDF> στις 30/04/2019)

European Commission (2001) *Making a European Area of Lifelong Learning a Reality* Brussels: Office and Official Publications of the European Communities (ανακτήθηκε από: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com\(2001\)678_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com(2001)678_en.pdf) στις 30/05/2019)

European Commission (2001) *Final Report about the Implementation of SOCRATES 1995-1999*. Brussels: Office and Official Publications of the European Communities (ανακτήθηκε από: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EN/1-2001-75-EN-F1-1.Pdf> στις 28/05/2019)

European Commission (2007) *European Lifelong Learning Programme: Guidelines for the Applicants*. Luxembourg: Office and Official Publications of the European Communities

European Communities (1998). *Education and active citizenship in the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1998.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002) *Σωκράτης*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Grosvenor, I. (1997) *History and the Perils of Multiculturalism in 1990s Britain, Teaching History*, 97, pp. 37-40 Ανακτήθηκε στις 3 Μαΐου 2018 από:

<https://search.proquest.com/openview/64a990f9e7b88c59110866c05a689c42/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1820977>

Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1989) *Cooperation and Competition, Theory and Research*. Edina, Minnesota: Interaction Book Company.

Philippou S., (2005) *The 'Problem' of the European Dimension in Education: a principled reconstruction of the Greek Cypriot curriculum*. *European Educational Research Journal*, Volume 4, Number 4, 2005. (Ανακτήθηκε στις 3/05/2018 από: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/eeerj.2005.4.4.2>)

Tulasiewicz, W. and Brock, C. (2000) The Place of Education in a United Europe. In: C. Brock and W. Tulasiewicz (eds) *Education in a Single Europe*. London: Routledge.

Ασδεράκη Φ. (2008). *Ευρώπη και Παιδεία. Ο ευρωπαϊκός χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης

Γκόβαρης, Χ. & Ρουσσάκης, Ι (2008), *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην εκπαίδευση* Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Αθήνα (ανακτήθηκε από http://www.pi-schools.gr/programs/epim_stelexoi/epim_yliko/book6.pdf στις 14/07/2019)

Δημητρίου, Α. (2009). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση: περιβάλλον και αειφορία*. Θεωρητικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Δουράνου Α., *Οι απόψεις του ΟΟΣΑ για το νέο ρόλο του εκπαιδευτικού* Επιστημονικό Βήμα, τ. 6, - Μάρτιος 2007 (ανακτήθηκε στις 2/06/2019 από: http://www.syllogosperiklis.gr/old/ep_bima/epistimoniko_bima_7/03_doyranoy.pdf)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2002), *Εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ευρώπη: Διαφορετικά Συστήματα, κοινοί στόχοι για το 2010*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Πασσιάς, Γ. (2006), «*Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση, Θεσμικός λόγος και εκπαιδευτική πολιτική (1950 – 1999)*» Τόμος Α'. Αθήνα: Gutenberg

Ιστοσελίδες

https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_el.pdf (ανακτήθηκε στις 24/04/2019)

https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_el.pdf

https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_el.pdf

www.iky.gr (ανακτήθηκε στις 30/04/2019)

<https://ec.europa.eu/epale/el/blog/lingua-project-migrants> (ανακτήθηκε στις 9/05/2019)

https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_el
(ανακτήθηκε στις 10/05/2019)

https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-framework_el
(ανακτήθηκε στις 10/05/2019)

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2018-greece_el.pdf (ανακτήθηκε στις 10/05/2019)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11986U/TXT&from=EL>
(ανακτήθηκε στις 14/05/2019)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0026&from=EL>
(ανακτήθηκε στις 14/05/2019)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=EL>
(ανακτήθηκε στις 14/05/2019)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506(01)&from=EN) (ανακτήθηκε στις 15/05/2019)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506(01)&from=EN) (ανακτήθηκε στις 15/05/2019)

<https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>

www.etwinning.net

www.schooleducationgateway.eu

www.minedu.gov.gr

www.salto-youth.net/

<https://europass.cedefop.europa.eu>

<http://oecd.org/dataoecd/58/51/30980841.ppt>

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7216390d-876b-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en/format-HTML/source-101172501>